

LA CONFEDERAZIUN
EN FURMA CONCISA

2012

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Chanzlia federala ChF

Index da chavazzins

Assamblea federala	30, 31
Chantuns	15, 24, 25, 28
Chanzlia federala	46, 47
Collegialitad	43
Concordanza	43
Confederaziun	15
Cumissiuns	34, 35
Cumular	16
Cussegl dals chantuns	25, 28, 29, 30, 31
Cussegl federal	15, 40–43
Cussegl naziunal	25, 26, 27, 30, 31
Delegaziuns	34
Departaments (survista)	44, 45
Dretg da votar	16
Dretg d'eleger	16
Executiva	15, 40
Fracziuns	34, 36
Furmla magica	43
Giudicativa	15, 76–80
Iniziativa	17, 33
Interpellaziun	33
Legislativa	15, 32
Maiorz	25
Mezs chantuns	28
Moziun	33
Panaschar	16
Parlament	22–36
Partidas	18–21, 30, 31, 43
Petiziun	17
Postulat	33
Proporz	16, 25
Referendum facultativ	16, 17
Referendum obligatoric	16, 17
Referendum	16, 17
Separaziun da las pussanzas	15
Servetschs dal parlament	37
Sessiuns	32, 33
Suveran	15
Tribunal federal	15, 77, 78, 79
Uffizis federalis (survista)	44, 45
Vischnancas	15

Maletg da la cuverta:

Mez mars, cur ch'ha lieu a Berna la notg dals museums, èn mintgamai en gir millieras da personas per visitar las numerusas instituziuns culturalas da la chapitala svizra. Las fatschadas illuminadas en milli colurs èn ina da las grondas attracziuns. Durant quella notg è er la Chasa federala averta al public tenor in urari extraordinari – ina purschida che attira bleras visitadras e blers visitaders da tut las vegliadetgnas.

Texts e redacziun

Servetschs d'infurmaziun da la Chanzlia federala, dals departaments, dals Servetschs dal parlament e dals tribunals da la Confederaziun Jeanmaire & Michel AG

Concept, preschentaziun, cumposiziun

Jeanmaire & Michel AG, www.agentur.ch

Fotografias

Rolf Weiss, Berna
Fotografias dals parlamentariss: Monika Flückiger, Berna
Fotografia dal Cussegl federal: Corinne Glanzmann, Dagmersellen
Maletg al fund: «Frühling» (2011) or dal ciclus da las quatter stagiuns da Franz Gertsch, Museum Franz Gertsch, Burgdorf

Fin da redacziun

31 da december 2011

Questa publicaziun survegn ins er en tudestg, franzos, talian ed englais; ella po vegnir retratga gratuitamain cun trametter l'adressa scritta sin ina etichetta da tatgar a: UFEL, Distribuziun publicaziuns, 3003 Berna u sut www.bundespublikationen.admin.ch

Nr. d'art. 104.617.r
34avla ediziun, 2012

La Confederaziun en furma concisa

Stimadas lecturas e stimads lecturs

Is 23 d'october 2011 han las votantas ed ils votants svizzers elegì in nov parlament ed ils 14 da december 2011 ha gì lieu l'elecziun dal Cussegl federal per la nova legislatura. En congual cun anteriuras elecziuns è questa giada vegnì rinforzà il center, dentant betg cun in creschament da las partidas tradiziunalas, mabain cun l'apparientscha respectiv l'augment da novas forzas. Tar las elecziuns da la regenza ha l'Assamblea federala preferì la cuntinuitad persunala. Cuntinuitad signifitga tar nus ch'il parlament vegn reelegì mintga quatter onns e ch'el definescha lura la cumposiziun dal Cussegl federal. Cuntinuitad signifitga che nus savain grazia al «chalendar etern da las votaziuns» adina gia ditg ordavant cura ch'han lieu las elecziuns e las votaziuns. Cuntinuitad signifitga ch'il Cussegl federal ed il parlament delibereschan suenter lur elecziun la planisaziun da la proxima legislatura. Uschia ha entschavì er ussa la nova perioda legislativa. Ella dura quatter onns e vegn a stuair sa confruntar cun ina retscha da grondas sfidas.

La crisa da finanzas ed il grond indebitament da singuls pajais frainan l'economia globala ed influenzeschan uschia er nossa economia naziunala. Gist en temps pli difficils èsi impurtant da betg agir a curta vista, mabain da definir finamiras a lung term e da perseguitar e realisar quellas consequentamain. Ina da las incumbensas centralas da la regenza e dal parlament èsi perquai da discutir e da definir la planisaziun da la nova legislatura a basa dal Rapport da perspectivas 2025 elavurà cun experts externs. In punct ferm da la politica svizra è la pussaivladad d'identifitgar ditg ordavant las sfidas per noss pajais a media e lunga vista e da realisar lura ad ura las mesiras necessarias en l'interess dal pajais.

Quai gartegia en Svizra grazia a noss sistem politic particular. El na garantescha betg mo la cuntinuitad, mabain er la stabilitad. Las instituziuns statalas èn organisadas en maniera che las elecziuns dal parlament e las midadas da legislatura na chaschunan betg midaments radicals. La democrazia directa cun las votaziuns dal pievel mintga quartal garantescha che la politica e la populaziun èn constantamain en dialog. Quai sa mussa fitg bain l'onn 2012, en il qual il pievel dastga decider davart var ina dunsaina projects da votaziun.

Il sistem politic svizzer è tenor mes avis insatge nunditg interessant. Adina puspè datti sfidas nunspetgadas ch'ins sto superar. Per che la politica saja interessanta ston ins dentant er chapir ella ed enconuscher intgins detagls. Questa brochura è ina buna basa per quai. Ella explitgescha co che noss stadi funcziuna e dat ina survista istorica da ses svilup. Ultra da quai preschenta ella las trais pussanzas dal stadi, mussa tge partidas e tge persunas che represchentan noss interess a Berna e declera co che la regenza svizra e l'administraziun federala èn organisadas.

Jau speresch ch'igl ans gartegia cun questa brochura da svegliar Voss interess per il stadi svizzer. Sch'ins è bain infurmà, sch'ins ha il savair necessari per chapir quai che capita tar nus e sin il mund, èsi bler pli da letgavel da participar a las discussiuns animadas davart dumondas politicas e socialas.

Corina Casanova

La cancellera federala: Corina Casanova

Tge chatt'ins nua?

Intervista cun la presidenta da la Confederaziun Eveline Widmer-Schlumpf 4

La populaziun / Las finanzas 8

IN CURT EXCURS ISTORIC
Dapi cura datti insumma la Svizra? 10

IN SISTEM POLITIC PARTICULAR

La democrazia svizra

LA STRUCTURA FEDERALISTICA DA LA SVIZRA
2495 plus 26 è tuttina sco 1 14

LA DEMOCRAZIA DIRECTA SIN PLAUN FEDERAL
In pievel cun blers dretgs 16

TGI CHE REPRESENTA TGE INTERESS POLITICS
Las quatter partidas cun ils pli blers electurs... 18

... e las ulteriuras set partidas en il parlament 20

LA LEGISLATIVA: IL CUSSEGL NAZIUNAL ED IL CUSSEGL DALS CHANTUNS

Il parlament svizzer

L'ELECZIUN DALS DEPUTADS

Las duas vias en il parlament 24

ILS COMMEMBERS DAL CUSSEGL NAZIUNAL

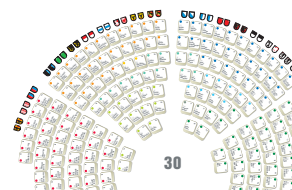
Els represchantan ils var 7,8 milliuns abitants 26

ILS COMMEMBERS DAL CUSSEGL DALS CHANTUNS

Els represchantan ils 26 chantuns 28

L'ASSAMBLEA FEDERALA

Cedels da votar repartids: 246 30

LA LAVUR DAL PARLAMENT

Tge che noss parlamentararis fan a Berna 32

LAS CUMISSIUNS E DELEGAZIUNS

Ils pioniers dal parlament 34

LAS FRACZIUNS

Parlamentaris cun ideas sumegliantas 36

ILS SERVETSCHS DAL PARLAMENT

L'administraziun da l'Assamblea federala 37

LA VIA AD INA NOVA LESCHA

La revisiun da la Lescha davart ils meds narcotics 38

L'EXECUTIVA: IL CUSSEGL FEDERAL ED ILS DEPARTAMENTS

La regenza svizra

Il Cussegl federal 42

L'ORGANISAZIUN DA L'ADMINISTRAZIUN FEDERALA

Nua che lavuran ils var 36 400 employads federals 44

La Chanzlia federala ChF 46

Departament federal d'affars externs DFAE 48

Departament federal da l'intern DFI 52

Departament federal da justia e polizia DFGP 56

Departament federal da defensiun, protecziun da la populaziun e sport DDPS 60

Departament federal da finanzas DFF 64

Departament federal d'economia DFE 68

Departament federal per ambient, traffic, energia e comunicaziun DATEC 72

ILS TRIBUNALS DA LA CONFEDERAZIUN

La giudicativa

IL TRIBUNAL FEDERAL ED ILS TRIBUNALS D'EMPRIMA INSTANZA DA LA CONFEDERAZIUN

La justia

78

La Confederaziun en furma concisa online

Anc bler dapli davart la Confederaziun – documents, graficas, fotografias e videos – chattais Vus sut il titel «Tge sas ti da la civica?» en l'internet sut www.ch.ch. Là pudais Vus er examinar a moda interactiva quant che Vus savais da la Confederaziun.

Vus essas l'emprima presidenta da la Confederaziun ch'è vegnida elegida sco represchentanta d'ina partida pitschna. Tge signifitgescha quai per Vus? As fa quai fastidis?

Na. Ina gronda maioritad da l'Assamblea federala m'ha elegida sco presidenta da la Confederaziun il december passà. Quai mussa che jau hai survegnì grond sustegn er ordaifer mia partida. Jau hai buna speranza che quai vegn ad esser uschia er durant quest onn. Che jau dastg avoir questa fiduzia ma fa plaschair. Perquai surpigli jau cun optimissem e cun tschaffen l'uffizi sco presidenta da la Confederaziun. Jau ma stent d'ademplier las grondas aspectativas e las pretensiuns colliadas cun quest uffizi. Il medem hai jau gia fatg ils ultims quatter onns.

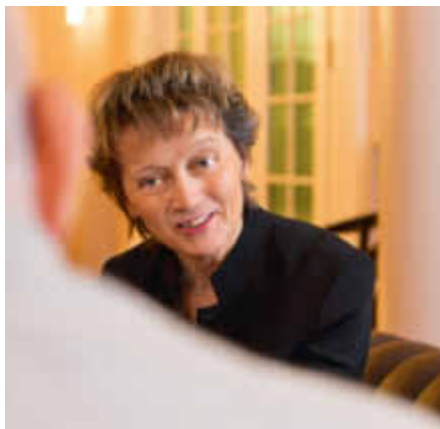
«I na dat nagina raschun da resignar pervi dals problems economics actuals»

28 onns avant Vus era gia Voss bab president da la Confederaziun. Avais Vus dumandà ses cussegls per l'onn presidial?

Jau n'hai betg discurrì da quai cun mes bab. Normalmain na discutesch jau n'er betg cun el davart mia lavur sco cussegliera federala. Jau hai ina fitg buna relaziun cun mes geniturs, dentant hai jau empruvà conscientamain gia en mia activitad politica en il chantun Grischun da betg ma preschentar sco «figlia da l'anteriur cusseglier federal Schlumpf». Jau hai adina fatg mia atgna politica. Jau sun er da l'avis che l'uffizi dal president da la Confederaziun ha oz tut autras premissas e pretensiuns ch'avant 28 onns.

Ma Voss bab è segir superbi da Vos?

Cler, el ha gù grond plaschair. Già dal 2007, cur che jau sun vegnida elegida sco cussegliera federala. Mes geniturs, surtut er mia mamma, han dentant adina er gi sentiments ambivalents en quest connex: per l'ina grond plaschair, per l'autra però er il giavisch che jau turnia puspè a chasa.

Qualas èn Vossas prioritads per l'onni presidential? En tge secturs lessas Vos dar impuls?

Jau less demussar che nus avain en Svizra bleras pussaivladads e schanzas gist er en temps pli difficils. I na dat nagina raschun da resignar pervi dals problems economics actuals. Precis ussa èsi fitg impurtant che nus mussain perspectives er a la giuventetgna. Ils giuvens ston savair che noss pajais porscha a mintgin bunas cundiziuns per sa sviluppar. Ultra da quai less jau er promover cun mia preschientscha ils contacts tranter las diversas parts dal pajais.

E nua lessas Vos metter ils accents tematics?

Sper las fatschentas da mes departament stattan en il center las tematics ch'il Cussegl federal promova sco gremi collectiv. Jau pens per exempel a la politica sociala e da sanadad, nua che ston vegnir tratgas bleras decisiuns per il futur. Lura pens jau er a las dumondas ecologicas en connex cun la strategia d'energia 2050 che fatschenta sper il Departament federal per ambient, traffic, energia e comunicaziun (DATEC) er auters departaments. Quai vala medemamain per las dumondas en connex cun il martgà da finanzas. Nus vulain sviluppar vinavant la Svizra sco lieu da finanzas per pudair mantegnair las plazzas da lavur. En la politica exteriura vegnan nossas relaziuns cun l'Europa ad esser in tema principal. Co pudain nus ans posiziunar sco pajais betg commember da l'UE? Plinavant ston vegnir scleridas las relaziuns cun ils Stadis Unids. Per noss pajais èsi fitg impurtant che nus sajan represchentads cun in sez en il cussegl executiv dal Fond monetar internaziunal.

Quant urgenta è per Vos la reforma da la regenza, per la quala il Cussegl federal ha deponì sias propostas tar il parlament?

Per mai resta quai ina dumonda impurtanta. Jau pens surtut a la simplificaziun da tschertas proceduras ed a la rolla dals secretaris da stadi che sustegnan il Cussegl federal. I ma para er impurtant che la Chanzlia federala sco post da stab dal Cussegl federal vegnia rinforzada. Quai permetta da rinforzar il Cussegl federal sco gremi e la percepziun da la regenza sco ina unitad. In pass en questa direcziun avain nus già fatg laschond communitgar las decisiuns dal Cussegl federal oz pli savens dal pledader dal Cussegl federal empè da la scheffa u dal schef d'in departament. Quai duai mussar cleramain ch'i sa tracta da decisiuns ch'il Cussegl federal ha tratg sco gremi collectiv.

«La crisa da finanzas vegn a pertutgar er nus»

Las crisas da finanzas e d'indebitament domineschan dapi quasi tschintg onns la politica mundiala. Vegn la Svizra a superar las turbulenzas er en futur senza donns pli gronds?

La crisa vegn a pertutgar er nus, er la Svizra vegn a sentir las turbulenzas. Las ultimas prognosas da conjuntura mussan ch'i po forza dar ina recessiun perfin tar nus. En cas da pli grondas difficultads economicas èsi impurtant d'analisar, co ch'ins pudess dar ina cuntrapaisa. Cun tge mesiras da conjuntura e da stabilisaziun pudain nus cuntanscher in sustegn adequat? Nus na dastgain betg far il sbagl da realisar mesiras da sustegn tenor il princip d'ina repartiziun sparpagliada che po chaschunar donns a lunga vista e problems da finanziaziun. Exact quai ha manà en auters lieus a la crisa d'indebitament. Igl è positiv che nossa economia ha pudì reducir sia dependenza dal spazi da l'UE svilupponn novs martgads da vendita. Nus avain anc adina in martgà da lavur fitg productiv.

E co vegn a sa sviluppar tenor la ministra da finanzas il sector da finanzas svizzer en il context internaziunal? Vegn el a pudair defender sia rolla impurtanta er en futur?

Igl è en mintga cas impurtant ch'igl ans reusseschia da realisar la strategia da daners schubers gia iniziada. Jau sun persuadida che la Svizra po mantegnair u perfin megliar sia posiziun en il mund da las finanzas internaziunalas er sunter che las dumondas actualmain avertas èn scleridas. Sper las prestaziuns da la bransch èn er la stabilitad e la cuntinuitad da noss sistem in grond avantatg sin il martgà da finanzas internaziunal. Tant pli impurtant èsi da sclerir uschè spert sco pussaivel las malsegirezzas actualas. Quests problems na sa schlian betg da sasez. Nus essan londervi d'adattar las cunvegns davart l'imposiziun dubla da taglias. Cun la Germania e la Gronda Britannia avain nus gia cunvegnerà taglias d'indemnisaziun ed ussa vegn er sclerida la situaziun cun ils Stadis Unids. Nus faschain gronds sforzs e sperain ch'er noss stadis partenaris hajan interess da definir cleramain las relaziuns.

«Ils problems na sa schlian betg da sasez»

Co lavurais Vus ensemen cun las bancas? Ins ha er discurre d'attatgas personalas da la bransch finanziara envers Vus.

Jau sun da l'avis che la collavuraziun cun las bancas funcziunia bain. E jau presuppoun ch'er ils represchentants da las bancas vesian quai uschia. Igl è natiralmain inevitabel che nus n'essan betg adina perina. Jau fatsch valair ils interess dal maun public. Nossas propostas en connex cun las firmas memia grondas per far naufragi (too-big-to-fail) n'han per exempel betg plaschè a tuts. L'Associazion dals banchiers ans ha dentant sustegnì en questa dumonda. Er en connex cun las correcturas da las Cunvegns davart l'imposiziun dubla da taglia avain nus survegnì quest sustegn. Jau sun en in dialog constant cun ils represchentants da las bancas.

**Tge resta la fin finala anc dal secret bancar?
Vegn abolida la differenziaziun tranter il
fraud fiscal e l'omissiu fiscal er entaifer
la Svizra?**

Questa dumonda vegn discutada ussa en connex cun la Lescha federala davart l'agid uffizial en dumondas fiscalas che vegn deliberada en il parlament quests proxims mais. Ils directurs da finanzas dals chantuns sa dumondan, pertge ch'els na dastgan betg avair access ad infurmasziuns che vegnan dadas a l'exteriur tenor cunvegnas d'agid uffizial. Ins sto er discutir, sch'ins vul cuntinuar a far la differenza tranter il fraud fiscal e cas gravants d'omissiu fiscal. Jau na discuro betg da cas levs, per exempel sch'ins ha emblidà insatge cun far la decleranza da taglia, mabain da persunas che zuppentan e defraudan sistematicamain, conscientamain e cun intenziuns delictualas grondas summas da daners.

**Qualas èn Vossas prioritads en connex cun
las taglias?**

Nus vegnin a realisar tenor l'incumbenza dal Cussegl federal ina consultaziun davart l'imposiziun da taglia per famiglias. La finamira è d'abolir inegualitads existentas en il dretg fiscal. Ultra da quai empruvain nus da chattar soluziuns ensemen cun ils directurs da finanzas dals chantuns en il conflict cun l'UE davart las politicas fiscalas chantunalas en connex cun societads da chapital mobilas. Quai fa er part da la refurma III da las taglias sin las interpresas. Ina segunda part concerna l'aboliziun da la taxa d'emissiu sin l'agen chapital. En il rom da la politica d'energia 2050 vegn evaluà, co ch'ins po favurisar in consum d'energia pli effizient cun mesiras fiscalas. Il Cussegl federal ha dà il november passà a mes departament l'incumbenza d'evaluar detagliadamain ensemen cun il DATEC co ch'ins pudess realisar ina refurma ecologica dal dretg fiscal e tge variantas ch'i dess per ina tala.

**Ins descriva Vus sco persuna che lavura
bler e conscienziosamain. La presidenza
signifitga lavor supplementara. Avais Vus
sper tut quai anc temp per Vossa famiglia e
per As recrear?**

Jau emprov da crear oasas. Pli baud, durant il temp che jau era politicamain activa en il chantun Grischun, eri pli simpel da passentar regularmain temp cun mia famiglia. Ussa stuain nus ans organisar. Quests ultims onns ans è quai gartegià detg bain. Nus n'ans vesain betg mintga fin d'emna, ma jau ves stediain mia biadia, mes uffants e mes um, en general quasi mintg'emna.

**Tge faschais Vus per restar en furma?
Faschais Vus regularmain sport?**

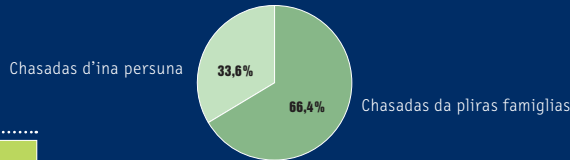
Jau fatsch regularmain trenament fisic, mintga dumengia en damaun cun mes um. Quai è ina buna occasiun per svidar il chau. L'enviern vom jau er gugent a spassegiar cun gianellas.

L'intervista cun la presidenta da la Confederaziun Eveline Widmer-Schlumpf ha fatg Balz Bruppacher, schurnalist liber e fin l'onn 2011 schefredactur dad Associated Press (AP) Svizra.

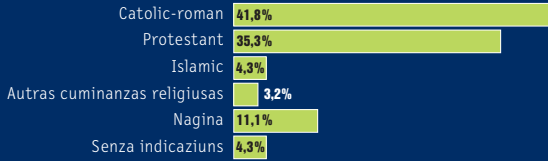
**«Ins sto discutir,
sch'ins vul cuntinuar
a far la differenza
tranter il fraud fiscal
e l'omissiu fiscal»**

La populaziun

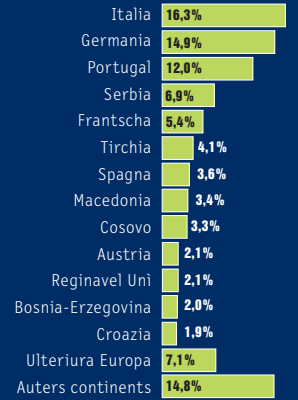
Grondezza da las chasadas

Religiuns

Persunas da l'exteriur (tenor pajais da derivanza)

7 870 134 abitants

da quels 1 766 277 persunas da l'exteriur

78 419 emigrants

135 854 immigrants

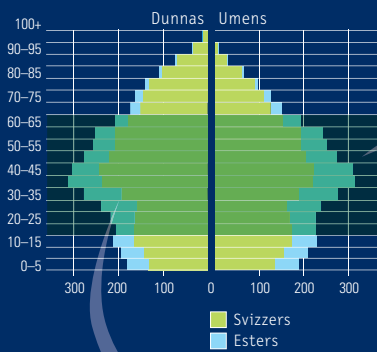
Regiuns linguisticas

Lingua principala da la maioritad da la populaziun

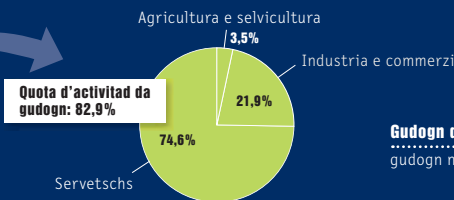
Structura da vegliadetgna

Categorias da tschintg onns, en millis

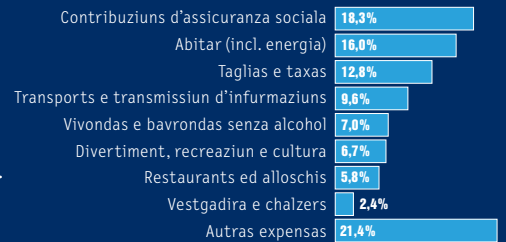

Quota da naschentschas: 1,52 uffants per dunna

Persunas cun activitad da gudogn tenor secturs

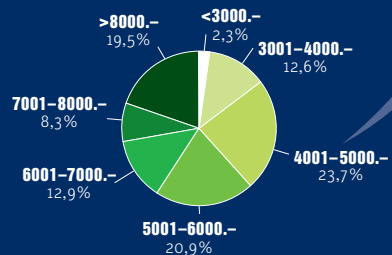

Expensas per il tegnalrcha

Gudogn da lavur

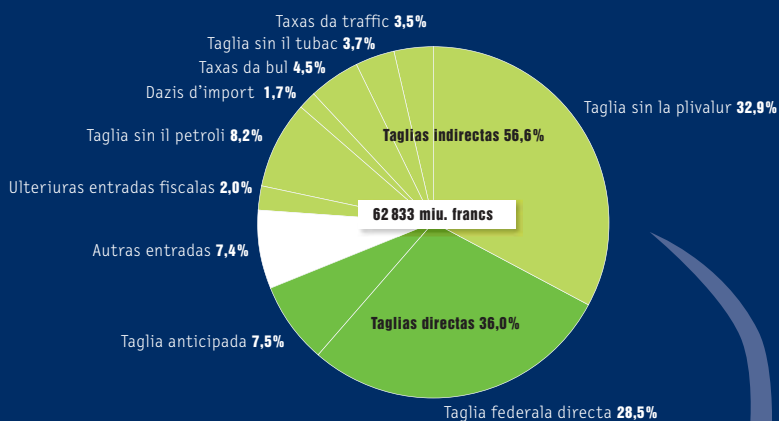
gudogn net per mais; emploiads a temp cumplain

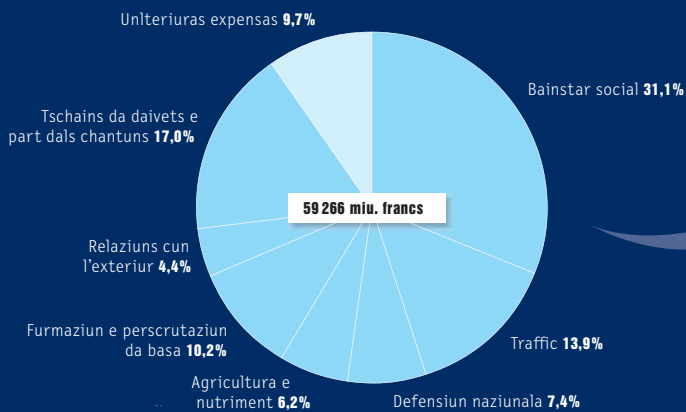

Las finanzas

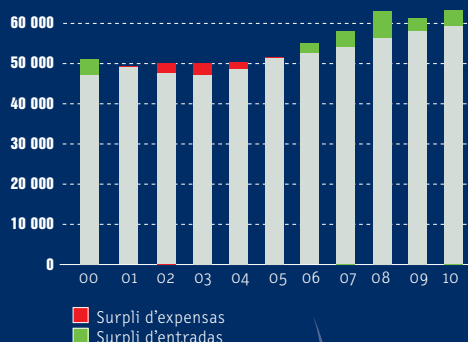
Entradas federalas il 2010

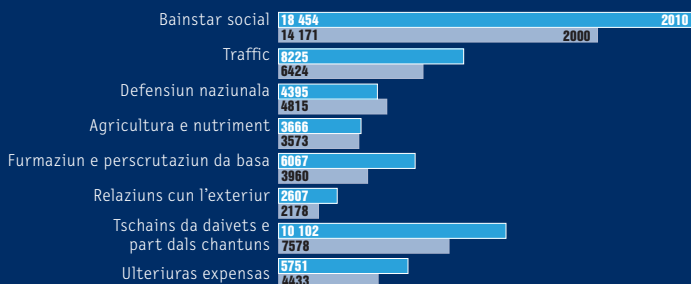
Expensas federalas il 2010

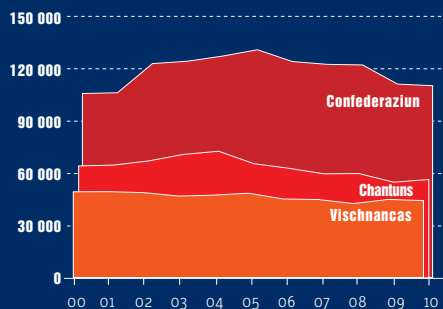
Svilup da las entradas e da las expensas (en miu. francs)

Svilup da las expensas (en miu. francs)

Svilup dals daijets (en miu. francs)

Dapi cura datti insumma la Svizra?

Il **1291** renoveschan Uri, Sviz e Sutsilvania – tenor la tradiziun l'entschatta d'avust – lur patg per mantegnair la pasch naziunala. En ils tschientaners sequents s'allieschan ulteriurs chantuns cun questa «Confederaziun». A medem temp conquistavan u acquistavan ils lieus federals regiuns subditas. Quai chaschuna adina danovamain grevs conflicts er a l'intern dal pajais.

La pussanza dals confederads crescha. Per proteger lur independenza sa defendan els durant dus tschientaners cunter las attatgas da differents adversaris. Il **1499**, suenter la Guerra svabaisa cunter Habsburg-Austria e l'Alleanza da la Svevia, regleschan els lur fatschentas per gronda part independentamain da l'Imperi roman-tudestg.

L'introducziun da la Refurmaziun emprim l'onn **1525** a Turitg entras il reformatur Zwingli, lura en ulteriurs lieus e per finir l'onn **1541** a Genevra entras Johannes Calvin separa confessiunalmain la Svizra en lieus catolics e reformads. Quels sa sviluppan consequentamain a moda differenta e fan fin l'entschatta dal 18avel tschientaner adina puspè guerra in cunter l'auter.

Cun la Pasch da Vestfalia il **1648** vegn renconuschida tenor dretg internaziunal l'independenza da la Confederaziun da l'Imperi roman-tudestg.

Las parolas «libertad, egualitad, fraternitad» da la Revoluziun franzosa dal **1789** sa derasan er en Svizra e chaschunan en differents lieus inquietezzas e revolts.

L'armada franzosa conquista l'onn **1798** la Svizra. La Veglia Confederaziun fa plaz a la Republica helvetica cun ina constituiun unitara centralistica, imponida dals Franzos. Napoleun Bonaparte dictescha a la Svizra il **1803** l'acta da mediaziun. Las anteriuras regiuns subditas ed ils «chan-

tuns alliads» sa constitueschan a sis novs chantuns cun dretgs eguals.

Suenter la sconfitta da la Frantscha cunter las pussanzas monarchicas da l'Europa sa «restaurescha» la Confederaziun il **1815**: la Confederaziun perda cumpetenzas ch'ils chantuns surpiglian, nua che vegnan per part puspè las veglias elites a la pussanza.

En il temp da la «Regeneraziun» suenter il **1830** introduceschan var la mesadad dals chantuns constituiuns liberalas che garanteschon a la populaziun libertads economicas e politicas. Ils onns sequents datti adina puspè conflicts tranter ils chantuns liberals ed ils conservativs davart la concepziun da la Confederaziun.

Las dispitas mainan a la fundaziun d'ina Lia separatistica dals chantuns catolics conservativs e l'onn **1847** a la Guerra dal Sonderbund: suenter ina curta campagna da las truppas federalas capituleschan ils set chantuns da la Lia separatistica.

Il **1848** fundescha la maiortad dals chantuns, cun acceptar la Constituziun federala, il stadi federal modern. Numerus secturs ch'eran pli baud en la cumpetenza dals chantuns – per exempel il militar ed ils dazis, la posta e la munaida – vegnan centralisads ed unificgads. La Svizra daventa in territori unitar che promova il svilup economic.

Il dretg da votar introduci il 1848 – per ils umens – na basta betg a la gronda part da la populaziun: quella vul cuntanscher dretgs dal pievel tenor il princip da la democrazia directa. Cun la revisiun da la Constituziun federala l'onn **1874** obtengan ils Svizzers il dretg da referendum, ed il **1891** vegn introduci il dretg a l'iniziativa dal pievel.

Enturn la sava dal tschientaner s'organiseschan las differentas partidas politicas: l'onn **1888** vegn fundada la Partida socialdemocratica da la Svizra (PSS), il **1894** la Partida liberaldemocratica svizra (PLD) ed il **1912** la Partida cristianconservativa svizra, la Partida cristiandemocratica svizra (PCD) dad oz.

La Svizra n'è betg pertutgada da l'Emprima Guerra mundiala (1914–1918), ma las nauschas cundiziuns socialas d'ina gronda part da la populaziun mainan il 1918 ad ina chauma naziunala. Bleras pretendens – sco l'emna da lavur da 48 uras e l'introducziun d'ina assicuranza per la vegliadetgna – vegnan sbittadas; ma l'onn sequent vegn elegi il Cussegl naziunal per l'emprima giada tenor il sistem da proporz: uschia represchenta el er commensuradamain ils lavurers. La supremazia liberala en l'Assamblea federala va a fin.

Il **1920** aderescha la Svizra a la Societad da las naziuns, fundada l'onn precedent. Ella sa resalva però il dretg da betg stuir participar ad acziuns militaras.

Cun l'elecziun da Rudolf Minger en il Cussegl federal l'onn **1929** è represchentada per l'emprima giada en la regenza la Partida da purs, mastergnants e burgais (dapi il 1971 Partida populara svizra PPS), fundada il 1918.

La crisa economica mundiala dal 1929 maina ad ina gronda dischoccupaziun ed il **1936** a la svalitaziun dal franc svizzer.

La cunvegna en l'industria da maschinas e da metal da l'onn **1937** per mantegnair la pasch da lavur, la renconuschientscha dal rumantsch sco quarta lingua naziunala il **1938**, la construcziun d'in sistem da fortificaziun – l'uschenumnà reduit – en las Alps a partir dal **1940** e l'entrada dals so-

En vista al privel dal faschissem ha sustegnì en ils onns 1930 er la partida socialdemocratica la defaissa da la patria ch'ella ha crititgà avant. Ella ha er sustegnì la protecziun armada dals cunfins e l'armada da milissa. Placat da l'onn 1943

cialdemocrats en il Cussegl federal l'onn **1943** rinforzan la coesiun en in temp difficil. A la Svizra reusseschi da betg vegnir involvida en la Segunda Guerra mundiala (1939–1945).

Il **1945** vegn fundada l'Organisaziun da las Naziuns unidas (ONU). Cumbain che la Svizra è daventada avant var 25 onns commembra da la Societad da las naziuns, sa decida ella – per motivs da la neutralitad – da betg entrar en l'ONU, però bain en las organisaziuns affiliadas da l'ONU che han lur sedia per gronda part a Geneva.

L'onn **1947** vegn introducida l'AVS, l'Assicuranza federala per vegls e survivents.

Cun l'elecziun d'in segund socialdemocrat en la regenza svizra l'onn **1959**, sa cumpona quella per l'emprima giada en proporziun da la quota d'electurs da las partidas grondas. La «furmla magica» per ina represchentanza equilibrada dals pli impurtants moviments politics en il Cussegl federal è naschida.

Suenter in'emprova senza success l'onn 1959 approveschan il pievel ed ils chantuns il **1971** il dretg da votar e d'eleger da las dunnas sin plaun federal. En intgins chantuns han las dunnas gia dapi plirs onns ils medems dretgs politics sco ils umens.

L'onn 1978, suenter ina retscha da votaziuns dal pievel – l'emprim en il chantun da Berna, lura en ses districts francofons e per finir sin plaun federal – vegn fundà il **1979** il chantun Giura sco il 26avel chantun da la Svizra.

Cun l'elecziun da la liberala Elisabeth Kopp sco cussegliera federala il **1984** fa per l'emprima giada ina dunna part da la regenza svizra.

Las votantas ed ils votants svizzers refuseschan il **1989** l'iniziativa dal pievel «Per ina Svizra senza armada».

L'onn **1992** s'exprima il pievel svizzer cunter in'adesiun al Spazi economic europeic (SEE).

Il **1999** acceptan il pievel ed ils chantuns la revisiun totala da la Constituziun federala. Quella entra en vigur il 1. da schaner 2000.

La Svizra daventa l'onn **2002** sco in dals davos stadis commembra a dretg cumplain da l'ONU. Il medem onn entran en vigur las emprimas Cunvegnas bilaterals cun l'Uniun europeica. Cun cunvegnas en

ulteriurs secturs cuntinuescha la via bilaterala.

L'onn **2003** na vegn per l'emprima giada suenter il 1872 betg reelegì in commember da la regenza svizra: la cussegliera federala Ruth Metzler da la PCD sto ceder sia sedia a Christoph Blocher, in represchentant da la PPS.

Quatter onns pli tard tutga la medema sort Christoph Blocher: en la sessiun d'enviern da l'onn **2007** elegia l'Assamblea federala empè dad el sia collega da partida Eveline Widmer-Schlumpf en il Cussegl federal. Perquai vegnan exclusas ella e sia secziun chantunala grischuna il **2008** da la PPS Svizra. En consequenza daventa ella commembra da la nova Partida burgaisdemocratica (PBD).

Suenter las demissiuns dals cussegliers federals Moritz Leuenberger (PSS) e Hans-Rudolf Merz (PLD) elegia l'Assamblea federala l'atun **2010** Simonetta Sommaruga e Johann N. Schneider-Ammann en la regenza svizra. Uschia sa cumpona quella per l'emprima giada d'ina maioritad da dunnas.

Il socialdemocrat Alain Berset è vegnì elegì ils 14 da december **2011** en il Cussegl federal sco successur da Micheline Calmy-Rey da la medema partida che s'è retratga.

IN SISTEM POLITIC PARTICULAR

La democrazia svizra

En tut ils pajais democratics datti regularmain elecziuns parlamentaras – ed almain pro forma perfin en bleras dictaturas. Quasi dapertut è la participaziun dal pievel a las elecziuns magari auta, en mintga cas pli auta ch’ils stgars 50 pertschient en noss pajais.

Che mo la mesadad da las electuras e dals electurs fan diever mintga quatter onns da lur

dretg d’eleger na demussa però betg pauc interess per la politica, ma ha da far cun nossa democrazia directa: Il parlament e la regenza han damain pusanza ch’en la maiortad dals auters stadis; il pievel po cundecider en bleras dumondas ed annullar decisiuns dal parlament.

Ils dretgs politics da las Svizras e dals Svizzers a nivel federal vegnan preschentads detagliada-

main sin las paginas 16 e 17. La fin finala na vai en la vita betg mo per la politica: Las electuras ed ils electurs s’interessan savens per tut autras chausas che per las candidaturas da las elecziuns federalas – malgrà las fatschas rientas che lessan gudagnar lur vuschs.

2495 plus 26 è tuttina sco 1

La Svizra è ina naziun plurilingua e multiconfessionala, fundada sin ina voluntad politica cuminaivla. Dapi il 1848 è ella in stadi federal – in da 23 en l'entir mund e tranter quels il segund vegl suenter ils Stadis Unids da l'America. La structura federala da la Svizra sa basa sin trais stgalims politics: las vischnancas, ils chantuns e la Confederaziun.

2495 vischnancas La pli pitschna unitad politica en Svizra è la vischnanca. Actualmain datti 2495 da quella. Lur dumber sa reducescha dentant cuntinuadamain, perquai che surtut las pli pitschnas fusiuneschan per pudair ademplir meglier las incumbensas.

Var in tschintgavel da las vischnancas ha in agen parlament – surtut las citads; quatter tschintgavels enconuschan percenter anc la decisiun democratica directa a las radunanzas communalas. A quella pon participar tut las abitantas ed ils abitants cun dretg da votar. Quai vul dir ch'il pievel na sa lascha betg represententar da deputads, mabain prenda sez las decisiuns ed elegia la suprastanza communal (l'executiva).

Sper las incumbensas affidadas ad ellas da la Confederaziun e da lur chantun, sco manar il register d'abitants u garantir la protecziun civila, han las vischnancas er atgnas cumpetenzas sin differents secturs: la scola, il champ social, il provediment d'energia, la construcziun da vias, la planisaziun locala, las taglias, etc. Questas incumbensas adempleschan ellas per gronda part a moda autonoma.

Davart il grad d'autonomia da las vischnancas decidan ils singuls chantuns – perquai po el variar ferm d'in chantun a l'auter.

A la Landi, l'exposiziun naziunala a Turitg dal 1939, sgu-latschavan sur il «Höhenweg» bandieras cun las vopnas da tut las vischnancas svizras. Quella giada devi anc passa 3100 vischnancas en Svizra. A l'Expo dal 1964 a Losanna decoravan gia in pèr dunsains damain bandieras la piramida deditgada a las vischnancas. E dapi quella giada s'è diminui anc per in pèr tschient il dumber da las pli pitschnas unitads politics svizras – in process che n'è anc ditg betg a fin.

26 chantuns La proxima unitad politica pli gronda èn ils chantuns. Els èn ils stadis oriunds ch'èn sa reunids il 1848 a la Confederaziun ed han delegà a quella ina part da lur suveranità. In'exceptiun represchenta il chantun Giura, l'unic ch'è vegn fundà pir en il 20avel tschientaner: il 1. da schaner 1979 è el sa separà dal chantun da Berna.

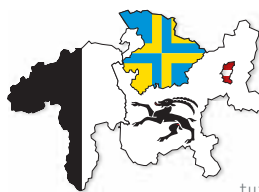
Tenor la Constituziun federala han tut ils chantuns ils medems dretgs, ed en la cumparegliaziun internaziunala disponan els d'ina gronda suveranità en plirs secturs. La sanadad publica, la furmaziun e la cultura èn intgins da quels champs politics, en ils quals els han ina gronda libertad d'agir.

Mintga chantun ha in'atgna constituziun, in agen parlament, in'atgna regenza ed atgnas dretgiras.

Il dumber da deputads en ils parlaments variescha tranter 58 e 180. Tuts vegnan elegids dal pievel – en la gronda part dals chantuns tenor il sistem da proporz.

Er las regenzas da tschintg u set commembers vegnan elegidas dapertut dal pievel, ma en 24 chantuns tenor il sistem da maiorz; il chantun da Zug ed il Tessin elegian la regenza tenor il proporz.

La democrazia directa en furma dal cumin exista mo anc en l'Appenzell Dadens ed en Glaruna. En tut ils auters chantuns vottescha il pievel a l'urna.

Il chantun Grischun è naschi or da l'oriunda Republica da las Trais Lias e porta anc oz il num d'ina dad ellas, da la Lia Grischa. Ensemen cun la Lia da la Chadé e la Lia da las diesch dretgiras furmavan ellas dapi il temp medieval tardiv in stadi autonom cun in'atgna constituziun. Dapi l'onn 1497 eran las Trais Lias sco uschenumnà

territori allia in partenari da la Confederaziun. Dal 1803 è il territori da las Trais Lias daventà cun il cumin austriac da Tarasp in chantun da la Confederaziun. La vopna grischuna unescha anc oz il scut nair-alm da la Lia Grischa, la crusch blau-melna da la Lia da las diesch dretgiras ed il capricorn sco emblem da la Lia da la Chadé.

La separaziun da las pussanzas

En Svizra èn la pussanza legislativa, executiva e giudicativa separadas persunalmain, funcziunalmain èn ellas dentant mo divididas. Quai vul dir: nagin na dastga appartegnair a medem temp a pli ch'ina da las trais autoritads federalas (parlament, regenza e dretgira suprema), ma mintgina da las trais autoritads ademplescha per motivs pratics er incumbensas che stattan atgnamain en la cumpetenzza d'ina outra autoritad.

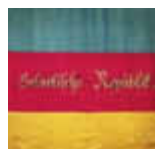
1 Confederaziun

«Confederaziun» è la denominaziun svizra per il stadi federal. L'abbreviazion CH per la Svizra deriva dal term latin uffizial «Confoederatio Helvetica». *Confoederatio* vul dir «alleanza» e *Helvetica* sa referescha als Helvets celtics che abitavan avant circa 2000 onns en il territori da la Svizra odierna.

La Svizra è sa sviluppada sur passa set tschientaners, a partir da l'alleanza dals trais chantuns originars Uri, Sviz e Sylvania, al stadi federal dad oz che collia ils differents interess dals singuls chantuns cun ils interess generals dal pajais.

La Confederaziun è cumpetenta en tut ils secturs affidads ad ella tras la Constituziun federala: la politica exteriura e la politica da segirezza, la duana, il sistem monetar, la legislaziun applicabla sin champ naziunal e la defensiun.

Las incumbensas che n'èn betg attribuidas expressivamain a la Confederaziun stattan en la cumpetenzza dals chantuns.

La prominenta ed omnipreschenta crusch svizra sin in fund cotschen n'era betg adina il simbol da noss pajais. Er sch'ils Bernais e lur alliads han duvrà gia en la battaglia da Laupen dal 1339 cruschs alvas sco segn distinctiv cuminaivel, è l'emprima bandiera per l'entira Svizra stada ina tricolora tenor il model franzos. Questa bandiera era la vopna naziunala da la Republica Helvetica tranter il 1798 ed il 1803. Las colurs cotschen e mellen stevan per ils chantuns d'origin, Sviz ed Uri, il verd percenter – ina color fin quella giada pauc usitada en vopnas svizras – valeva suenter il naufragi da la Veglia Confederaziun sco la color da la libertad e sa chatta perquai er en las vopnas dals chantuns Son Gagl, Turgovia e Vad, fundads dal 1803, ed en la vopna dal chantun Neuchâtel ch'è entrà en la Confederaziun l'onn 1815.

Tgi elegia tgi?**En Svizra è il pievel il suveran**

Il pievel svizzer è tenor la Constituziun federala il suveran dal pajais, damai l'istanza politica suprema. Il suveran cumpiglia tut las dunnas ed ils umens creschids cun dretg da burgais svizzer – quai è bundant 4,9 milliuns burgais e burgais – e correspunda a bunamain dus terzs da la populaziun. Ils Svizzers sut 18 onns ed ils esters n'han nagins dretgs politics sin plaun federal.

Il pievel elegia ...**... il parlament: la legislativa**

Il parlament svizzer, la pussanza legislativa dal stadi, ha duas chombras: il Cussegl naziunal represchenta l'entira populaziun dal pajais ed il Cussegl dals chantuns ils 26 chantuns; ensemble furman els l'Assamblea federala.

> paginas 22–39

Il parlament elegia ...**... la regenza: l'executiva**

La regenza svizra sa cumpona dals set comembers dal Cussegl federal sco er da la cancelliera federala che vegnan elegids da l'Assamblea federala per quatter onns.

> paginas 40–75

... la dretgira suprema: la giudicativa

La giurisdicziun suprema en Svizra stat en la cumpetenzza dal Tribunal federal a Losanna ed a Lucerna sco er dals trais tribunals d'emprima istanza: il Tribunal penal federal a Bellinzona, il Tribunal administrativ federal ed il Tribunal federal da patentas a Son Gagl.

> paginas 76–81

... il procuratur public federal

La Procura publica federala è cumpetenta per l'inquisiziun e l'accusaziun da delicts ch'èn drizads cunter la Confederaziun u che pertutgan fermamain ils interess da quella. Delicts sut-tamess a la giurisdicziun federala èn per exempel il spionadi, delicts en connex cun material explosiv u material radioactiv e delicts uffizials commess d'employads federals. Ultra da quai sa fatschenta la Procura publica federala cun la criminalitad organisada e cun il terrorissem, cun la lavada da daners suspectus e la corrupziun sco er cun cas da criminalitad economica internaziunala.

In pievel cun blers dretgs

En strusch in auter stadi na po il pievel participar uschè fermamain a las decisiuns politicas sco en Svizra. La lunga tradiziun democratica, la dimensiun modesta ed il dumber d'abitants relativamain pitschen, ma er l'auta quota d'alfabetisaziun ed ina purschida da medias multifara èn decisivas per il funcziunament da questa furma da stadi particulara. Sin plaun federal han las Svizras ed ils Svizzers ils suandants dretgs politics:

Il dretg d'eleger *cumular, panaschar e stritgar* Mintga quatter onns elegia il pievel ils 200 commembers dal Cussegl naziunal. Tut las Svizras ed ils Svizzers sur 18 onns han il dretg da votar activ e passiv. Quai vul dir ch'els pon eleger ed er sezs vegnir elegids. Ils emploiads da l'administraziun federala ston, sch'els vegnan elegids, sa decider per lur piazza u per il mandat. En ils chantuns cun pli ch'ina sedia en il Cussegl naziunal han ils votants pliras pussaivladads per eleger la deputada u il deputà giavischè.

Els pon scriver sin ina *glista vida* ils nums da lur candidatas e candidats preferids. Els pon inoltrar ina *glista prestampada* cun ils nums da las candidatas e dals candidats d'ina singula partida – u modifitgar questa glista.

Per modifitgar la glista datti trais metodas lubidas, las qualas èn er cumbinablas: els pon *stritgar* ils nums; els als pon *panaschar* resp. *maschadar*, quai vul dir integrar nums d'autras glistas.

Ultra da quai pon els *cumular* candidatas e candidats, quai vul dir scriver lur nums duas giadas sin ina glista. Las partidas pon er sezzas metter duas giadas il num dals candidats sin la glista (ma betg pli savens), damai «precumular» per augmentar lur schanza da vegnir elegids.

Er sche las elecziuns dal Cussegl dals chantuns n'èn betg regladas sin plaun federal, èn tutttina tut ils chantuns sa decidids per l'elecziun tras il pievel. Tut ils 246 commembers da l'Assamblea federala vegnan damai elegids directamain da las burgaisas e dals burgais.

Il dretg da votar *In med per sa far udìr* Tut las Svizras ed ils Svizzers che han accumulì 18 onns e n'èn betg sut tutela pervi da malsogna u flaviezza mentala, han il dretg da votar.

Per regla han las votantas ed ils votants quatter giadas ad onn la pussaivladad da s'exprimer davart dumondas da la politica federala. En media pon els approvar u refusar mintgamai trais fin quatter fatschentas; en cas excepziunals dentant er passa il dubel.

La populaziun po votar davart iniziativas dal pievel e referendum: il *referendum* è *obligatoric* per tut las midadas da la Constituziun sco er per l'adesiun da la Svizra a tshertas organizaziuns internaziunalas. En quests cas è ina votaziun dal pievel damai *obligatorica*. Per ch'in tal project vegnia approvà dovri la *maioritad dubla*: la maioritad dal pievel (maioritad da las vuschs valaivlas en l'entir pajais) e la maioritad dals chantuns (maioritad dals chantuns, en ils quals ils votants han acceptà il project).

Midadas da la Constituziun

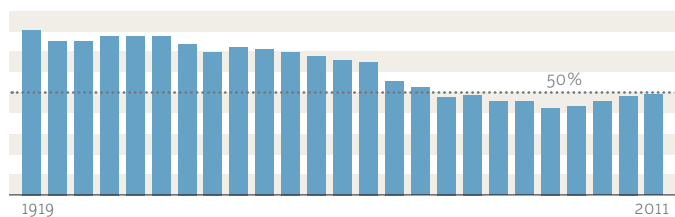
> **referendum obligatoric**

Midadas da leschas

> **referendum facultativ**

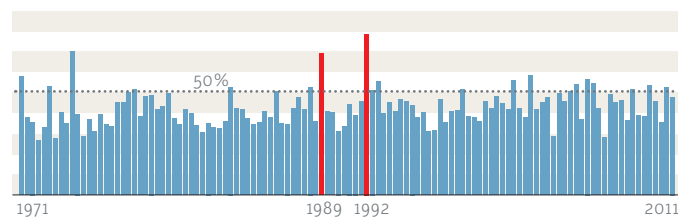
Leschas, modifitgadas u novas, e sumegliants conclus dal parlament sco er tshertas cunvegns internaziunalas vegnan mo suttamessas a la votaziun dal pievel, sche quai vegn pretendì cun il *referendum facultativ*. Per approvar in tal project tanscha la maioritad dal pievel.

La participaziun a las elecziuns dal Cussegl naziunal dapi il 1919

La participaziun è sa reducida cleramain dapi las emprimas elecziuns dal Cussegl naziunal tenor il sistem da proporz l'onn 1919. Per la quota da participaziun electorala relativamain bassa en Svizra datti dus motivs principals: d'ina vart po il pievel exprimer savens sia opiniun politica a l'urna – betg sulettamain a chaschun d'elecziuns, mabain er en occasiun da votaziuns communalas, chantunalas e federalas. Da l'autra vart n'èn las elecziuns en noss pajais betg uschè decisivas, perquai che la concordanza tranter las partidas escluda ina midada da la pussanza en la regenza. Dapi l'introducziun da la votaziun per correspundenza il 1994 crescha la participaziun electorala puspè levamain.

La participaziun a las votaziuns federalas dapi il 1971

La quota da participaziun en media è stada ils ultims decennis enturn 40 pertschient. Intgins temas han però mobilisà bleras votantas e votants: per exempel l'iniziativa dal pievel «Per ina Svizra senza armada» (1989) cun ina participaziun da 69% e l'adesiun al Spazi economic europeic (1992) cun 78%. Cunquai che las burgaisas ed ils burgais han la pussaivladad da s'exprimer regularmain davart las decisiuns politicas e las grondas fatschentas, èn las votaziuns en Svizra pli impurtantas che las elecziuns: l'influenza dal parlament è main gronda ch'en pajais senza instruments da la democrazia directa.

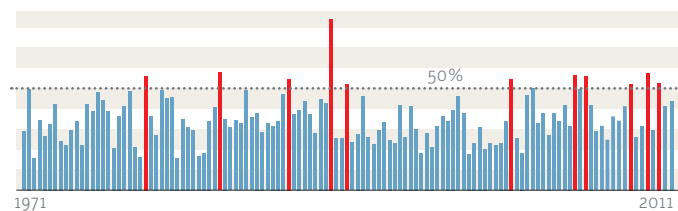
Il dretg d'iniziativa *In med per sa far valair* Las burgaisas ed ils burgais pon pretender ina decisiun dal pievel davart ina midada u ina cumplettaziun da la Constituziun federala proponida dad els. Cuntrari a la pratica en ils chantuns, n'èsi sin plaun federal betg pussaivel da pretender ina nova lescha u ina midada d'ina lescha gia existenta.

Per che l'iniziativa dal pievel saja valaivla, èsi necessari da rimnar entaifer 18 mais las suttascripziuns da 100 000 personas cun dretg da votar.

Liniziativa dal pievel po vegnir formulada sco proposta generala u – quai ch'è bler pli savens il cas – sco text cumplettamain redigì, uschia ch'il parlament e la regenza n'al pon betg pli modifitgar. Mintgatant reageschan las autoritads cun ina *cuntraproposta* directa pli moderada sin in'iniziativa inoltrada, sperond che quella vegnia plitost acceptada dal pievel e dals chantuns. Dapi il 1987 permetta il *dubel gea* en las votaziuns davart iniciativas dal pievel d'approvar tant l'iniziativa sco er la cuntraproposta; cun ina dumonda da tagl vegn alura erui tgenin dals dus texts ch'entra en vigur, en cas che tuts dus cuntanschan la maioritad dal pievel e dals chantuns.

Las iniciativas dal pievel valan sco il *motor* da la democrazia directa, perquai ch'ellas na vegnan betg lantschadas dal parlament, mabain da las burgaisas e dals burgais.

Iniziativas dal pievel approvadas e refusadas dapi il 1971

Da las totalmain 122 iniciativas dal pievel, davart las qualas è vegni votà ils ultims decenns, han mo gist indesch gi success a l'urna – damai gnanc mintga dieschavla. La bler pli gronda part ha cuntanschì main che 50% da las vuschs ed è vegnida refusada.

Las iniciativas dal pievel n'èn tuttina betg invanas: las propostas formuladas evokeschan savens grondas discussiuns e vegnan suentar in tschert temp integradas almain per part en las leschas.

Il dretg da petiziun vala per tut las personas, pia betg mo per las burgaisas ed ils burgais cun dretg da votar: mintgin ha il dretg da sa drizzar en scrit a las autoritads cun dumondas, propostas e reclamaziuns. Las autoritads èn obligadas da prender enconuschientscha da las petiziuns; era sch'i n'è betg obligatoric da responder ad ellas. En la pratica vegnan dentant tut las petiziuns tractadas e respondidas. Mintga activitad dal stadi po esser l'object d'ina petiziun.

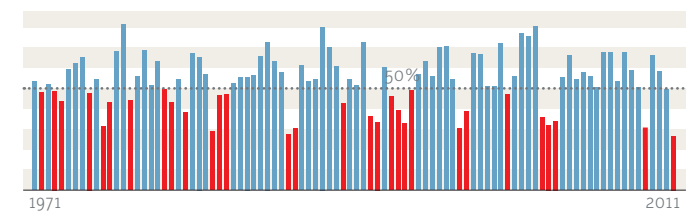
Il dretg da referendum *In med per dir «na»* Il pievel ha il dretg da s'exprimer davart decisiuns prendidas dal parlament.

Las leschas federalas, ils conclus federals e tsherts contracts internaziunals èn suttamess al *referendum facultativ*. Quai vul dir ch'els vegnan decidids a l'urna, sche 50 000 burgaisas e burgais pretendan quai. Las suttascripziuns ston esser avant maun entaifer 100 dis suentar la publicaziun dal decret. Il dretg da referendum è ina sort da veto che retarde-

scha il process politic cun bloccar las midadas decisas dal parlament u da la regenza u cun tardivar lur effect. Perquai vegn il dretg da referendum savens considerà sco *frain* en il maun dal pievel.

Ma el contribuescha er a la *concordanza*: el sforza numnamain il parlament d'integrar uschè blers circuls da personas interessadas sco pussaivel en la discussiun davart novas leschas u midadas da lescha e da chattar uschia in cumpromiss ch'è acceptabel per ina maioritad, cunter il qual nagin na lantscha pli tard in referendum facultativ.

Referendums facultativs dapi il 1971

Dapi il 1971 han ils comités da referendum gi success 94 giadas: els han lantschà votaziuns dal pievel davart leschas e conclus federals approvads dal parlament, cun ils quals els n'eran betg d'accord. E 30 giadas han els propri er pudì persuader ils votants a l'urna – pia en bunamain in terz dals cas.

La grafica mussa la quota da las vuschs en favur dal project mess en votaziun: main che 50% signifitgescha damai che la decisiun parlamentara cuntraversa n'è betg vegnida acceptada ed è vegnida annullada.

Las quatter partidas cun ils pli blers electurs...

Las partidas èn gruppaziuns politicas da personas cun mintgamai la medema visiun dal mund – damai cun ina tscherta concepziun dal stadi, da la societad, da l’economia, etc. Ellas èn intermediaturas tranter il pievel e las instituziuns statalas e perquai indispensablas per il funcziunament d’ina democrazia. La cuntrada politica svizra è uschè multifara sco il pajais sez. Normalmain furman las quatter partidas che survegnan las pli bleras vuschs electoralas la regenza. Perquai che la PPS è sa spartida il 2008, suenter l’elecziun dad Eveline Widmer-Schlumpf, è la pli ferma partida represchentada en il Cussegl federal cun in commember. Sin las suandantas paginas sa preschentan las indesch parti-

PPS

Partida populara svizra

President da la partida: **Toni Brunner**, cusseglier naziunal
 90 000 commembers fundada il 1917 www.svp.ch

La Partida populara svizra è naschida dal 1971 or da la Partida da purs, mastergnants e burgais. Cun ina quota d’electurs da 26,6% è ella la pli ferma partida svizra e represchenta 648 675 votantas e votants.

La PPS s’engascha consequentamain per ina Svizra autonoma e neutrala e cunter l’adesiun zuppada a l’UE. Las crisas da finanzas e d’indebitament en Europa mussan l’impurtanza d’in stadi effizient cun finanzas saunas, taglias bassas ed ina gronda segirezza giuridica per garantir in lieu da finanzas cumpetitiv cun plazzas da lavur segiras. L’immigraziun en noss pajais na sa controlla pli da sasez. Immigrants da l’UE stgatschan en diversas branschas las lavurantas ed ils lavurants indigens e da stadis terzs. Quai metta sut squitsch anc dapli noss sistem social. Ina auta quota da criminalitad tar las personas estras e l’abus en il sector d’asil è oz ina realitad. Per promover la segirezza pretenda la PPS perquai il repatriament consequent d’immigrants criminals ed il rinforzament dal dretg penal.

Cun questa politica clera basada sin valurs burgaisas vul la PPS garantir en noss pajais il bainstar, las plazzas da lavur ed in avegnir segir en libertad.

En las elecziuns dal Cussegl federal dals 14 da december 2011 ha il parlament reelegì il cusseglier federal Ueli Maurer da la PPS, ma el n’ha betg resguardà la pretensiun giustifigada da la partida d’avair dus sezs en la regenza. Installond uschia ina coaliziun dal center sanester han ins manchentà la schanza da garantir ina stabilitad politica a lunga vista.

PSS

Partida socialdemocratica da la Svizra

President da la partida: **Christian Levrat**, cusseglier naziunal
 35 000 commembers fundada il 1888 www.spschweiz.ch

La PSS vul promover ina economia che serva als umans e betg il cuntrari. I n’è betg mo l’etascha superiura che contribuescha al success d’ina interpresa. Nus essan persvadids che nus rivain pli lunsch, sch’i na guarda betg mintgin be per sasez.

La Svizra ha ina rait sociala solida e bunas structurass publicas. La PSS ha contribuì bler a quest fatg. Senza la PSS na dessi per exempel nagina AVS, nagina assicuranza da maternitad, nagin dretg da votar per las dunnas. Ma nus n’essan betg anc cuntents cun quai che nus avain cuntanschì.

Nus essan persvadids che la Svizra po daventar pli gista, pli innovativa e pli progressiva. La polluziun da l’ambient ed il midament dal clima pericliteschan noss planet e nossa Svizra. Mo promovend consequentamain las energias regenerablas, pudain nus proteger noss ambient e stgaffir plazzas da lavur duraivlas ed innovativas. Mo ans engaschond per la furmaziun e l’integrasiun, pudain nus avrir perspectivas ed impedir la dischoccupaziun.

«La fermezza dal pievel sa mesira vi dal bainstar dals flavel» stat en nossa Constituziun federala. La PSS è persvadida che quai constat. Nus ans engaschain per ina societad che permetta a mintgin da sa sviluppar libramain. Ina societad che porscha dentant er ina rait che porta tut quels ch’èn periclitads da dar tranter giu. En ina frasa: La PSS vul far ina politica per tuts e betg mo per paucs.

PLD

PLD.Ils Liberals

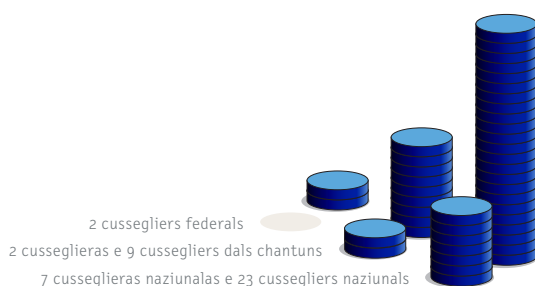
President da la partida: 120 000 commembers
Fulvio Pelli, cusseglier naziunal fundada il 1894

www.fdp.ch

La PLD.Ils Liberals cumbatta per la libertad e l'atgna responsabladad da las burgaisas e dals burgais: Mintgin duess pudair prender sez enta maun sia vita. Il stadi porscha in rom garantind la segirezza da la populaziun, ina scolaziun excellenta ed ina infrastruttura moderna. Didier Burkhalter e Johann Schneider-Amman èn las forzas liberalas en il Cussegl federal.

Nus vulain:

- *Plazzas da lavur segiras*: Il curs dal franc svizzer periclitatescha nossa competitividad, ils martgads da vendita per ils products svizzers en Europa ed en ils Stadis Unids collabeschan. Ina crisa economica smanatscha la Svizra. La PLD pretenda perquai ina cura da competitividad per l'economia svizra, per pussibilitar ina produenziun pli bunmartgada senza sbassar las pajas e per garantir l'export. Las mesiras inditgadas èn ina tariffa unitara per la taglia sin la plivalur, la defensiun da la via bilaterala e da las cunvegns da commerzi liber cun l'Asia e l'America latina.
- *Assicuranzas socialas saunas*: Las assicuranzas per invaliditad e cunter la dischoccupaziun han gia accumulà debits da milliardas. L'AVS è periclitada dal medem destin. Quai stuain nus impedir! Perquai dovri reformas en tut las ovras socialas da la Confederaziun ed en las cassas da pensiun, per che nossas rentas sajan garantidas er en l'avegnir.
- *Damain birocrazia*. La birocrazia absurda cun sias undas da paragrafs e scumonds limitescha nossa libertad e chaschuna custs annuals da milliardas per las interpresas pitschnas e mesaunas. L'atgna iniziativa ed il spiert interprendider vegnan impedids. Nus Liberals vulain reglas simplas e proceduras spertas.

PCD

Partida cristiandemocratica

President da la partida: 100 000 commembers
Christophe Darbellay, cusseglier naziunal fundada il 1912

www.cvp.ch

La PCD focusescha sia politica sin las famiglias e la classa media. Sco partida economica cun valurs liberalsocialas s'engascha ella per chattar in equiliber tranter l'individui e la societad, tranter l'atgna responsabladad e la solidaritad. Ella concepescha la convivenza tenor in maletg cristian da l'uman e da la societad. La PCD defenda la segirezza interna ed externa da noss pajais. En il Cussegl federal è ella represchentada cun Doris Leuthard, la scheffa dal Departament federal per ambient, traffic, energia e comunicaziun.

Noss quatter accents principals:

- *Las famiglias*: Ellas èn la basa da noss cuminesser e dovran perquai bunas cundiziuns generalas, tranter auter pussaivladads da cumbinar la professiun e la famiglia, taglias bassas ed ina buna basa finanziaria.
- *L'economia*: Nus creain e segirain plazzas da lavur e garantin il bainstar entras l'innovaziun. Per promover il martgà svizzer, l'economia ed il sector da finanzas en Svizra ans engaschain nus per taglias attractivas, infrastrukturas da qualitad ed in aut nivel da furmaziun.
- *La segirezza sociala*: La PCD considerescha sco gronda sfida dals proxims onns da segirar e financiar duraivlamain las ovras socialas da la Svizra. Nus cumbattain per quella cun reformas adattadas, senza augments u reduenziuns nunrealisticas.
- *L'ambient*: La conservaziun da la creaziun e damai er ina politica duraivla dal clima e da l'ambient èn dapi ditg pitgas centralas da la politica da la PCD. Nus ans engaschain per cumbinar l'ecologia e l'economia.

... e las ulteriuras set partidas en il parlament

IlS Verds

Partida ecologica svizra

President da la partida: **Ueli Leuenberger**, cusseglier naziunal (fin l'avrigl 2012) 7500 commembers fundada il 1983 www.gruene.ch

La Partida ecologica svizra (IlS Verds) è la pli gronda partida betg represchentada en il Cussegl federal. IlS Verds èn presents en 24 dals 26 chantuns e mezs chantuns. En set chantuns ed en numerusas vischnancas èn ilS Verds represchentads en las autoritads. IlS Verds s'engaschan a tut ils nivels per la protecziun da l'ambient e da las basas naturalas da la vita. Per la legislatura dal 2011 al 2015 èn lur finamiras: la sortida da l'energia atomara e la nova strategia energetica necessaria, la reorganisaziun ecologica da l'economia, ina lescha davart il clima che fa effect, ina finanziaziun segira dal traffic public, ina politica da pasch activa, nagins novs aviuns da guerra, in supplement da sanadad pajabel e pajas gistas per tuts.

2 cussegliers dals chantuns
6 cusseglieras naziunalas e 9 cussegliers naziunals

pvl

Partida verd-liberala

President da la partida: **Martin Bäumlé**, cusseglier naziunal 3650 commembers fundada il 2004 www.grunliberale.ch

In ambient intact furma nossa basa da viver. IlS Verd liberals vulan mantegnair in mund senza lieus contaminads, per che er las generaziuns futuras possian giudair la vita. Latiers tutgan er finanzas ed ovras socialas saunas. Il stadi na duai betg accumular debits e duai sa concentrar sin sias incumbensas principalas. Cundiziuns da basa raschunaivlas procuran per in martgà che funcziuna. L'engaschament persunal, l'iniziativa, il senn da responsabladad e la solidaritad èn las pitgas principalas d'ina societad liberala e ston vegnir sustegnidas en la medema furma sco in sistem da furmaziun d'alta qualitat.

1 cussegliera ed 1 cusseglier dals chantuns
4 cusseglieras naziunalas ed 8 cussegliers naziunals

PBD

Partida burgais-democratica

President da la partida: **Hans Grunder**, cusseglier naziunal 6500 commembers fundada il 2008 www.bdp.info

La PBD è la pli giuvna partida dal Cussegl federal. Ella è vegnida fundada il 1. da november 2008. Gia il mars 2009 ha la PBD cuntanschì ord atgna forza la fermezza da la fracziun en Chasa federala. La PBD s'engascha per ina politica burgaisa e na targlina betg da tractar temas cuntravers. Ella renunzia però a la polemica ed al cult da personas. La PBD persequitescha la via bilaterala, sa metta en per ina politica da segirezza credibla e per ina politica economica pli ecologica. La partida vegn represchentada en il Cussegl federal dad Eveline Widmer-Schlumpf.

1 cussegliera federala
1 cusseglier dals chantuns
2 cusseglieras naziunalas e 7 cussegliers naziunals

PEV

Partida evangelica svizra

President da la partida: **Heiner Studer** 4700 commembers fundada il 1919 www.evppev.ch

La PEV è ina forza fidada che s'engascha a moda objectiva ed independenta per ina Svizra preziosa, nua ch'i vala la paina da viver. Sin la basa da valurs cristianas sco la sinceradad, la solidaritad, la giustia u la durabilitad fa la PEV sco partida dal center politica umana cun in bun egl. Ella è represchentada en parlaments chantunals cun var 50 mandats, la giuvna partida gpev politisescha dapi il 2004. La PEV vul sustegnair famiglias, mantegnair la creaziun, reducir daivets, far in commerzi fair cun umans e resursas, guardar per personas povras e dependentas, segirar las ovras socialas e proteger la vita.

2 cusseglieras naziunalas

Lega

Lega dei Ticinesi

1 cussegliera naziunala ed 1 cusseglier naziunal

President da la partida: **Giuliano Bignasca** 1500 commembers
fundada il 1991 www.legaticinesi.ch

Indipendenza: La globalisaziun da l'economia e da la politica flaiventa la Svizra. Ella è dentant tuttina capabla da sa far valair en in'Europa fragmentada, sche nus mantegnain nossa indipendenza e libertad.

Service public: La Confederaziun sto mantegnair ses service public e procurar che las medemas cundiziuns valian per tut ils burgais en l'entir pajais. Las privatisaziuns ston vegnir evitadas tant sco pussaivel.

Mobilitad: Il Tessin dovra meglras colliaziuns cun las ulteriuras parts dal pajais. La ruta dal Gottard è vegnida a ses limits; privels da la natira e problems structurals pericliteschan sia avertura illimitada.

MCG

Moviment burgais genevrin

1 cusseglier naziunal

President da la partida: **Eric Stauffer** 1500 commembers
fundada il 2005 www.mcge.ch

Nus na stain ni a dretga ni a sanestra, nus ans engaschain per ina politica sociala, per ina economia ferma e per ina perfetga segirezza publica.

Nus essan per ina cassa da malsauns unitara e pretendain ina revisiun da las cunvegns bilaterals. Nus essan cunter la concorrenza europeica e cunter las undas da cunfinaris da l'Europa vischinanta. Nus vulain proteger las lavurantas ed ils lavurants en Svizra.

Nus vulain ina Svizra autonoma e suverana. Perquai avain nus fundà il Moviment burgais genevrin e la Federaziun tetgala dals moviments burgais dals pajais da las Alps.

PCS Sursilvania

Partida cristiansociala Sursilvania

1 cusseglier naziunal

President da la partida: **Walter Wyrsch** 250 commembers
fundada il 1956 www.csp-ow.ch

La PCS Sursilvania è ina partida activa mo en quel chantun. Ella n'ha nagins lioms a nivel federal ed è dapi sia fundaziun represchentada en la regenza dal chantun. A questa partida appartegnan cusseglieras communalas e cussegliers communalas da la maiortad da las vischnancas, actualmain er il president da la chapitala chantunala. En il cussegl legislativ chantunal è ella represchentada cun otg mandats ed in'atgna fracziun. Ella è er represchentada en tut las dretgiras chantunalas. Sia politica s'orientescha tenor las valurs da l'etica sociala cristiana, ella s'engascha per ina economia sauna, per ina vaira solidaritad cun ils pli flaivels e per in ambient intact.

LA LEGISLATIVA: IL CUSSEGL NAZIUNAL ED IL CUSSEGL DALS CHANTUNS

Il parlament svizzer

En la perspectiva dal president tschentant en la sala dal Cussegl naziunal las parlamentarias ed ils parlamentaris da las partidas da la dretga a dretga, da las partidas da la sanestra a sanestra e da las partidas dal center en il center.

Questa distribuziun dals sezs datescha dal temp da la Revoluziun franzosa: En l'assemblea naziunala constitutiva da la Frantscha l'onn 1789

èn ils deputads sa tschentads per l'emprima giada tenor lur orientaziun politica e betg tenor lur appartegnientscha a la noblezza, al clerus – sco represchentants da la baselgia – ubain al terz stadi, sco burgais e purs.

Mintgatant èn las opiniuns pertutgant las ideologias generalas sco er dumondas politicas concretas fitg divergentas en las chombras da l'Assam-

blea federala. Mintgatant datti perfin debattas furiusas. Er sch'els èn adversaris politics, na sa sentan ils represchentants da las diversas partidas tranter pèr dentant betg sco inimis persunals. Bleras parlamentarias e blers parlamentaris sa dattan dal ti e divers s'enconuschan er persunalmain.

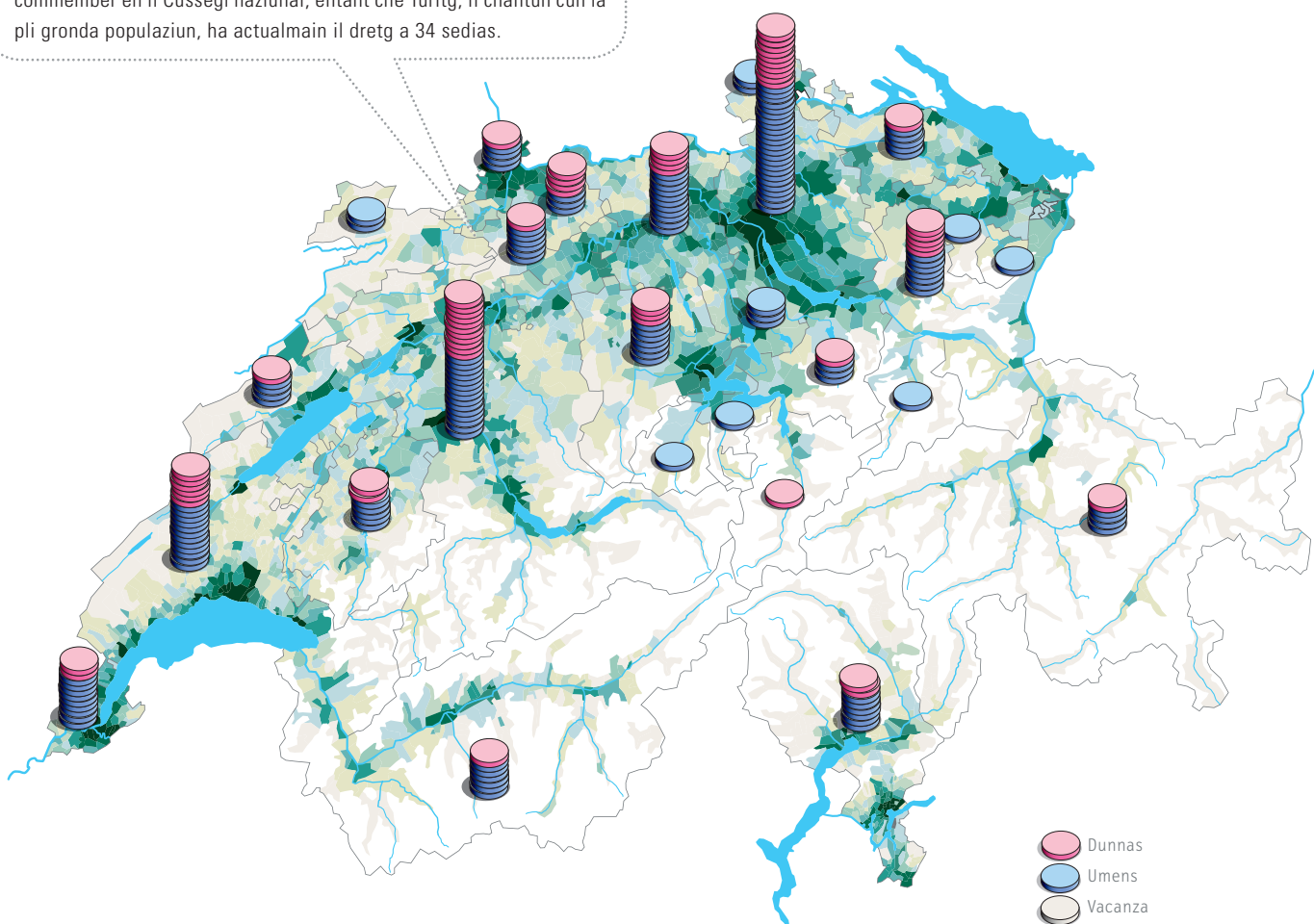
Las duas vias en il parlament

La Svizra ha sin plaun federal in parlament da duas chombras che furman ensemen l'Assamblea federala. Il Cussegl naziunal represchenta la populaziun da la Svizra, il Cussegl dals chantuns ils stadis commembers da la Confederaziun, ils chantuns. La structura dal stadi sa basa damai sin dus principis: il princip democratic che conceda a mintga persuna cun dretg da vuschar la medema impurtanza, ed il princip federalistic che metta tut ils chantuns sin il medem stgalim. Il pievel elegia directamain omadus cussegls: il Cussegl naziunal tenor reglas federalas comunablas ed il Cussegl dals chantuns a basa da differentas disposiziuns chantunalas. Ils circuls electorals èn en omadus cas ils chantuns.

Il pievel è represchentà en il Cussegl naziunal

La *Chombra gronda* ha 200 sedias. Il dumber da deputadas e deputads d'in chantun sa drizza tenor la populaziun eruida en l'ultima dumbraziun dal pievel: uschia represchenta in commember dal Cussegl naziunal var 37 800 abitantas ed abitants.

Perquai che la Constituziun federala garantescha a mintga chantun ina sedia, trametta er il chantun Appenzell Dadens, che dumbra mo stgars 16 000 abitantas ed abitants, in represchentant dal pievel en la Chasa federala. Er il chantun vischin Appenzell Dadora sco er ils chantuns Sursilvania e Sutsilvania, Uri e Glaruna delegheschan mo in commember en il Cussegl naziunal, entant che Turitg, il chantun cun la pli gronda populaziun, ha actualmain il dretg a 34 sedias.

Proporz e maiorz

La repartiziun dals mandats en il **Cussegl naziunal** succeda tenor l'**elecziun da proporz**. Quai vul dir che las sedias vegnan repartidas proporzionalmain, damai en relaziun cun las vuschs cuntanschidas.

En las elecziuns dal Cussegl naziunal vegnan l'emprim dumbradas las vuschs per mintga partida; ellas defineschan il dumber da sedias che mintga partida survegn. Entaifer las partidas èn alura elegids ils candidats u las candidatas cun las pli bleras vuschs.

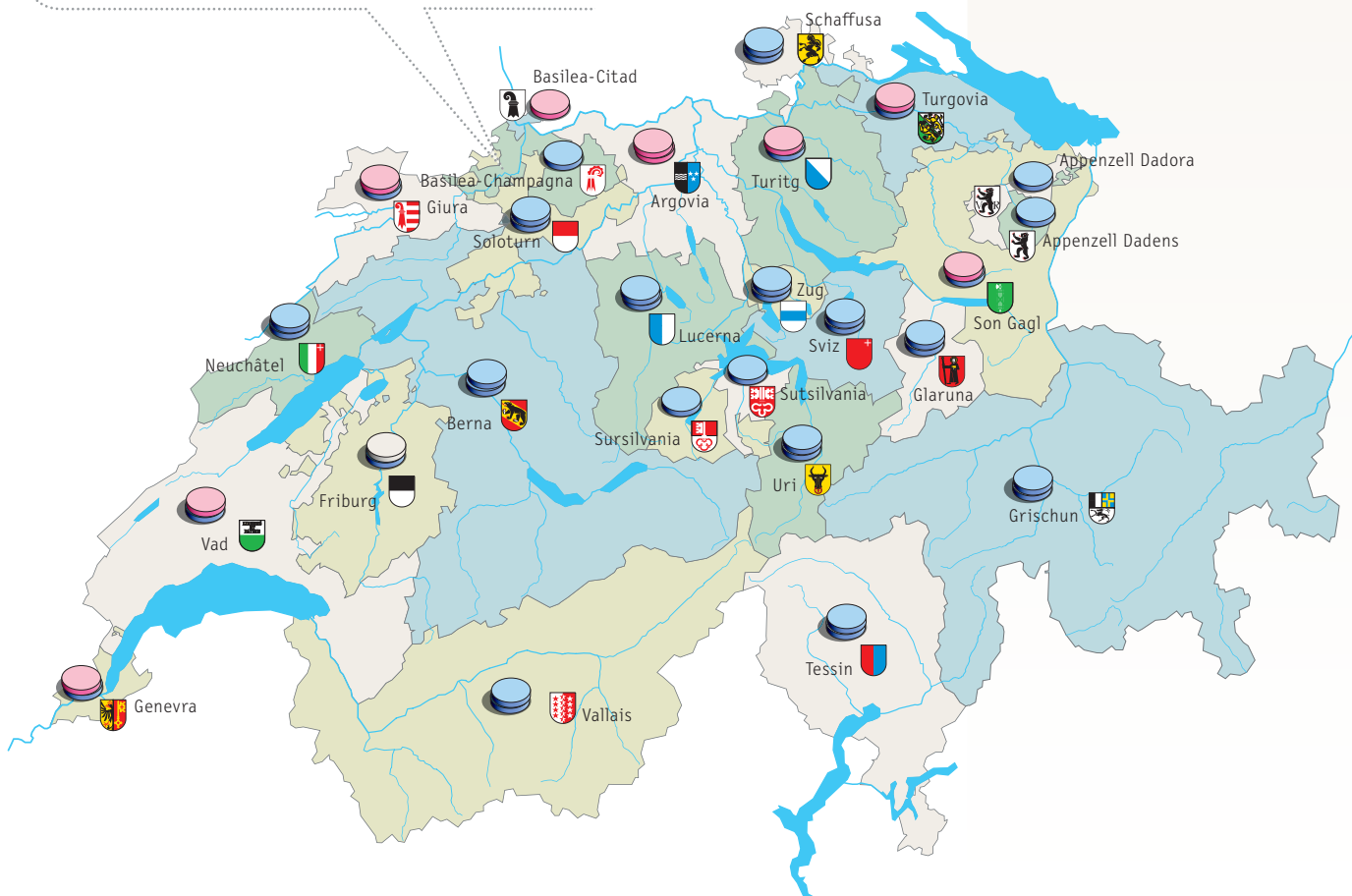
Sa chapescha funcziuna in'elecziun da proporz sulettamain en lieus, nua che vegn reparti dapli ch'in mandat. En ils chantuns cun mo ina sedia en il Cussegl naziunal ha damai lieu ina **elecziun da maiorz**: elegida è la persuna che fa las pli bleras vuschs.

En las elecziuns en il **Cussegl dals chantuns** succedan – danor en il chantun Giura e Neuchâtel – tenor il sistem da maiorz. Questa procedura favurisescha las partidas grondas respectivamain las personalitads enconuschentas e renconuschidas en vasts circuls. Las minoritads èn qua dischavantagiadas.

Ils chantuns èn represchentads en il Cussegl dals chantuns

La *Chombra pitschna* dumbra 46 sedias. Abstrahà dal dumber d'abitants trametta mintga chantun duas represchentantas u dus represchentants en il Cussegl dals chantuns – cun excepziun dals sis mezs chantuns da pli baud che delegheschan mintgamai mo ina represchentanta u in represchentant.

Ils commembers dal Cussegl dals chantuns represchantan bain lur chantuns, els n'èn però betg liads ad instrucziuns da lur vart – ni da las regenzas ni dals parlaments chantunals.

Els represchentant ils var 7,8 milliuns abitants

ZH		Max Binder PPS 1947 1991	1	ZH		Ruedi Noser PLD 1961 2003	26	BE		Ursula Haller Vannini PBD 1948 1999	51	OW		Karl Vogler POSS 1956 2011	76
ZH		Christoph Blocher PPS 1940 1979–2003, 11	2	ZH		Bastien Girod PES 1980 2007	27	BE		Lorenz Hess PBD 1961 2011	52	NW		Peter Keller PPS 1971 2011	77
ZH		Toni Bortoluzzi PPS 1947 1991	3	ZH		Balhasar Glättli PES 1972 2011	28	BE		Regula Rytz PES 1962 2011	53	GL		Martin Landolt PBD 1968 2009	78
ZH		Hans Egloff PPS 1959 2011	4	ZH		Daniel Vischer PES 1950 2003	29	BE		Franziska Teuscher PES 1958 1995	54	ZG		Thomas Aeschi PPS 1979 2011	79
ZH		Hans Fehr PPS 1947 1995	5	ZH		Rosmarie Quadranti PBD 1957 2011	30	BE		Alec von Grafenried PES 1962 2007	55	ZG		Bruno Pezzatti PLD 1951 2011	80
ZH		Alfred Heer PPS 1961 2007	6	ZH		Lothar Ziörjen PBD 1955 2011	31	BE		Kathrin Bertschy PVL 1979 2011	56	ZG		Gerhard Pfister PCD 1962 2003	81
ZH		Hans Kaufmann PPS 1948 1999	7	ZH		Kathy Riklin PCD 1952 1999	32	BE		Jürg Grossen PVL 1969 2011	57	FR		Christian Levrat PSS 1970 2003	82
ZH		Christoph Mörgeli PPS 1960 1999	8	ZH		Barbara Schmid-Federer PCD 1965 2007	33	BE		Christa Markwalder PLD 1975 2003	58	FR		Valérie Piller Carrard PSS 1978 2011	83
ZH		Natalie Rickli PPS 1976 2007	9	ZH		Maja Ingold PEV 1948 2010	34	BE		Christian Wasserfallen PLD 1981 2007	59	FR		Jean-François Steiert PSS 1961 2007	84
ZH		Jürg Stahl PPS 1968 1999	10	BE		Andreas Aebi PPS 1958 2007	35	BE		Marianne Streiff-Feller PEV 1957 2010	60	FR		Dominique de Buman PCD 1956 2003	85
ZH		Bruno Zuppiger PPS 1952 1999	11	BE		Adrian Amstutz PPS 1953 2003	36	LU		Ida Glanzmann-Hunkeler PCD 1958 2006	61	FR		Christine Bulliard-Marbach PCD 1959 2011	86
ZH		Jacqueline Badran PSS 1961 2011	12	BE		Andrea Martina Geissbühler PPS 1976 2007	37	LU		Ruedi Lustenberger PCD 1950 1999	62	FR		Jacques Bourgeois PLD 1958 2007	87
ZH		Jacqueline Fehr PSS 1963 1998	13	BE		Rudolf Joder PPS 1950 1999	38	LU		Leo Müller PCD 1958 2011	63	FR		Jean-François Rime PPS 1950 2003	88
ZH		Chantal Galladé PSS 1972 2003	14	BE		Nadja Pieren PPS 1980 2011	39	LU		Yvette Estermann PPS 1967 2007	64	SO		Roland F. Borer PPS 1951 1991	89
ZH		Andreas Gross PSS 1952 1991	15	BE		Albert Röstli PPS 1967 2011	40	LU		Felix Müri PPS 1958 2003	65	SO		Walter Wobmann PPS 1957 2003	90
ZH		Thomas Hardegger PSS 1956 2011	16	BE		Erich von Siebenthal PPS 1958 2007	41	LU		Otto Ineichen PLD 1941 2003	66	SO		Philipp Nadorn PSS 1967 2011	91
ZH		Daniel Jositsch PSS 1965 2007	17	BE		Hansruedi Wandfluh PPS 1952 1999	42	LU		Alberto Vitali PLD 1955 2011	67	SO		Bea Heim PSS 1946 2003	92
ZH		Martin Naef PSS 1970 2011	18	BE		Matthias Aebischer PSS 1967 2011	43	LU		Prisca Birrer-Heimo PSS 1959 2010	68	SO		Stefan Müller-Altermatt PCD 1976 2011	93
ZH		Martin Bäumlé PVL 1964 2003	19	BE		Evi Allemann PSS 1978 2003	44	LU		Roland Fischer PVL 1965 2011	69	SO		Urs Schläfli PCD 1963 2011	94
ZH		Thomas Maier PVL 1975 2011	20	BE		Margret Kiener Nellen PSS 1953 2003	45	LU		Louis Schelbert PES 1952 2006	70	SO		Kurt Fluri PLD 1955 2003	95
ZH		Tiana Angelina Moser PVL 1979 2007	21	BE		Corrado Pardini PSS 1965 2011	46	UR		Gabi Huber PLD 1956 2003	71	BS		Beat Jans PSS 1964 2010	96
ZH		Thomas Weibel PVL 1954 2007	22	BE		Alexander Tschäppät PSS 1952 1991–2003, 11	47	SZ		Alois Gmür PCD 1955 2011	72	BS		Silvia Schenker PSS 1954 2003	97
ZH		Doris Fiala PLD 1957 2007	23	BE		Ursula Wyss PSS 1973 1999	48	SZ		Petra Gössi PLD 1976 2011	73	BS		Sebastian Frehner PPS 1973 2010	98
ZH		Markus Hutter PLD 1957 2003	24	BE		Urs Gasche PBD 1955 2011	49	SZ		Primin Schwander PSS 1961 2003	74	BS		Markus Lehmann PCD 1955 2011	99
ZH		Filippo Leutenegger PLD 1952 2003	25	BE		Hans Grunder PBD 1956 2007	50	SZ		Andy Tschümperlin PSS 1962 2007	75	BS		Peter Malama PLD 1960 2007	100

Sut ils nums figureschan (da sanestra a dretga) la partida, l'onn da naschientscha e l'onn da l'elecziun en il Cussegl nazional. La numeraziun dals commembers dal Cussegl nazional dad 1 fin

200 resp. quella dal Cussegl dals chantuns dad 1 fin 46 (sin la proxima pagina) serva sco agid per la lectura: ins chatta ella er sin las paginas davart l'urden da seser (29–31).

BL		Caspar Baader PPS 1953 1998	101
BL		Thomas de Courten PPS 1966 2011	102
BL		Susanne Leutenegger Oberholzer PSS 1948 1987–1991, 99	103
BL		Eric Nussbaumer PSS 1960 2007	104
BL		Maya Graf PES 1962 2001	105
BL		Daniela Schneeberger PLD 1967 2011	106
BL		Elisabeth Schneider-Schneiter PCD 1964 2010	107
SH		Hans-Jürg Fehr PSS 1948 1999	108
SH		Thomas Hurter PPS 1963 2007	109
AR		Andrea Caroni PLD 1980 2011	110
AI		Daniel Fässler PCD 1960 2011	111
SG		Toni Brunner PPS 1974 1995	112
SG		Roland Rino Büchel PPS 1965 2010	113
SG		Thomas Müller PPS 1952 2006	114
SG		Lukas Reimann PPS 1982 2007	115
SG		Jakob Büchler PCD 1952 2003	116
SG		Lucrezia Meier-Schatz PCD 1952 1999	117
SG		Markus Ritter PCD 1967 2011	118
SG		Hildegard Fässler-Osterwalder PSS 1951 1997	119
SG		Barbara Gysi PSS 1964 2011	120
SG		Yvonne Gilli PES 1957 2007	121
SG		Margrit Kessler PVL 1948 2011	122
SG		Walter Müller PLD 1948 2003	123
GR		Heinz Brand PPS 1955 2011	124
GR		Martin Candinas PCD 1980 2011	125

GR		Josias F. Gasser PVL 1952 2011	126
GR		Hansjörg Hassler PBD 1953 1999	127
GR		Silva Semadeni PSS 1952 1995–99, 2011	128
AG		Sylvia Flückiger-Bäni PPS 1952 2007	129
AG		Ulrich Giezendanner PPS 1953 1991	130
AG		Hans Killer PPS 1948 2007	131
AG		Hansjörg Knecht PPS 1960 2011	132
AG		Maximilian Reimann PPS 1942 1987–1995, 11	133
AG		Luzi Stamm PPS 1952 1991	134
AG		Max Chopard-Acklin PSS 1966 2009	135
AG		Yvonne Feri PSS 1966 2011	136
AG		Cédric Wermuth PSS 1986 2011	137
AG		Corina Eichenberger-Walther PLD 1954 2007	138
AG		Philipp Müller PLD 1952 2003	139
AG		Geri Müller PES 1960 2003	140
AG		Beat Flach PVL 1965 2011	141
AG		Bernhard Gühl PBD 1972 2011	142
AG		Ruth Humbel PCD 1957 2003	143
TG		Markus Hausammann PPS 1964 2011	144
TG		Peter Spuhler PPS 1959 1999	145
TG		Hansjörg Walter PPS 1951 1999	146
TG		Thomas Böni PVL 1964 2011	147
TG		Edith Graf-Litscher PSS 1964 2005	148
TG		Christian Lohr PCD 1962 2011	149
TI		Ignazio Cassis PLD 1961 2007	150

TI		Fulvio Pelli PLD 1951 1995	151
TI		Fabio Regazzi PCD 1962 2011	152
TI		Marco Romano PCD 1982 2011	153
TI		Lorenzo Quadri Lega 1974 2011	154
TI		Roberta Pantani Lega 1965 2011	155
TI		Marina Carobbio Guscetti PSS 1966 2007	156
TI		Pierre Rusconi PPS 1949 2011	157
VD		Cesla Virginia Amarelle PSS 1973 2011	158
VD		Josiane Aubert PSS 1949 2007	159
VD		Ada Marra PSS 1973 2007	160
VD		Roger Nordmann PSS 1973 2004	161
VD		Jean Christophe Schwaab PSS 1979 2011	162
VD		Eric Voruz PSS 1945 2007	163
VD		André Bugnon PPS 1947 1999	164
VD		Jean-Pierre Grin PPS 1947 2007	165
VD		Guy Parmelin PPS 1959 2003	166
VD		Pierre-François Veillon PPS 1950 2003	167
VD		Fathi Derder PLD 1970 2011	168
VD		Olivier Feller PLD 1974 2011	169
VD		Olivier François PLD 1955 2007	170
VD		Isabelle Moret PLD 1970 2006	171
VD		Adèle Thorens Goumaz PES 1971 2007	172
VD		Christian van Singer PES 1950 2007	173
VD		Isabelle Chevalley PVL 1972 2011	174
VD		Jacques Neiryck PCD 1931 1999–2003, 07	175

VS		Viola Amherd PCD 1962 2005	176
VS		Yannick Buttel PCD 1977 2011	177
VS		Christophe Darbellay PCD 1971 2003	178
VS		Mathias Reynard PSS 1987 2011	179
VS		Stéphane Rossini PSS 1963 1999	180
VS		Oskar Freysinger PPS 1960 2003	181
VS		Jean-René Germanier PLD 1958 2003	182
NE		Laurent Favre PLD 1972 2007	183
NE		Alain Ribaux PLD 1962 2011	184
NE		Francine John-Calame PES 1954 2005	185
NE		Jacques-André Maire PSS 1957 2009	186
NE		Yvan Perrin PPS 1966 2003	187
GE		Maria Roth-Bernasconi PSS 1955 1995–99, 2003	188
GE		Carlo Sommaruga PSS 1959 2003	189
GE		Manuel Tornare PSS 1951 2011	190
GE		Céline Amaudruz PPS 1979 2011	191
GE		Yves Nidegger PPS 1957 2007	192
GE		Hugues Hiltbold PLD 1969 2007	193
GE		Christian Lüscher PLD 1963 2007	194
GE		Antonio Hodgers PES 1976 2007	195
GE		Ueli Leuenberger PES 1952 2003	196
GE		Luc Barthassat PCD 1960 2005	197
GE		Mauro Poggia MCG 1959 2011	198
JU		Pierre-Alain Fridez PSS 1957 2011	199
JU		Jean-Paul Gschwind PCD 1952 2011	200

Els represchentan ils 26 chantuns

Pertge che tscherts chantuns han mo ina sedia en il Cussegl dals chantuns

Sis chantuns ch'eran pli baud unids ed èn sa dividids en il decurs da l'istorgia, numnav'ins ina giada mezs chantuns.

Quai èn ils chantuns Sursilvana e Sutsilvania, ch'èn sa separads gia avant la fundaziun da la Confederaziun il 1291, il chantun d'Appenzell ch'è sa dividi il 1597 per motivs confessiunals – en l'Appenzell Dadens (catolic) e l'Appenzell Dadora (reformà) – sco er il chantun da Basilea ch'è vegnì dividi cun violenza l'onn 1833: la champagna revoltanta è sa separada da la citad dominanta. Perquai han quests chantuns mo ina sedia en il Cussegl dals chantuns e mo ina mesa vusch en votaziuns davart midadas da la Constituziun.

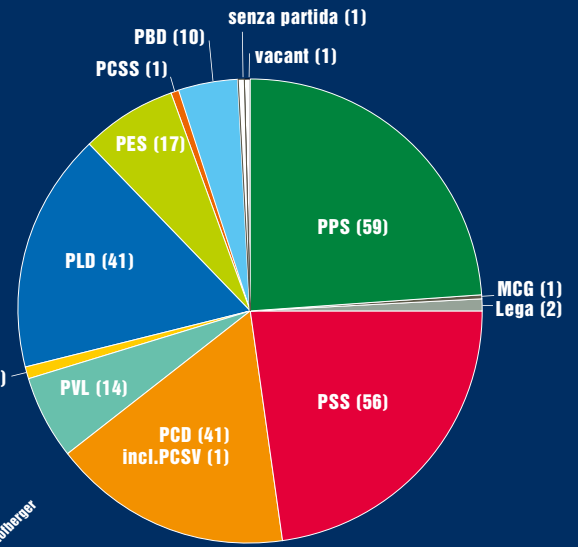
ZH		Verena Diener Lenz PVL 1949 2007	1	GL		Pankraz Freitag PLD 1952 2008	13	AR		Hans Altherr PLD 1950 2004	25	VD		Luc Recordon PES 1955 2007	37
ZH		Felix Gutzwiller PLD 1948 2007	2	GL		This Jenny PPS 1952 1998	14	AI		Ivo Bischofberger PCD 1958 2007	26	VD		Géraldine Savary PSS 1968 2007	38
BE		Werner Luginbühl PBD 1958 2007	3	ZG		Peter Bieri PCD 1952 1995	15	SG		Karin Keller-Sutter PLD 1963 2011	27	VS		Jean-René Fournier PCD 1957 2007	39
BE		Hans Stöckli PSS 1952 2011	4	ZG		Joachim Eder PLD 1951 2011	16	SG		Paul Rechsteiner PSS 1952 2011	28	VS		René Imoberdorf PCSV 1950 2007	40
LU		Konrad Graber PCD 1958 2007	5	FR		vacant	17	GR		Stefan Engler PCD 1960 2011	29	NE		Didier Berberat PSS 1956 2009	41
LU		Georges Theiler PLD 1949 2011	6	FR		Urs Schwaller PCD 1952 2003	18	GR		Martin Schmid PLD 1969 2011	30	NE		Raphaël Comte PLD 1979 2010	42
UR		Isidor Baumann PCD 1955 2011	7	SO		Primin Bischof PCD 1959 2011	19	AG		Pascale Bruderer Wyss PSS 1977 2011	31	GE		Robert Cramer PES 1954 2007	43
UR		Markus Stadler PVL 1948 2010	8	SO		Roberto Zanetti PSS 1954 2010	20	AG		Christine Egerszegi-Obrist PLD 1948 2007	32	GE		Liliane Maury Pasquier PSS 1956 2007	44
SZ		Peter Föhn PPS 1952 2011	9	BS		Anita Fetz PSS 1957 2003	21	TG		Roland Eberle PPS 1953 2011	33	JU		Claude Héche PSS 1952 2007	45
SZ		Alex Kuprecht PPS 1957 2003	10	BL		Claude Janiak PSS 1948 2007	22	TG		Brigitte Häberli-Koller PCD 1958 2011	34	JU		Anne Seydoux-Christe PCD 1958 2007	46
OW		Hans Hess PLD 1945 1998	11	SH		Hannes Germann PPS 1956 2002	23	TI		Fabio Abate PLD 1966 2011	35				
NW		Paul Niederberger PCD 1948 2007	12	SH			24	TI		Filippo Lombardi PCD 1956 1999	36				

Sut ils nums figureschan (da sanestra a dretga) la partida, l'onn da naschien-tscha e l'onn da l'elecziun en il Cussegl dals chantuns.

Grid of 100 numbered cards representing members of the legislative assembly, each with a name, number, and regional emblem.

Referir:

- 105 Maya Grat (BL)

1. vicepresidente dumbravuschs:

- 113 Roland Rino Büchel (SG)
- 183 Laurent Favre (NE)

2. vicepresident dumbravuschs:

- 62 Ruedi Lustenberger (LU)
- 198 Mauro Poggia (GE)

Dumbravuschs:

- 163 Eric Voruz (VD)
- 118 Markus Ritter (SG)
- 110 Andrea Caroni (AR)

Cusseglers federals:

- 113 Roland Rino Büchel (SG)
- 183 Laurent Favre (NE)
- 105 Maya Grat (BL)
- 62 Ruedi Lustenberger (LU)
- 198 Mauro Poggia (GE)

Tge che noss parlamentararis fan a Berna

Mintga commember dal Cussegl naziunal e dal Cussegl dals chantuns ha in'entira retscha d'instruments pli u main effectivs per far valair sia opiniun e quella da sias electuras e ses electurs. El po proponer midadas da lescha, far dumondas criticas al Cussegl federal u dar incumbensas ad el.

Frekuensi e durada da las sessiuns

Il Cussegl naziunal ed il Cussegl dals chantuns sa radunan per regla la primavaira, la stad, l'atun e l'enviern per ina sessiun ordinaria da trais emnas. Las sedutas da las cumissiuns han lieu tranter las sessiuns.

Far politica en uffizi accessoric

Ils 246 commembers dal Cussegl naziunal e dal Cussegl dals chantuns deditgeschan 60–70% dal temp da lavur a lur mandat parlamentar. Els han per regla er anc in'activitad professiunala. En quest uschenumnà *sistem da milissa* vegnan las incumbensas ed ils mandats publics pia exercitads en uffizi accessoric. La dubla chargia da lavur dals parlamentararis evochescha perquai regularmain la dumonda d'in parlament professiunal.

Da l'autra vart permetta quest sistem a las parlamentarias ed als parlamentararis dad esser pli datiers dal pievel e d'integrar lur enconuschientschas professiunals en las differentas discussiuns.

Las sessiuns dal 2012

Sessiun da primavaira: 27 da favrer – 16 da mars
Sessiun extraordinaria CN: 2 – 3 da matg
Sessiun da stad: 28 da matg – 15 da zercladur
Sessiun d'atun: 10 da settember – 28 da settember
Sessiun d'enviern: 26 da november – 14 da december
(Ils 5 da december ha lieu l'elecziun dal president e dal vicepresident dal Cussegl federal)

Lur incumbensas principalas

Els fan leschas: il Cussegl naziunal ed il Cussegl dals chantuns furman ensemen la pussanza legislativa en Svizra. Las duas chombras delibera schan tut las midadas constituziunalas avant ch'ellas vegnan suttamessas a la votaziun dal pievel. Ultra da quai elavuran, modifitgeschan u aboleschan ellas leschas federalas, decidan conclus federals ed approveschan contracts internaziunals.

(Vesair er «La via ad ina nova lescha», paginas 38/39)

Els elegian: l'Assamblea federala sa raduna per eleger ils commembers dal Cussegl federal, la chanceliera federala resp. il chancelier federal sco er las derschadras ed ils derschaders dals tribunals federals. En la sessiun d'enviern elegia ella mintgamai tranter ils set commembers da la regenza il president u la presidenta da la Confederaziun sco er il vicepresident u la vicepresidenta.

En cas d'ina smanatscha militar dal pajais elegia l'Assamblea federala ultra da quai il general sco schefcumandant da l'armada.

Els controllan: las Chombras federalas exerciteschan la surveglianza suprema da l'administraziun federala; ellas decidan tranter auter davart il preventiv da la Confederaziun – pia davart l'autezza da las entradas ed expensas da conceder. Ultra da quai examineschan ed approveschan ellas il quint dal stadi.

Ils instruments che stattan a disposiziun

La proposta permetta als parlamentararis da proponer midadas davart ina fatschenta en consultaziun.

L'iniziativa parlamentara pussibilitescha als parlamentararis da proponer in project davart ina lescha u ils princips d'ina tala lescha. Tut las lavurs legislativas vegnan fatgas en ina cumissiun. L'iniziativa parlamentara è suttamessa ad in'examinaziun preliminar.

La moziun incumbensescha il Cussegl federal da preschentar in project davart ina lescha, in conclus federal u in'ordinaziun, u da prender ina mesira. Ella sto vegnir approvada dad omadus cussegls.

Il postulat incumbensescha il Cussegl federal d'examinar e da rapportar, schebain igl è necessari da preschentar in project davart ina lescha u in conclus, u da prender ina mesira.

El po er pretender dal Cussegl federal da preschentar in rapport davart in'otra fatschenta. Per inoltrar in postulat tanscha l'approvaziun d'in dals dus cussegls.

L'interpellaziun permetta als parlamentararis da s'infurmar davart eveniments ed affars impurtants da la politica interna ed exteriura da la Confederaziun. Els pon pretender ina discussiun davart la resposta dal Cussegl federal.

La dumonda pussibilitescha als parlamentararis da s'infurmar davart eveniments ed affars impurtants da la politica interna ed exteriura da la Confederaziun. Il Cussegl federal respunda a la dumonda en scrit; ella na vegn betg tractada en ils cussegls.

L'ura da dumondas permetta als commembers dal Cussegl naziunal da discutir ils problems actuals. Durant l'ura da dumondas respunda il Cussegl federal a bucca a las dumondas dals parlamentararis. Mintgamai la segunda e terza emna da sessiun cumenza cun in'ura da dumondas che dura maximalmain 90 minutas.

Betg sulettamain ils parlamentararis, mabain er las cumissiuns e fracziuns pon inoltrar iniciativas parlamentaras ed intervenziuns. Quellas pon vegnir sutscrittass d'in u da plirs commembers dals cussegls.

7812 intervenziuns

En la 48avla perioda da legislatura che ha durà dal 2007 al 2011 han ils commembers dal Cussegl naziunal e dal Cussegl dals chantuns inoltrà totalmain 7812 intervenziuns parlamentaras, numnadamain:

- 481 iniciativas parlamentaras
- 1952 moziuns
- 683 postulats
- 1882 interpellaziuns
- 575 dumondas e
- 2239 dumondas en scrit en il rom da las uras da dumondas dal Cussegl naziunal

Ils piuniers dal parlament

Las cumissiuns han l'incumbensa da predeliberar las fatschentas e da suttemetter lur propostas al cussegl, al qual ellas appartegnan. Ellas collavuran a medem temp er stretgamain cun il Cussegl federal. Tenor la Lescha davart il parlament duain las cumissiuns plinavant perseguitar ils svilups socials e politics en lur champs d'actividad e far propostas co schliar novas sfidas e problems.

Cumposiziun e repartiziun

Mintga cussegl dispona da dudesch cumissiuns permanentas: duas *cumissiuns da surveglianza* e nov *cumissiuns legislativas*.

Lur cumposiziun dependa da la forza numerica da las fracziuns. Las appartegnientschas linguisticas e regiunalas vegnan resguardadas tant sco pussaivel. Las cumissiuns dal Cussegl naziunal cumpiglian 25 commembers, e quellas dal Cussegl dals chantuns 13. En media fan ils commembers dal Cussegl naziunal damai part d'ina u da duas cumissiuns, e quels dal Cussegl dals chantuns èn represchentads en trais fin quatter cumissiuns.

Ils commembers da las cumissiuns vegnan elegids per in mandat da quatter onns e pon vegnir reelegids. La durada d'uffizi da la presidenta e dal president da la cumissiun è limitada a dus onns.

Moda da lavurar ed impurtanza da las decisziuns

Cuntrari a las sesidas dal Cussegl naziunal e dal Cussegl dals chantuns n'èn las sedutas da las cumissiuns betg publicas. Las deliberaziuns confidenzialas duain pussibilitar als commembers da discutir a moda averta ed als simplifitgar da chattar soluziuns cuminaivlas. Las cumissiuns infurmeschan però suenter lur sesidas las medias.

Ils commembers che n'han betg reussì da far valair lur punct da vista en las cumissiuns pon preschentar propostas da minoritad en il cussegl.

En general acceptan ils cussegl las propostas da lur cumissiuns. Ellas giogan damai ina rolla da piunier per las decisziuns.

Las cumissiuns sa radunan en media trais fin quatter dis per quartal. Qua è en acziun la Cumissiun per ambient, planisaziun dal territori ed energia dal Cussegl dals chantuns.

Las nov cumissiuns legislativas s'occupan mintgamai da la legislaziun en lur domena speziala.

Cumissiuns e delegaziuns da surveglianza

Las **Cumissiuns da finanzas** surveglian las finanzas da la Confederaziun. Ellas examineschan il preventiv ed il quint dal stadi sco er ils projects da finanziaziun. Ellas èn divididas en sutcumissiuns che controllan las finanzas dals set departaments. Trais cussegliers naziunals e trais cussegliers dals chantuns furman la Delegaziun da finanzas. Quella examinescha e surveglia cuntinuadamain tut las finanzas da la Confederaziun.

La **Delegaziun da surveglianza** da la NEAT ha la surveglianza parlamentara suprema da la Nova lingia da viafier tras las Alps (NEAT).

Las **Cumissiuns da gestiun** han la surveglianza parlamentara suprema. Ellas adempleschan lur incumbensas cun far inspeziuns e visitas, incaricar la Controlla parlamentara da l'administraziun da far evaluaziuns, examinar ils rapports da gestiun dal Cussegl federal, ils rapports da lavur dals tribunals federal ed ils rapports annuals d'auters organs (Autoritad federala da surveglianza dals martgads da finanzas FINMA, Scolas politechnicas federalas, etc.). Ellas tractan dumondas da surveglianza inoltradas da terzs e controllan ch'il Cussegl federal realiseschia effectivamain er las recumandaziuns ed intervenziuns parlamentaras ch'el retschaiva. Las Cumissiuns da gestiun èn divididas en sutcumissiuns.

Mintga cumissiun elegia ultra da quai trais commembers da ses mez per constituir la **Delegaziun da las Cumissiuns da gestiun**. Quella è responsabla per la controlla da las activitads en il sector da la protecziun dal stadi e dals servetschs d'infurmaziun.

Las cumissiuns legislativas

Cumissiuns per la politica exteriura: relaziuns internaziunales, neutralitad, agid umanitar, dretgs umans, politica d'economia da l'exteriur, integraziun europeica, banca mundiala, FMI.

Cumissiuns per scienza, educaziun e cultura: scienza, educaziun, tecnologia genetica, linguas, cultura, sport, famiglia, giuventetgna, dumondas da las dunnas.

Cumissiuns per segirezza sociala e sanadad: assicuranzas socialas, sanadad publica, drogas, victualias, prevenziun da malsognas e d'accidents, medischna da lavur.

Cumissiuns per ambient, planisaziun dal territori ed energia: protecziun da l'ambient, protecziun da monuments, planisaziun dal territori, economia d'aua, energia, selvicultura, chatscha e pestga.

Cumissiuns per la politica da segirezza: defensiun militar, protecziun civila, defensiun economica da la patria, politica da pasch e da segirezza, servetsch civil, export da material da guerra.

Cumissiuns per traffic e telecomunicaziun: transports e traffic, posta e telecomunicaziun, medias.

Cumissiuns per economia e taxas: economia naziunala, lavur, partenadi social, pretschs, consum, assicuranzas privatas, garanzia cunter la ristga d'export, taxas, agricultura.

Cumissiuns d'instituziuns politicas: autoritads federalas, relaziuns tranter la Confederaziun ed ils chantuns, dretgs politics, dretgs da burgais, politica d'asil e dals esters, relaziuns tranter las baselgias ed il stadi.

Cumissiuns per dumondas giuridicas: Cudesch civil svizzer, Dretg d'obligaziuns, proprietad intellectualla, concorrenza illoiala, protecziun da datas, dretg penal, dretg penal militar, immunitad, amnestia.

Autras cumissiuns

La **Cumissiun da grazia** è competenta per las dumondas da grazia davart decisiuns dal Tribunal penal federal u d'ina autoritad administrativa federala, ma er per decisiuns dal Tribunal federal concernent il dretg penal militar. Suenten avair transmessa las dumondas da grazia al Cussegl federal che formulescha in rapport ed ina proposta da decisiun, examinescha la cumissiun er sezza la dumonda e formulescha in'atgna proposta da decisiun per l'Assamblea federala. La Cumissiun da grazia ha er d'ademplier las funcziuns da la Cumissiun da reabilitaziun.

La **Cumissiun da dretgira** prepara l'elecziun e la relaschada d'uffizi da commembers dals tribunals federalas.

La **Cumissiun d'immunitad** tracta las dumondas per l'annullaziun da l'immunitad da parlamentaris e da parlamentaris e da commembers elegids da las autoritads federalas. En il Cussegl naziunal datti in'atgna Cumissiun d'immunitad (CI), entant che talas dumondas vegnan surdadas en il Cussegl dals chantuns a la Cumissiun per dumondas giuridicas (CDG-CC).

La **Cumissiun da redacziun** verifitgescha ils texts dals decrets en las trais linguas uffizialas e determinescha lur versiun definitiva.

Delegaziuns

Las delegaziuns vegnan surtut instituidas per tgirar las relaziuns cun auters stadis u per represchentar l'Assamblea federala en radunanzas parlamentaras internaziunales, sco quellas dal Cussegl d'Europa, da la Francofonia, da l'OSCE e da la Nato.

Parlamentaris cun ideas sumegliantas

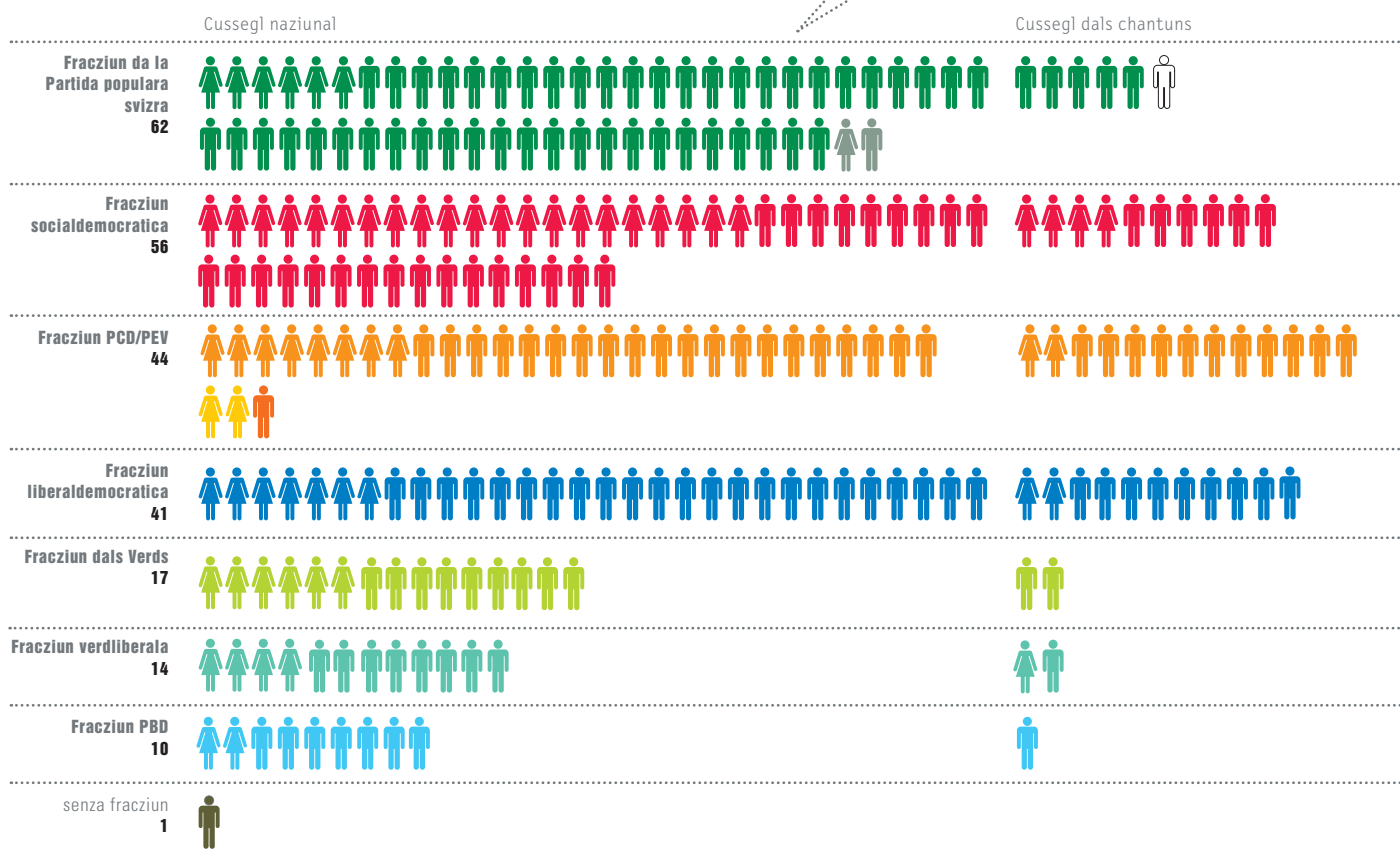
Las fracziuns èn colliaziuns da deputads da la medema partida u da partidas politicamain sumegliantas. Ellas giogan ina rolla centrala en il process da la furmaziun da l'opiniun. Las fracziuns predeliberschan fatschentas impurtantas suttamessas als cussegls ed emprovan da s'accordar ad ina posiziun cuminaivla. Quella na defendan ellas betg mo entaifer il cussegl, mabain er visavi las medias e la publicitad. Per furmar ina fracziun dovri almain tschintg commembers d'in cussegl. En il Cussegl naziunal è l'appartegnientscha ad ina fracziun ina premissa per far part d'ina cumissiun.

Perquai sa stentan las partidas pitschnas cun main che tschintg commembers da far part ad ina fracziun existenta. Da l'autra vart han las fracziuns existentas er gugent las partidas pitschnas: pli gronda ch'è numnadamain ina fracziun e dapli sedias ch'ella po occupar en las cumissiuns e dapli influenza ch'ella po prender sin las decisions.

Politicamain n'è l'**Assamblea federala** betg dividida en partidas, mabain en fracziuns. Cun in'excepsiun fan per il mument tut ils parlamentaris part d'ina fracziun.

La paja per la lavur

Las fracziuns vegnan indemnisadas ad onn cun ina contribuziun fixa da 144 500 francs; mintga commember survegn ultra da quai 26 800 francs. Ils parlamentaris che na fan part da nagina fracziun n'obtegnan nagina indemnisaziun. Els n'han er betg il dretg ad ina sedia en ina cumissiun parlamentara e na pon, en la gronda part dals cas, er betg prender il pled en las debattas.

L'administraziun da l'Assamblea federala

Ils Servetschs dal parlament gidan l'Assamblea federala ad ademplir sias incumbensas. Els offran ina paletta da prestaziuns cumplexsiva e permettan uschia a las parlamentarias ed als parlamentararis da far lur lavur a moda seriosa e creativa. Els planiseschan ed organischeschan las sessiuns parlamentaras e las sesidas da las cumissiuns, surpiglian lavurs da secretariat, scrivan rapports e protocols, fan translaziuns, procuran per documents ed als archiveschan, e cusseglian ils commembers dal parlament en dumondas da cuntegn e da procedura. Davos las culissas dal parlament lavuran 300 persunas en 209 plazzas a temp cumplain e sut la direzziun da la secretaria generala u dal secretari general.

Secretariat general

Secretari general:
Christoph Lanz

Edifizi dal parlament, 3003 Berna
031 322 87 90

information@parl.admin.ch
www.parlament.ch

Il *Secretariat general* è responsabel per la planisaziun da las sessiuns e da las fatschentas sco er per dumondas d'organisaziun e da procedura.

Il *Secretariat central* è l'emprim post da servetsch dal parlament. El prepara tranter auter ils documents da lavur da l'Assamblea federala, administrescha las adressas ed elavura glistas.

Il *Servetsch d'infurmaziun* garantescha las relaziuns cun las medias – surtut cun quellas da la Chasa federala – e cun la publicitad. El cusseglia e sustegna ils deputads, ils organs parlamentaris e la direzziun dals Servetschs dal parlament en lur contacts cun la pressa.

Il *Servetsch da relaziuns publicas* prepara ils meds da communicaziun davart il parlament, organischescha las visitas e las occurrenzas en la Chasa federala ed è responsabel, ensemen cun la Chanzlia federala, per il «Forum politic da la Confederaziun» en il Käfigturm.

Il *Servetsch d'internet* administrescha la pagina web dal parlament e metta a disposiziun las infurmaziuns las pli actualas davart las singulas fatschentas ed ils commembers dals cussegls. Durant las sessiuns procura el per la transmissiun da las debattas.

Il *Servetsch giuridic* cusseglia ed infurmescha en tut las dumondas dal dretg parlamentar.

Servetschs scientifics

La lavur en las cumissiuns è ina part essenziala dal mandat parlamentar. Il dumber e la complexitad da las fatschentas s'augmentan cuntinuadamain; perquai vegn mintga fatschenta attribuida ad ina cumissiun. Ils secretariats da las cumissiuns furman il *Servetsch da las cumissiuns*. Quel planisescha las lavurs, porscha agid tematic, organisatoric ed administrativ e cusseglia las cumissiuns oravant tut en dumondas da procedura e da competenzaa.

Etimologicamain vegn il pled «parlament» da «parlare», ma il proverbial di: «verba volant, scripta manent» – «ils plects s'golan davent, quai ch'è scrit resta». Consequentamain dispona mintga parlament er d'in servetsch da protocollaziun. Il sistem da protocollar dal *Bulletin uffizial* è in dals pli moderns dal mund che permetta da transcriber e da publitgar las intervenziuns parlamentaras sin la pagina web www.parlament.ch quasi en temp real.

Il *Servetsch da documentaziun* furnescha a moda svelta mintga infurmaziun che las deputadas u ils deputads dovran per las decisiuns en lur cussegl u per in referat.

Relaziuns internaziunalas e linguas

Il *Servetsch da relaziuns internaziunalas* è il secretariat da las cumissiuns e delegaziuns per la politica exteriura. Ultra da quai prepara el ils viadis parlamentaris a l'exteriur e las visitas en Svizra da las delegaziuns parlamentaras estras ed è cumpetent per dumondas protocollaras.

Il *Servetsch linguistic* fa las lavurs da translaziun per il parlament ed ils Servetschs dal parlament.

Il *Servetsch d'interprets* garantescha la translaziun simultana dals votums parlamentaris en las trais linguas uffizialas tudestg, franzos e talian.

Resursas, segirezza e logistica

Il *Servetsch da personal* realisescha la politica da personal ed è responsabel per tut las dumondas en connex cun la scolaziun ed il svilup da l'organisaziun.

Il *Servetsch da finanzas e viadis* prepara ed administrescha il budget, la contabilitad ed il controlling. El regla las indemnizaziuns als parlamentararis ed organischescha er ils viadis da quels.

Il *Servetsch da segirezza e d'infrastructura* procura che las mesiras da segirezza vegnian respectadas ed è responsabel per tut las dumondas che pertutgan l'edifizi dal parlament, la gestiun da las localitads e l'infrastructura tecnica.

Il *Servetsch d'informatica e da tecnologias novas* garantescha il funcziunament ed il mantegniment da l'entira infrastructura d'informatica dals Servetschs dal parlament e dals secretariats da las fracziuns. Ultra da quai metta el a disposiziun als commembers dal parlament in equipament personal d'informatica.

Il *Servetsch da gestiun/Servetsch dals salters* è cumpetent per l'infrastructura da las Chombras federalas, da las cumissiuns e fracziuns. Ils salters stattan da tut temp a disposiziun als cussegls durant lur sesidas ed accumpognan las presidentas ed ils presidents dals cussegls er ad occurrenzas publicas.

L'*Uffizi d'integrasiun informatica e da gestiun da projects* ha l'incumbensa da realisar projects en ils secturs da l'infrastructura, da la segirezza, da l'informatica, da la gestiun da documents e dal sistem *e-parl* che permetta da publitgar en l'internet tut ils documents necessaris per las activitads dals cussegls.

La revisiun da la Lescha davart ils meds narcotics

La creaziun d'ina lescha è ina chaussa complexa e savens er stentusa. Il process dovra almain dudesch mais, po dentant er durar passa dudesch onns en cas extrem. Tuttina è il dumber da novas leschas creschì considerablmain ils davos onns. En media va en vigur oz mintg'emna ina nova lescha u ina midada da la lescha.

Cun la midada da la Lescha federala davart ils meds narcotics e las substanzas psicotropas è vegnì fixà legalmain il sboz da la lescha che vegn applitgà dapi ventg onns en connex cun la problematica da drogas. Ils suandants pass èn stads necessaris per questa revisiun.

1	Tgi: DFI	Cura: 1994
----------	--------------------	----------------------

Tgi che vul elavurar u modifitgar ina lescha sto far l'emprim pass – quai pon esser singulas persunas cun dretg da votar u gruppas d'interess, parlamentaris u parts da l'administraziun, ils chantuns u il Cussegl federal.

En il cas preschent ha il Departament federal da l'intern (DFI) fatg l'emprim pass. El ha incaricà ina cumissiun d'experts d'elavurar enfin la fin dal 1995 in sboz da revisiun per la Lescha dals 3 d'october 1951 davart ils meds narcotics (LN).

2	Tgi: Divers	Cura: 1996
----------	-----------------------	----------------------

Il 19 d'avrigl 1996 autorisescha il Cussegl federal il DFI d'exequir ina procedura da consultaziun davart il rapport da la cumissiun d'experts. Il rapport recumonda da francar en la lescha la distribuziun da heroin e la decriminalisaziun dal consum, però senza schlucar il scumond da drogas u legalisar il cannabis.

La maiortad da las respostas da la procedura da consultaziun sustegnan da princip las recumandaziuns dals experts, er sche la recumandaziun areguard la depenalisaziun dal consum da tut ils meds narcotics è fitg contestada.

3	Tgi: Cussegl federal CSSS-CN	Cura: 1999
----------	---	----------------------

Cunquai che la depenalisaziun dal consum è dispartiva, cuntegna il sboz dal Cussegl federal dal 1. da settember 1999 duas variantas: la varianta 1 propona da depenalisar il consum da tut ils meds narcotics, la varianta 2 propona da decriminalisar unicamain il consum da cannabis.

La Cumissiun per segirezza sociala e sanadad dal Cussegl naziunal (CSSS-CN) cumplettescha las duas variantas dal Cussegl federal cun trais ulteriuras variantas per decriminalisar il consum da meds narcotics ed il commerzi pitschen cun cannabis.

4	Tgi: Divers	Cura: 1999
----------	-----------------------	----------------------

Durant la consultaziun vegnan damai discutadas tschintg variantas. Ils chantuns, las dretgiras chantunalas, las partidas, las associaziuns centralas da l'economia ed autras instituziuns interessadas pon s'exprimer davart quellas e far propostas da midada. La maiortad preferescha la varianta 1 dal Cussegl federal.

5	Tgi: UFSP	Cura: 2000
----------	---------------------	----------------------

L'Uffizi federal da sanadad publica (UFSP) redigia in rapport davart las propostas fatgas en il rom da la consultaziun e prepara la missiva per la revisiun da la lescha.

6	Tgi: Cussegl federal	Cura: 9-3-2001
----------	--------------------------------	--------------------------

Il Cussegl federal examinescha ils 9 da mars 2001 il text ed al surdat al parlament.

7	Tgi: Cussegl naziunal	Cura: 25-09-2003 14-06-2004
----------	---------------------------------	--

Suenter in'emprima refusa l'onn 2003 decida il Cussegl naziunal ils 14 da zercladur 2001 per la segunda giada da betg acceptar il sboz dal Cussegl federal. Ins na chatta nagin consens areguard la revisiun da la Lescha davart ils meds narcotics cunzunt pervi da la problematica cuntraversa en connex cun il cannabis.

8	Tgi: CSSS-CN	Cura: 04-05-2006
----------	------------------------	----------------------------

La CSSS-CN tracta il 2005 trais iniziativas parlamentaras ed ina petiziun en connex cun la LN ch'èn vegnidas inoltradas al Cussegl naziunal pauc suenter che l'ultima revisiun ha fatg naufragi.

La CSSS-CN sposta la decisiun e concluda enstagl in'atgna iniziativa da cumissiun. Il 4 da matg 2006 approva ella ses rapport respectiv ed il sboz per midar la LN cun la finamira da francar a moda speditiva en la lescha ils elements da la revisiun fallada che n'èn betg dispartivals.

9	Tgi: Cussegl federal	Cura: 29-09-2006
----------	--------------------------------	----------------------------

Il 29 da settember 2006 prenda il Cussegl federal posiziun davart il sboz da la cumissiun. Da princip beneventa el quel, pretenda però da stritgar il heroin da la glista da las substanzas scumandadas, cunquai che la LN revedida prevesa in tractament medical a basa da heroin.

Il Cussegl federal surdat il text cun mo paucas propostas da modificaziun al parlament.

10**Tgi:**
CSSS-CN**Cura:**
03-11-2006

Ils 3 da november 2006 refusa la CSSS-CN cun 15 cunter 8 vuschs ed in'abstenziun la proposta dal Cussegl federal da stritgar il heroin da la glista da las substanzas scumandadas.

11**Tgi:**
Cussegl naziunal**Cura:**
20-12-2006

Durant la sessiun d'enviern 2006 discutescha il Cussegl naziunal la revisiun parziala da la LN ed entra senza cuntraproposta sin il sboz. Tuttina sco la CSSS-CN refusa er el da stritgar il heroin da la glista da las substanzas scumandadas. El surpiglia per gronda part il sboz da sia CSSS ed approva quel cun 108 cunter 65 vuschs.

12**Tgi:**
CSSS-CC**Cura:**
15/16-10-2007

Ils 15 ed ils 16 d'october 2007 sa raduna la Cumissiun per segirezza sociala e sanadad dal Cussegl dals chantuns (CSSS-CC), inscuntra represchentantas da l'otra chombra ed approva la proposta dal Cussegl federal, damai da stritgar il heroin da la glista da las substanzas scumandadas. L'artitgel d'intent resta cuntravers; la lescha na duai betg mo prevegnir al consum illegal, mabain reglar en emprima lingia il provediment da meds cunter las dolurs, resp. il diever legitim.

Tut las ulteriuras propostas che divergeschan da la decisiun da l'emprim cussegl èn plitost da caracter redacziunal. La CSSS-CC pretenda unanimamain d'entrar en il sboz.

13**Tgi:**
Cussegl naziunal
Cussegl dals chantuns**Cura:**
18-12-2007

Il Cussegl dals chantuns va cumplainamain d'accord cun la CSSS-CC ed approva unanimamain il sboz a chaschun da la votaziun generala dals 18 da december 2007.

14**Tgi:**
Cussegl naziunal**Cura:**
5-3-2008
19-3-2008

Cunquai che las duas chombras n'èn betg perina areguard la finamira e l'intent da questa lescha e quai che concerna la dumonda co che heroin duaja esser scumandà ed a medem temp tuttina pudair vegnir prescrit, vegn lantschada ina procedura d'eliminaziun da las differenzas.

Il Cussegl naziunal approva l'artitgel d'intent extendì proponì dal Cussegl dals chantuns. El menziuna però l'emprim la prevenziun dal consum e la promoziun da l'abstinenza e pir lura la disponibilitad garantida da meds narcotics per l'intent medicinal e scientific. Sin nivel material n'ha questa modificaziun naginas consequenzas. Il Cussegl naziunal ha plinavant elavurà in concept che mantegna il scumond da heroin, che pussibilitescha però tuttina excepziuns.

Il Cussegl dals chantuns suonda las decisiuns dal Cussegl naziunal.

15**Tgi:**
Cussegl naziunal
Cussegl dals chantuns**Cura:**
20-03-2008

Ils 20 da mars 2008 approva il Cussegl naziunal en la votaziun finala la revisiun parziala da la LN cun 114 cunter 68 vuschs.

Il Cussegl dals chantuns approva la revisiun unanimamain.

Cunquai che la lescha davart ils meds narcotics na mida betg la constituziun, mabain sulettamain ina lescha, na sto il pievel betg ir automaticamain a l'urna.

16**Tgi:**
Comité da referendum**Cura:**
01-04-10-07-2008

I reussescha però als adversaris da la revisiun da rimnar avunda sutscriziuns entaifer il termin da 100 dis cunter la modificaziun da la lescha. Els nizzegian damai il referendum.

17**Tgi:**
Pievel**Cura:**
30-11-2008

Ils 30 da november 2008 ha perquai lieu la votaziun dal pievel. Il sboz vegn approvà cun 68,1% da las vuschs.

18**Tgi:**
Cussegl federal**Cura:**
20-05-2009

Ils 20 da matg 2009 decida il Cussegl federal da metter en vigor cun il 1. da schaner 2010 las novas disposiziuns davart il tractament a basa da heroin. Las ulteriuras midadas da la lescha davart ils meds narcotics duain entrar en vigor pli tard, perquai che quellas pretendan adattaziuns extendidas en la pussanza reglamentara.

Il maletg mussa uschenumnadas drogas da party: 3,4-metilendioximetamfetamin (MDMA), las tabletas pli enconuscentas sco ecstasy e pirlas da metaclorfenilpiperazin (m-CCP).

L'EXECUTIVA: IL CUSSEGL FEDERAL ED ILS DEPARTAMENTS

La regenza svizra

Cun las eleziuns per la renovaziun totala dal parlament e dal Cussegl federal ha cumenzà la 49avla legislatura en l'istorgia da la Confederaziun svizra. A l'entschatta da sia nova perioda d'uffizi da quatter onns sa preschenta il Cussegl federal nov elegì davant il maletg «Frühling» da Franz Gertsch en il museum

a Burgdorf che porta il num da l'artist e ch'è consecrà a sia ovra.

Questa ultima ovra dal ciclus da maletgs de ditgà a las quatter stagiuns simbolisescha la partenza optimistica, plain vigur e forza da la regenza svizra en questa nova legislatura. Per realisar quest maletg «Frühling» ha il grond artist bernais

d'ussa passa otganta onns lavurà var in onn, sco er per las autras trais ovras dal ciclus en grond format. El ha picturà cun colurs svilupadas sez or da pigments da minerals e terra. Ils quatter maletgs mussan tuts il medem gaud davos la chasa da l'artist.

Il Cussegl federal

La regenza da la Svizra sa cumpona dals set commembers dal Cussegl federal che vegnan elegids da l'Assamblea federala per in temp d'uffizi da quatter onns. La presidenta da la Confederaziun è elegida mo per in onn e vala durant quest temp sco prima inter pares, quai vul dir sco emprima tranter persunas da la medema posiziun. Ella maina las sedutas dal Cussegl federal e surpiglia funcziuns spezialas da represchentaziun. La chanceliera federala è per uschè dir la schefsecretaria dal collegi guvernativ.

Eveline Widmer-Schlumpf
presidenta da la Confederaziun
Scheffa dal Departament federal da finanzas
Commembra da la **PBD**
Cussegliera federala dapi il 2008

Ueli Maurer
vicepresident dal Cussegl federal
Schef dal Departament federal da defensiun, protezziun da la populaziun e sport
Commembra da la **PPS**
Cusseglia federal dapi il 2009

Doris Leuthard
Scheffa dal Departament federal per ambient, traffic, energia e comunicaziun
Commembra da la **PCD**
Cussegliera federala dapi il 2006

Didier Burkhalter
Schef dal Departament federal d'affars exteriurs
Commembra da la **PLD**
Cusseglia federal dapi il 2009

Simonetta Sommaruga
Scheffa dal Departament federal da giustia e polizia
Commembra da la **PSS**
Cussegliera federala dapi il 2010

Johann N. Schneider-Ammann
Schef dal Departament federal d'economia
Commembra da la **PLD**
Cusseglia federal dapi il 2010

Alain Berset
Schef dal Departament federal da l'intern
Commembra da la **PSS**
Cusseglia federal dapi il 2012

Corina Casanova
Chanceliera federala dapi il 2008

Las partidas guvernativas dapi il 1848

PLD	PLD	PLD	PLD	PLD	PLD	PLD	PLD	PLD	PLD	PLD	PLD	PLD		
PLD	PLD	PLD	PLD	PLD	PLD	PLD	PLD	PLD	PLD	PLD	PLD	PLD		
PLD	PLD	PLD	PLD	PLD	PLD	PLD	PLD	PLD	PSS	PSS	PSS	PSS		
PLD	PLD	PLD	PLD	PLD	PLD	PSS	PLD	PPS	PSS	PSS	PSS	PSS		
PLD	PLD	PLD	PLD	PPS	PPS	PPS	PCD	PPS	PPS	PBD	PBD	PPS		
PLD	PLD	PLS	PCD	PCD	PCD	PCD	PCD	PCD	PCD	PPS	PBD	PBD		
PLD	PCD	PCD	PCD	PCD	PCD	PCD	PCD	PCD	PCD	PCD	PCD	PCD		
1848	1891	1917	1919	1929	1943	1953	1954	1959				2004	2008	2009

La grafica mussa la represchentanza da las partidas en il Cussegl federal dapi l'onni 1848: da la supremazia dals liberals che ha durà bundant 40 onns, fin a la composiziun odierna da la regenza.

Las incumbensas dal Cussegl federal:

Sco autoritad suprema dal pajais è il Cussegl federal en emprima lingua responsabel per las activitads guvernativas: el ha permanentain da

- valitar la situaziun dal svilup tranter il stadi e la societad e tranter ils eveniments a l'intern dal pajais ed a l'exteriur;
- circumscriber las finamiras fundamentalas da las activitads dal stadi e definir ils meds ch'i dovra per realisar quellas;
- planisar e coordinar la politica da la regenza e garantir che quella vegnia exequida;
- represchentar la Confederaziun en Svizra ed a l'exteriur.

Ultra da quai ha il Cussegl federal da survegliar regularmain e sistematicain l'entira administraziun federala e da garantir l'activitad efficazia, legala ed opportuna da quella. Il Cussegl federal sa participescha er a la legislaziun, el

- maina la procedura preliminar da la legislaziun;
- suttametta leschas federalas e decisiuns federalas a l'Assamblea federala;
- relascha ordinaziuns, uschenavant che la Constituziun federala u las leschas federalas l'autoriseschan.

Il Cussegl federal elavura er il preventiv ed il quint dal stadi. El sa raduna per regla mintg'emna per ina seduta ordinaria; là vegnan decididas onn per onn 2000 fin 2500 fatschentas. Ultra da las autras sedutas extraordinarias fixadas a curt termin e tenor basegn, datti anc mintg'onni pliras sedutas da clausura deditgadas a temas pli vasts e complexs. Las sedutas dal Cussegl federal maina la presidenta da la Confederaziun, durant sia assenza il vicepresident; questas sedutas duran tranter ina e diesch uras.

Ils departaments e la Chanzlia federala preparan las fatschentas, ma il Cussegl federal decida sco collegi. Mintga commember dal Cussegl federal ha ina vusch; la chanceliera federala ha il dretg da far propostas e da discurrer, ma nagin dretg da vuschar.

La collegialitad

Tenor l'artitgel 177 da la Constituziun federala è il Cussegl federal in'autoritad collegiala, en la quala mintga commember ha ils medems dretgs e las medemas obligaziuns.

Mintga mesemna en damaun sa raduna il Cussegl federal a las sedutas ordinarias; durant quellas s'expriman ils commembers davart las fatschentas actualas e prendan lur decisiuns. Per regla evitescha il Cussegl federal da far ina votaziun en il vair senn dal pled; las relaziuns da maiortad resultan savens gia en la discussiun. Las decisiuns che vegnan prendidas a moda confidenziala duain ils cussegliers federalas alura defender publicamain e cun ina suletta vusch, a basa dals arguments ch'èn stads decisivs en la discussiun. Ils cussegliers federalas che han damai in'otra opiniun che la maiortad, ston sa suttametter a las decisiuns dal gremi.

Il pled **concordanza** deriva dal latin «concordia», quai che signifitga tant sco «unanimitad» u «esser in corp ed in'olma». Cuntrari a la Constituziun na prescriba la concordanza nagina represchentanza eguala da las differentas regiuns da la Svizra. Anzi, ella è sa sviluppada durant decennis tras la gronda impurtanza accordada a la protecciun da las minoritads en Svizra.

Concordanza na signifitga però betg che tut ils commembers dal parlament e da la regenza èn u stuessan esser dal medem avis. Sia finamira è da garantir che tut las opiniuns sajan represchentadas e possian giugar ina rolla proporziunala a lur forza electorala.

Furmla magica sa numna la cumposiziun dal Cussegl federal tenor partidas, valaivla dapi il 1959. Da lez temp eran las partidas per l'emprima giada represchentadas en la regenza federala pli u main conform a lur quotas d'electurs: la PSS cun 26,3%, la PLD cun 23,7% e la PCD cun 23,3% avevan mintgamaì dus represchentants e la PPS cun 11,6% in represchentant en il Cussegl federal.

Questa relaziun è sa mantegnida durant 44 onns. Cunquai che la PPS ha survegnì en las elecziuns dal Cussegl nazional dal 2003 las pli bieras vuschs, ha ella obtegnì a cust da la PCD ina segunda sedia. Ses dus represchentants èn però entrads en la partida PBD, fundada da nov l'onn 2008. Suenter la demissiun da Samuel Schmid e l'elecziun dad Ueli Maurer il 2009 dispona la PPS puspè d'in cusseglier federal.

Nua che lavuran ils var 36 400 emploiads federals

Schef dal departament:
Didier Burkhalter

**Departament federal
d'affars exterius DFAE**

Secretariat general SG-DFAE

Secretariat da stadi

Direcziun politica

**Direcziun per dretg
internaziunal public**

**Direcziun per svilup
e cooperaziun DSC**

Direcziun consulara

**Direcziun da
las resursas**

**Represchentanzas
diplomaticas e consularas
da la Svizra a l'exteriur**

Schef dal departament:
Alain Berset

**Departament federal
da l'intern DFI**

Secretariat general SG-DFI

**Uffizi federal per l'egualitad
tranter dunna ed um UFEG**

**Uffizi federal
da cultura UFC**

**Biblioteca nazionala
svizra BN**

**Archiv federal
svizzer AFS**

**Uffizi federal da
meteorologia e da
climatologia MeteoSvizra**

**Uffizi federal da
sanadad publica UFSP**

**Uffizi federal da
statistica UST**

**Uffizi federal d'assicuranzas
socialas UFAS**

**Secretariat da stadi
per furmaziun e
perscrutaziun SFP**

**Sectur da las Scolas
politecnicas federalas SPF**

**Institut svizzer per products
therapeutics Swissmedic**

Museum nazional svizzer MNS

Scheffa dal departament:
Simonetta Sommaruga

**Departament federal
da giustia e polizia DFGP**

Secretariat general SG-DFGP

**Uffizi federal da
giustia UFG**

**Uffizi federal da
polizia Fedpol**

**Uffizi federal da
migraziun UFM**

**Uffizi federal da
metrologia METAS**

**Cumissiun federala
da bancas da giuè CFBG**

**Institut svizzer da
dretg comparativ ISDC**

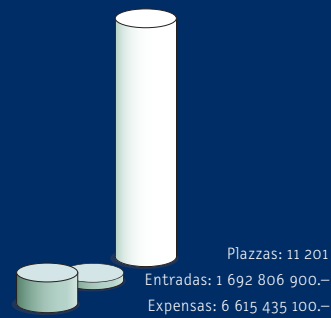
**Cumissiun federala da cumpromiss
per la gestiun da dretgs d'autur
e da dretgs cunfinants CFDC**

**Cumissiun nazionala per la
prevenziun da la tortura CNPT**

**Cumissiun federala per
dumondas da migraziun CFM**

**Autoritad federala da
survegianza en chaussas
da revisiun ASR**

**Institut federal da
proprietad intellectuala IPI**

Schef dal departament:
Ueli Maurer

**Departament federal da
defensiun, protecziun da la
popolaziun e sport DDPS**

Secretariat general SG-DDPS

Auditorat superiur

Defensiun

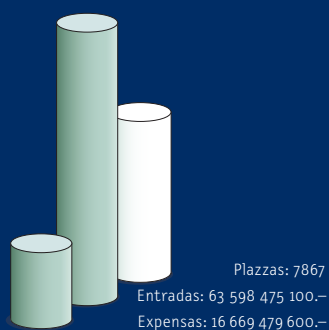
Protecziun da la popolaziun

Sport

Armasuisse

**Servetsch d'infurmaziun
da la Confederaziun**

Las organisaziuns marcadadas cun color èn per gronda part autonomas. Las indicaziuns davart las plazzas ed il budget n'èn perquai betg resguardadas en las cifras correspundentas dal departament.

Scheffa dal departament:

Eveline Widmer-Schlumpf**Departament federal da finanzas DFF****Secretariat general SG-DFF****Secretariat da stadi per dumondas finanzialas internaziunalas SFI****Administraziun federala da finanzas AFF****Uffizi federal da personal UPPER****Administraziun federala da taglia AFT****Administraziun federala da duana AFD****Uffizi federal d'informatica e da telecomunicaziun UFIT****Uffizi federal per edifizis e logistica UFEL****Organ da direcziun informatica da la Confederaziun ODIC****Autoritad federala da surveglianza dals martgads da finanzas FINMA****Controlla federala da finanzas CFF****Administraziun federala da l'alcohol AFA****Cassa federala da pensiun Publica**

Schef dal departament:

Johann N. Schneider-Ammann**Departament federal d'economia DFE****Secretariat general SG-DFE****Secretariat da stadi per l'economia SECO****Uffizi federal da furmaziun professiunala e da tecnologia UFFT****Uffizi federal d'agricultura UFAG****Uffizi federal veterinar UFV****Uffizi federal per il provediment economic dal pajais UFPE****Uffizi federal d'abitaziuns UFAB****Surveglianza dals pretschs****Cumissiun da concurrenza CUMCO****Cumissiun per tecnologia ed innovaziun CTI****Institut federal da scola auta per la furmaziun professiunala IFFP**

Scheffa dal departament:

Doris Leuthard**Departament federal per ambient, traffic, energia e comunicaziun DATEC****Secretariat general SG-DATEC****Uffizi federal da traffic UFT****Uffizi federal d'aviatica civila UFAC****Uffizi federal d'energia UFE****Uffizi federal da vias UVIAS****Uffizi federal da comunicaziun UFCOM****Uffizi federal d'ambient UFAM****Uffizi federal da svilup dal territori ARE****Inspecturat federal da la segirezza nucleara IFSN**

Chanceliera federala:

Corina Casanova**Chanzlia federala ChF****Incumbensà federala per la protecciun da datas e per la trasparenza**

La Chanzlia federala ChF

Per che nossa democrazia funcziunia insumma

Trais fin quatter giadas l'onn s'expriman las Svizras ed ils Svizzers en votaziuns davart impurtantas dumondas politicas e mintga quatter onns elegian els in nov parlament. L'incumbensa da la Chanzlia federala è da guardar che tut funcziunia adina senza incaps. Ella procura ch'ìls chantuns e las vischnancas realiseschian las votaziuns a moda correcta, faira e secreta. E sche partidas, organisaziuns, gruppaziuns politicas u persunas singulas han ina finamira politica, vuessan damai midar insatge en Svizra, èn ellas tar la Chanzlia federala al dretg lieu. Ellas vegnan cussegliadas tge instrument ch'è il pli adattà per lur intent u da tge ch'ellas ston star attentas, sch'ellas inolteschan in'iniziativa u fan in referendum.

Novitads per las votaziuns ed elecziuns

Il temp ch'ins steva la dumengia sunter ir en baselgia en ina lunga colonna per metter en l'urna ses cedel da votar u ses cedel electoral è passà. Dapi il 1978 pon las votantas ed ils votants mintgamai dar giu lur cedels gia a partir da la gievgia avant la dumengia da votaziun. L'onn 1995 è per l'emprima giada stà pussaivel quai ch'è oz la regla: la votaziun per corrispondenza. E damaun? La Chanzlia federala collavura intensivamain cun ils chantuns per permetter a las votantas ed als votants da votar e d'eleger en l'avegnir er via l'internet. Ina fatschenta spinusa, cunquai ch'igl è impurtant d'excluder mintga maldiever sistematic. En intgins chantuns è la votaziun electronica gia vegnida examinada cun success ed en october dal 2011 han per l'emprima giada pudì participar a las elecziuns dal Cussegl naziunal er blers Svizzers a l'ester via l'internet.

Per ch'ìl Cussegl federal possia far lavur effizienta

Tenor il program da legislatura e las finamiras annualas che la Chanzlia federala prepara ensem cun ils set departaments, deliberescha il Cussegl federal mintg'onn tranter 2000 e 2500 fatschentas. La Chanzlia federala procura che la populaziun haja a disposiziun infurmaziuns actualas, neutralas e cumplessivas davart las decisiuns dal Cussegl federal. Uschia è ella in impurtant scharnier tranter il Cussegl federal ed ils differents departaments, il parlament, ils chantuns e la populaziun.

La chanceliera federala Corina Casanova maina la Chanzlia federala. La chanceliera federala vegn elegida dal parlament sco las cusseglieras ed ils cussegliers federali. Ella po participar a las discussiuns dal Cussegl federal e far cur ch'ella vul propostas concernent ses sector. En la Chanzlia federala ha la chanceliera federala ina funcziun cumparegliabla a quella ch'in commember dal Cussegl federal ha sco manader d'in departament. La chanceliera federala vegn sustegnida da dus vicechanceliers e da var

250 collavuraturas e collavuratur. Blers da quels èn spezialists fitg qualifitgads ed els han a disposiziun in'infrastructura moderna. Actualmain vegn sviluppà in nov e complex program electronic d'administrar las fatschentas che permetta da reconstruir en l'avegnir er sur blers onns cumpletamain l'istorgia e redacziun da documents e da fatschentas.

La preparaziun d'ina seduta dal Cussegl federal

Las sedutas dal Cussegl federal cumenzan normalmain mintga mesemna – durant las sessiuns mintgamai il venderdi – punctualmain a las 9.00 en la stanza dal Cussegl federal e duran per regla tranter trais e tschintg uras. Fin ch'ina fatschenta arriva sin ils pults da las cusseglieras federalas e dals cussegliers federali, absolve ella differentas staziuns che vegnan tuttas accompagnadas da la Chanzlia federala. Cur ch'in sboz dal departament responsabel ha terminà l'uschenumnada consultaziun dals uffizis, suttascriba la scheffa dal departament responsabla u il schef dal departament responsabel la proposta definitiva. Quella permetta alura a las collegas ed als collegas da la regenza da s'exprimer en chausa en ina procedura da cunrapport. Quai vul dir: las commembras ed ils commembers dal Cussegl federal pon far cuntrapostas. Quai succeda per ordinari en scrit. Pir cur che questa procedura è terminada e la Chanzlia federala ha examinà ils aspects formals e giuridics da la fatschenta, vegn la dumonda integrada en la glista da tractandas d'ina seduta dal Cussegl federal.

Siond ch'i vegnan tractadas en media 100 fatschentas durant mintga sesida dal Cussegl federal, èsi necessari che la seduta vegnia manada a moda fitg structurada. Uschia resta temp avunda per discutir extendidamain davart fatschentas dispitaivlas u dumondas strategicas.

Tge che capita sunter la seduta dal Cussegl federal

Immediat sunter ina seduta dal Cussegl federal infurmescha il **vicechancellor André Simonazzi** via las medias u directamain sur l'internet la publicitad ed il parlament davart las pli impurtantas decisiuns dal Cussegl federal. Quai è natiralmain mo pussaivel, cunquai che las comunicaziuns correspondentas èn vegnidas preparadas gia avant la sesida. Simonazzi, il pledader dal Cussegl federal e responsabel per la comunicaziun, dat vinavant d'in cuntin gia durant la seduta las decisiuns da la regenza sin notizias scrittas a maun al servetsch d'infurmaziun da la Chanzlia federala che coordinescha las comunicaziuns a las medias en scrit. La conferenza da pressa en il center da medias ha lieu gist sunter las sedutas dal Cussegl federal. Quella vegn er trasmessa live en l'internet sin www.tv.admin.ch.

Chanceliera federala:

Corina Casanova

Vicechanceliers: Thomas Helbling, André Simonazzi

Chasa federala vest, 3003 Berna

031 322 37 91

Responsabls per l'infurmaziun: Ursula Eggenberger, Claude Gerbex

www.bk.admin.ch

Las decisiuns dal Cussegl federal notescha l'auter **vice-chancelier, Thomas Helbling**, ch'accompogna er lur realisaziun. El procura tranter auter ch'ils sboszs da leschas e da conclus federalas redigids dal Cussegl federal vegnian publicgads en il Fegl uffizial federal en tudestg, franzos e talian. La Collecziun uffiziala da las leschas federalas cumpara mintg'emna e cumpiglia las leschas ed ordinaziuns novas e modifitgadas; la Collecziun sistematica dal dretg federal vegn actualisada permanentamain e correspunda cumplainamain al dretg vertent actual. La collecziun dal dretg è indispensabla per las giuristas ed ils giurists, ma er per bleras persunas privatas. Quai demussa il fatg che las versiuns electronicas da questas ovras vegnan consultadas online mintga di fin a 500 000 giadas!

Las linguas che fan il stadi

En in pajais pluriling sco la Svizra ston l'entir dretg e tut ils impurtants texts dal parlament, da la regenza e da l'administraziun star a disposiziun en versiuns correctas en las linguas uffizialas. Ils *Servetschs linguistics centrals* da la Chanzlia federala procuran per leschas, ordinaziuns e contracts internaziunals uschè simpels e chapavels sco pussaivel en las linguas naziunales tudestg, franzos e talian. Bler texts da la Confederaziun vegnan oz er translats en rumantsch ed englais.

Publicaziuns en ediziuns da milliuns

Trais fin quatter emnas avant mintga votaziun retschaivan las passa tschintg milliuns persunas cun dretg da votar en Svizra ina brochura che preschenta a moda bain chapavla ils projects da votaziun. Ina gruppa da lavur sut la batgetta dal pledader dal Cussegl federal prepara questas explicaziuns en stretga collavuraziun cun il departament responsabel. Il Cussegl federal discuttescha ed approvescha quellas. Tenor analisis da las votaziuns federalas apprezzieschan las votantas ed ils votants fitg il carnet da votar. Var 70 pertschient da las votantas e dals votants utilisieschan quel carnet sco funtauna d'infurmaziun. En occasiun da las elecziuns dal Cussegl naziunal che han lieu mintga quatter onns edescha la Chanzlia federala er ina brochura en colur sco instrucziun electorala e pitschna instrucziun civica.

Las ideas politicas na tutgan betg en chabgia

En sias stentas da svegliar l'interess per la politica da tantas persunas sco pussaivel e da communitgar a moda chapavla ed attractiva, organisescha la Chanzlia federala ensemen cun ils Servetschs dal Parlament en il «Käfigturm» istoric situà amez la citad da Berna in Forum politic. Là vegnan visitadras e visitaders, classas da scola, turists e passants confruntads cun dumondas

politicas en moda animanta. Exposiziuns tematicas vegnan cumplettadas da referats, da discussiuns al podium e da films. En il «Käfigturm» stat ultra da quai a disposiziun als visitaders blier material d'infurmaziun, partidas ed organisaziuns pon realizar en las localitads sesidas ed occurrenzas pli pitschnas.

Il topcader sut la marella

Tschert ch'i n'è betg agreabel da laschar analizar sia reputaziun, ma ils topcaders da la Confederaziun èn obliads d'absolver ina controlla da segirezza da lur persuna. Il servetsch spezialisà competent per questas controllas fa part da la Chanzlia federala. Las interrogaturas ed ils interrogatur dal servetsch spezialisà erueschan tar candidatas e candidats per ils pli auts uffizis administrativs (per exempel directurs da departaments), sch'ins pudess metter els sut squitsch causa lur relaziuns personalas. En il rom da las controllas da segirezza vegnan analisads risicos sco gronds indebitaments, denunziats penals u condemnaziuns. Il servetsch spezialisà suttastat als servetschs interns da la Chanzlia federala.

En quest sector sut la batgetta da **Hans-Rudolf Wenger**, in commember da la direenziun da la chanzlia, lavuran var 50 persunas incl. 9 emprendists en ils secturs gestiun da personal, contabilitad e finanzas, logistica, administraziun electronica, informatica, servetsch da salters, occurrenzas e retschaviments en la Chasa dals von Wattenwyl ed en la residenza «Lohn» e per la conferma d'autenticitad da suttascripziuns d'autoritads estras.

Stgaffir trasparenza e proteger la sfera privata

www.derbeauftragte.ch

Incumbensà:	Plazzas:	Entradas:	-
Hanspeter Thür	24	Expensas:	4 427 600.-

Mintga uman ha en general il dretg da decider sez davart la publicaziun e l'utilisaziun da sias datas personalas. La Lescha davart la protecziun da datas statuescha quest dretg. Ella definescha las cundiziuns per il diever da nossas datas tras persunas privatas, autoritads statalas u firmas. L'Incumbensà federal per la protecziun da datas e per la trasparenza IFPDT surveglia che questa lescha vegnia observada e cusseglia tar dumondas concernent la protecziun da datas e tar problems en connex cun la Lescha da trasparenza per la quala el è medemamain responsabel. A basa dal princip che l'agir dal stadi sto en general esser transparent e public, pon las burgaisas ed ils burgais pretender invista en documents da l'administraziun federala cun ina simpla dumonda. Sche l'autorità pertutgada na vul betg dar access a las infurmaziuns dumandadas, pon ins consultar il IFPDT sco intermediatur. La pagina www.derbeauftragte.ch porscha ulteriuras infurmaziuns en tudestg.

Il retgs vegnan

Sa il chaun «Rex» ch'i discurran ussa lura gist il retg Juan Carlos I e la presidenta da la Confederaziun en il microfon da quest pult per ludar las bunas relaziuns tranter lur dus stadis?

Probablmain betg; ma el sa be precis tge che ses patrun Martin Messerli spetga ussa dad el: ch'el chattia objects dubius – per exempel material explosiv u bumbas spizzulentas – tut quai che pudess disturbar la visita uffiziala dal retg e da la regina da la Spagna.

Entant ch'il patrun e ses chaun dal Servetsch federal da segirezza inspecteschan quasi mintga millimeter da la sala dals pass pers en la Chasa federala, rasa Eligius Caminada da l'Uffizi federal per edifizis e logistica ora custavels tarpuns d'orient en il corridor. Priska Moser e Philipp Baeriswyl dal DFAE coordineschan tut las lavurs e surveglian tranter auter l'urden da seser tar il retschaviment da las majestads tras la regenza svizra: Tgi che sesa nua è reglè en detagl da l'urden ierarchic protocollar.

Il retschaviments uffizials da schefs da stadis – sco quest qua en matg dal 2011 – èn organisads tenor tradiziuns e reglas diplomaticas che sa sumeglian fitg en tut ils pajais da l'Europa: Uschia èn parts obligatoricas da la ceremonia tenor convenziuns internaziunalas tant il defilé d'ina cumpagnia d'onur sco er in banchet.

Tar nus han lieu mintg'onn in fin dus retschaviments uffizials che duran mintgamai dus dis. Il segund di è il program liber, savens vegn organisada ina excursiun. Percunter è l'emprim di structurà tenor in urden uffizial: Il Cussegl federal in corpore salida il giast cun onurs militaras, per regla sin la Piazza federala. Siond che la regenza svizra na posseda nagin sez uffizial – sco per exempel la Chasa alva a Washington u il Palast da l'Elysée a Paris – ha il retschaviment lieu en la Chasa federala.

Priska Moser e Philipp Baeriswyl lavuran en la Secziun ceremonias e visitas da la Divisiun protocol ed èn duas da las var 5200 persunas employadas en il Departament federal d'affars exterius DFAE

Departament federal d'affars externs DFAE

Il DFAE represchenta ils interess da la Svizra a l'exteriur. El defini-scha e coordinescha la politica exteriura da la Svizra. Sias activitads sa basan sin las suandantas tschintg finamiras politicas:

- mantegnair l'indipendenza e la prosperitad da la Svizra
- mitigiar la povradad e la miseria en il mund
- respectar ils dretgs umans e promover la democrazia
- promover la convivenza paschaivla dals pievels
- mantegnair las basas da vita natiralas

Secretariat general SG-DFAE

Secretari general:	Plazzas:	Entradas:	-
Benno Bättig	114	Expensas:	8 517 000.-

Il Secretariat general è il post da stab dal DFAE. El sustegna e cusseglia il schef dal departament en sia lavur quotidiana. En spezial:

- coordinescha el las fatschentas entaifer il departament per il parlament ed il Cussegl federal (controlling strategic, management da ristgas e controlla interna);
- infurmescha el la publicitad davart las activitads dal departament;
- garantiescha el l'egualitad da las schanzas en il DFAE;
- verifitgescha el l'efficacitad da la direcziun interna e dals systems da controlla per l'entir champ d'incumbensas dal departament.

Plinavant èn subordinads al Secretariat general la *Preschientscha Svizra* ch'è responsabla per la percepziun da la Svizra a l'ester, il *Center da cumpetenzza per la politica exteriura culturala* che s'occupa da la strategia da cultura e da las dumondas politicas dal DFAE en connex cun la cultura e la Revisiun interna DFAE che realisescha controllas independentas en tut las domenas dal DFAE.

Secretariat da stadi

Secretari da stadi:	Plazzas:	Entradas:	-
Peter Maurer	252	Expensas:	286 961 000.-

Il Secretariat da stadi gioga ina rolla decisiva per il svilup e la planisaziun da la politica exteriura per mauns dal schef dal DFAE. Il Secretariat da stadi vegn sustegnì da la Direcziun politica, che sustat al secretari da stadi, en l'elavuraziun da strategias e da concepts per la politica exteriura. Il secretari da stadi po represchentar il schef dal DFAE tant a l'extern sco er a l'intern. Sia activitad cumpiglia la tgira da las relaziuns bilaterals da la Svizra cun auters pajais. Ulteriurs dossiers impurtants èn la collavuraziun cun l'ONU, il svilup da las relaziuns cun l'UE e la politica da segirezza e da pasch inclusiv la politica da discharament. Il *Protocol diplomatic* ed il *Biro d'integrasiun (BI)* fan er part dal Secretariat da stadi. Il BI è il center da cumpetenzza da la Confederaziun per dumondas areguard l'integrasiun en l'Europa e coordinescha las relaziuns cun l'Uniu europeica.

Direcziun politica

Schef:
Peter Maurer, secretari da stadi e
directur politic

Plazzas e budget:
cuntegnids en las cifras dal
Secretariat da stadi

Valitar las sfidas globalas, sviluppar strategias da la politica exteriura, eruir ils territoris da crisa e da tensiuns: en la Direcziun politica sa concentreschan tut las infurmaziuns che permettian da far valair ils interess da la Svizra a l'exteriur. Ella concepescha la politica exteriura ed è il post suprem per tut las represchentanzas a l'exteriur. La Direcziun politica sa cumpona da tschintg divisiuns geograficas e da tschintg divisiuns tematicas:

- Divisiun Europa, Asia Centrala, Cussegl d'Europa, OSCE
- Divisiun Orient Central ed Africa dal Nord
- Divisiun Africa/Subsahara e Francofonia
- Divisiun Asia e Pacific
- Divisiun Americas
- Divisiun Naziuns unidas ed organisaziuns internaziunalas
- Divisiun segirezza umana
- Divisiun politicas exteriuras sectorialas
- Divisiun politica da segirezza e gestiun da crisas
- Divisiun fatschentas e protocol

Direcziun per dretg internaziunal public

Directur:
Valentin Zellweger

Plazzas:
47

Entradas:
Expensas: **450 000.-**
5 047 700.-

Il dretg internaziunal public furma la basa per la convivenza paschaivla dals stadis. Ina politica exteriura che respecta las normas internaziunalas è credibla e previsibla. Per la politica exteriura da la Svizra è il dretg internaziunal ina basa da referenza impurtanta.

La Direcziun per dretg internaziunal public (DDIP), la «conscienza giuridica» dal DFAE ed il center da cumpetenzza da la Confederaziun per il dretg internaziunal, procura che la Svizra respectia sias obligaziuns dal dretg internaziunal, tant sin plaun naziunal sco er internaziunal. Ella participescha a las negoziaziuns da contracts internaziunalas, a la stipulaziun e la realisaziun da quels e s'engascha per la promoziun e l'observaziun dal dretg internaziunal. En pli fa ella era valair ils dretgs da la Svizra a l'exteriur.

La DDIP sa deditgescha a numerus temas, tranter auter per exempel a la neutralitad, als dretgs umans, al dretg internaziunal umanitar, a dumondas giuridicas en connex cun la cooperaziun transcunfinala, a prerogativas ed immunitads, al tractament da facultads da potentats u a la navigaziun sin il Rain u sin la mar. Ultra da quai coordinescha la DDIP las activitads da la politica exteriura per cumbatter il terrorissem e tgira las relaziuns cun il Principadi dal Liechtenstein.

Schef dal departament:
Didier Burkhalter

Chasa federala vest, 3003 Berna
031 322 31 53
Responsabel per l'infurmaziun: Jean-Marc Crevoisier
www.eda.admin.ch

Direcziun per svilup e cooperaziun DSC

www.deza.admin.ch

Directur: Martin Dahinden	Plazzas: 492 Personal local: 876	Entradas: - Expensas: 1 849 345 100.-
-------------------------------------	---	---

La Svizra gida sco previs en la Constituziun federala a mitigiar la miseria e la povradad en il mund, a respectar ils dretgs umans, a promover la democrazia e la convivenza paschaivla dals pievels ed a mantegnair las basas da vita natiralas.

La Direcziun per svilup e cooperaziun DSC realisescha quest mandat en quatter secturs d'activitad:

- agid umanitar;
- cooperaziun regiunala;
- cooperaziun globala;
- cooperaziun cun l'Europa orientala e cun ils novs stadis da l'UE.

L'agid umanitar sustegna las victimas da crisas e conflicts e promova mesiras da prevenziun. Cun il Corp svizzer d'agid umanitar (CSA) salva quest agid vitas e mitigescha la suffrientscha grazia a l'agid d'urgenza e sustegnend reconstrucziuns sunter catastrofes natiralas u en zonas da conflicts.

La *cooperaziun regiunala* realisescha programs da svilup en 17 pajais partenaris en l'America latina, en l'Asia ed en l'Africa ed en tschintg regiuns e pajais da conflict. Ultra da quai è ella responsabla per la cooperaziun cun las instituziuns da finanziaziun regiunala (bancas da svilup).

En il rom da la *cooperaziun globala* collavura la Svizra en ils organs directivs da las organisaziuns da l'ONU, d'instituziuns da finanzas internaziunales (sco la Banca mundiala) e da fonds globals. La Svizra contribuescha cun subsidis directs a la soluziun da problems mundials sco la midada dal clima, la segirezza alimentara e la migraziun.

La *cooperaziun cun l'Europa orientala* promova refurmas politicas ed economicas en ils pajais dal Balcan occidental e da la Comunitad dals stadis independents da l'anteriura Uniun Sovietica (CSI). Ella surveglia er las contribuziuns per l'extensiuin che van als novs stadis da l'UE.

La lavur da la DSC cumpiglia diesch champs d'activitad: la sanadad, la furmaziun, l'aua, il stadi da dretg e la democrazia, la migraziun, l'agricultura ed il svilup rural, l'economia e l'occupaziun, l'ambient e la protecziun dal clima, la prevenziun e la transfurmasiun da conflicts e l'integrasiun economica.

Direcziun consulara

Directur: Gerhard Brügger	Plazzas: 35	Entradas: - Expensas: 3 525 000.-
-------------------------------------	--------------------	---

La Direcziun consulara (DC) considerescha la mobilitad globala creschenta. Ella concentrescha ils servetschs consulars e garantescha sco post da consultaziun central in service public optimal. La DC ha trais partziuns:

- Il Center d'infurmaziun publica sustegna las ambassadas ed ils consulats da la Svizra a l'ester e s'occupa da l'assistenza telefonica DFAE, il post central per dumondas ed infurmaziuns davart ils servetschs consulars (tel.: 0800 247 365, e-mail: helpline@eda.admin.ch).
- Il delegà per las relaziuns cun ils Svizzers a l'ester tgira ils interess da las Svizras e dals Svizzers a l'ester ed infurmescha davart il tema «viver a l'ester».
- La Divisiun strategias, sviluppaziuns e convegnas consularas garantescha che las ambassadas svizras a l'ester hajan a disposiziun ils instruments necessaris per garantir in service public accessibel ed effizient.

Direcziun da resursas DR

Directura: Helene Budliger Artieda	Plazzas: 465	Entradas: - Expensas: 261 870 200.-
--	---------------------	---

La Direcziun da resursas (DR) è il center da cumpetenza e da servetschs dal DFAE per tut las dumondas pertutgant las resursas. Ella ha trais incumbensas principalas:

- Ella è responsabla per l'administrasiun e la gestiun da las resursas (personal, finanzas, logistica, informatica, etc.) e procura che quellas vegnian impundidas effizientamain.
- Ella tgira la rait da represchentanzas diplomaticas e consularas da la Svizra a l'ester. Ella è responsabla per proteger questas represchentanzas e lur personal e per garantir la comunicaziun e la coordinaziun da rait externa cun la centrala a Berna.
- Ella creescha las premissas per ina gestiun profitabla da las represchentanzas svizras a l'ester.

La legislaziun, l'applicaziun dal dretg e la cussegliaziun giuridica per il departament (cun excepziun dal sector dal dretg internaziunal public) tutgan er tar las incumbensas da la DR. Ad ella sutstata la *Centrala da viadis da la Confederaziun* che organischescha e cumpra viadis uffizials internaziunals per l'entira administrasiun federala.

Represchentanzas diplomaticas e consularas da la Svizra a l'ester

Plazzas: 932	Entradas: 99 884 600.-
Personal local: 1657	Expensas: 436 651 500.-

Var 150 represchentanzas tgiran ils interess da la Svizra envers auters stadis ed organisaziuns internaziunals. Ellas prestan numerus servetschs per ils Svizzers a l'ester e per l'economia. Las represchentanzas a l'ester consistan d'ambassadas, da consulats generals, da missiuns multilaterals e da biros da cooperaziun.

Stgazis da temps passads

En la glisch dal di allontanescha Nikkibarla Calonder finas particlas da pulvra d'in retgam da launa tardmedieval. Per questa lavur porta la conservatura e restauratura guants da protecziun or da gumma nitrilica ed ella utilisescha in tschitschapulvra spezial cun ina microtibra. Sia collega Katharina Schmidt-Ott vul pigliar sut la marella ils buttuns da metal d'in vestgi.

Ch'i sa tractia da tapissarias u da vestgadira sco per exempel ils culiers tschurriclads davantvart sin la fotografia – la conservaziun da textilias anticas pretenda ina premura extraordinaria. Gia ch'ellas èn pel pli vegnidas duvradas sur onns, èn ellas savens en in stadi precar: Tschertas textilias èn sblatgidas u daventadas rumpavilas, autras èn donnegiadas da miffa u da chamulaunas ed anc autras èn destabilisadas causa lur structura complexa da materialias che sa dissolvan en ritmus divers.

Ma tut las textilias anticas u pli novas che vegnan conservadas qua cun atenziun e cun metodos spezialisadas èn degnas da vegnir perscrutadas, conservadas e restauradas sche necessari. Ensemen cun millieras d'auters objects inventarisads qua represchantan ellas il patrimoni cultural da noss pajais. En il Center da las collecziuns ad Affoltern am Albis vegnan conservads tut ils objects surdads a la tgira dal Museum naziunal svizzer – qua chattan ins tut, da pizs da frizzas dal temp dals palissaders al cliniez dals Helvets, dals alumbards dals Confederads a l'emprima Swatch.

Sco perditgas preziasas dals temps passads duain quests objects esser accessibels a la publicitad e promover la chaipientscha per noss'istorgia – per exempel en exposiziuns dal Museum naziunal svizzer a Turitg, en il Château de Prangins ubain en il Forum da l'istorgia svizra a Sviz.

Nikkibarla Calonder e Katharina Schmidt-Ott lavuran en il Center da las collecziuns dal Museum naziunal svizzer ed èn duas da las var 2400 persunas employadas en il Departament federal da l'intern DFI

Departament federal da l'intern DFI

Secretariat general SG-DFI

www.edi.admin.ch

Secretari general:	Plazzas:	Entradas:	1 490 000.–
Lukas Bruhin	65	Expensas:	122 355 200.–

Il Secretariat general è responsabel per la planisaziun, la coordinaziun e la controlla; el funcziuna sco ina sort scharnier tranter il schef dal departament ed ils uffizis federals e porscha servetschs da cussegliaziun a l'entir departament. La partiziun da dretg dal Secretariat general è ultra da quai incumbensada da survegliar las fundaziuns d'util public naziunalas ed internaziunalas. En il Secretariat general è integrads er il secretariat da la Cumissiun federala cunter il rassissem, il Servetsch per il cumbat cunter il rassissem e l'Uffizi federal per l'egualitad da persunas cun impediments.

Uffizi federal per l'egualitad tranter donna ed um UFEG

www.gleichstellung-schweiz.ch

Directura:	Plazzas:	Entradas:	26 400.–
Sylvie Durrer	12	Expensas:	8 389 700.–

L'UFEG è responsabel a nivel naziunal per l'egualitad e schanzas egualas tranter dunnas ed umens. El s'engascha surtut en las trais domenas egualitad da dretg, egualitad da paja tar lavur pajada ed egualitad da schanzas tar lavur betg pajada sco er cunter la violenza a chasa. Cun agids finanzials sustegna el posts da cussegliaziun ed iniziativas e projects privats e publics per promover l'egualitad da las schanzas tranter donna ed um. Integrà en l'uffizi è il secretariat da la Cumissiun federala per dumondas da las dunnas.

Uffizi federal da cultura UFC

www.bak.admin.ch

Directur:	Plazzas:	Entradas:	1 438 900.–
Jean-Frédéric Jauslin	85	Expensas:	163 809 500.–

L'UFC elavura la politica culturala da la Confederaziun. El promova la vita culturala en tut sias varietads e stgaffescha las cundiziuns necessarias, per che quella possia s'exprimer e sa sviluppar independentamain. L'uffizi sustegna la lavur artistica. Ses champ d'incumbensas cumpiglia il sustegn e la promoziun dals interess da las differentas cuminanzas linguisticas e culturalas. El sustegna las organisaziuns da la cultura e procura ch'ils interess da la protecziun dal maletg dal lieu, da la tgira da monuments e da l'archeologia vegnian resguardads. Tar l'UFC tutgan ils posts spezialisads per art spoglià e per il transfer da bains culturalas. El administrescha collecziuns custavlas sco la collecziun d'art da la Confederaziun.

Biblioteca naziunala svizra BN

www.nb.admin.ch

Directura:	Plazzas:	Entradas:	345 000.–
Marie-Christine Doffey	129	Expensas:	38 774 900.–

L'incumbensa da la BN è da collectar, da conservar e da render accessiblas tut las publicaziuns stampadas ed electronicas che han in connex cun la Svizra. La BN tgira ultra da quai numerusas collecziuns spezialas; las pli impurtantas èn l'Archiv svizzer da litteratura e la Collecziun grafica. Medemamain part da la BN fa il Centre Dürrenmatt a Neuchâtel.

Archiv federal svizzer AFS

www.bar.admin.ch

Directur:	Plazzas:	Entradas:	525 900.–
Andreas Kellerhals	55	Expensas:	20 966 700.–

L'AFS valitescha, conserva, intermediatescha e renda accessibels ils documents da la Confederaziun svizra cun valur archivara. Sin ina lunghezza da curunas da passa 50 kilometers e sin in spazi da 12 terabytes archivescha el documents originals sco la Constituziun federala, documents administrativs, fotografias, films, documents sonors e bancas da datas. L'archivaziun da quests documents è indispensabla per garantir la cuntinuitad e la trasparenza dal stadi da dretg. Ella permetta a las burgaisas ed als burgais da controllar democraticamain l'activitad da la regenza e da l'administraziun ed ella è decisiva per diversas domenas da perscrutaziun.

Uffizi federal da meteorologia e da climatologia MeteoSvizra

www.meteoschweiz.ch

Directur:	Plazzas:	Entradas:	32 545 000.–
Christian Plüss	294	Expensas:	92 863 600.–

Sco servetsch naziunal da meteorologia e da climatologia porscha MeteoSvizra servetschs per la societad e per l'economia. MeteoSvizra surveglia l'atmosfera sur la Svizra, elavura las previsiuns da l'aura, avertescha las autoritads e la populaziun da mauluras ed analysescha las datas climaticas. Ils centers regiunals a Turitg, Geneva e Locarno, il center per la tecnica da mesiraziun a Payerne ed ils servetschs da meteorologia aviatica als eroports da Turitg e da Geneva furneschan infurmaziuns climaticas fidadas ed els stattan en stretg contact cun lur clientella al lieu. Staziuns da mesiraziun, radars meteorologics, satellits, radiosondas ed auters instruments da teledetecziun registreschan l'aura en trais dimensiuns.

Uffizi federal da sanadad publica UFSP

www.bag.admin.ch

Directur:	Plazzas:	Entradas:	27 251 000.–
Pascal Strupler	471	Expensas:	2 563 289 300.–

L'UFSP è responsabel cun ils chantuns per la sanadad publica e per l'elavuraziun da la politica da sanadad naziunala. Ina da sias incumbensas è da garantir e sviluppar las assicuranzas socialas da malsaus e d'accidents. L'UFSP decretescha las disposiziuns legalas davart la protecziun dal consum (surtut victualias, chemicalias, products terapeutics, products cosmetics ed objects da diever) e surveglia che quellas leschas vegnian observadas. L'uffizi è responsabel per la surveglianza da las malsognas transmissiblas e per la protecziun cunter radiazions.

L'UFSP elavura programs naziunals per cumbatter la dependenza (tubac, alcohol, drogas) e per promover la sanadad, dirige il program naziunal da HIV/aids e reglescha la furnaziun ed il perfecziunament da medis, dentists, apotechers, chiropratichers e veterinaris ed emetta ils diploms federals. El è responsabel per la legislaziun e surveglianza da la segirezza biologica, da la perscrutaziun vi da l'uman e da la medischina da transplantaziun. El represchenta ils interess da la Svizra en fatgs da sanadad en organisaziuns internaziunalas ed envers auters stadis.

Schef dal departament:
Alain Berset

Inselgasse 1, 3003 Berna
031 322 80 33
Responsablas per l'infurmaziun: Ariane Geiser, Katja Zürcher-Mäder
www.edi.admin.ch

Uffizi federal da statistica UST

www.statistica-svizra.ch

Directur: Jürg Marti	Plazzas: 573	Entradas: 1 910 000.-	Expensas: 169 221 800.-
--------------------------------	------------------------	---------------------------------	-----------------------------------

La statistica contribuescha a la trasparenza en las debattas publicas ed en las discussiuns politicas. Perquai orientescha l'UST davart il stadi ed il svilup da la Svizra en numerus secturs da la vita. El furnescha las infurmaziuns quantitativas per chapir il preschent e planisar il futur. *L'Annuari statistic*, la *Survista statistica da la Svizra* e surtut il portal d'internet dattan ina survista da las infurmaziuns e renvieschan ad ulteriuras statisticas. Ils principals centrals da tut ils servetschs da l'UST èn l'orientaziun als basegns da la clientella, il caracter scientific, la protecziun da las datas e l'actualitad.

Uffizi federal d'assicuranzas socialas UFAS

www.bsv.admin.ch

Directur: Yves Rossier (fin ils 30-04-2012)	Plazzas: 270	Entradas: 44 851 100.-	Expensas: 13 034 060 900.-
---	------------------------	----------------------------------	--------------------------------------

La Svizra dispona d'ina rait dad assicuranzas socialas efficacia e solida. Quai sto restar uschia er en il futur ed er en cas da cundiziuns economicas difficilas, cunquai che la rait sociala è in impurtant element da la pasch sociala. L'UFAS garantescha che la rait dad assicuranzas socialas vegnia tgrada ed adattada cuntinuadamain a las novas sfidas en ses secturs da competenza che cumpiglian l'AVS, l'assicuranza per invaliditad, las prestaziuns supplementaras, la prevenziun professiunala (cassas da pensiun), l'urden da cumpensaziun dal gudogn per persunas en servetsch militar e l'indemnisaziun en cas da maternitad ed ils supplements da famiglia. Plinavant è el responsabel a nivel federal per las domenas famiglia, uffants, giuventetgna e glied attempada, relaziuns tranter las generaziuns sco er per dumondas generalas che pertutgan la politica sociala. L'UFAS controllescha la lavur dals organs executivs. El prepara l'adattaziun permanenta da las leschas al svilup da las realitads socialas. Per part surpiglia el sez la funcziun d'in organ executiv. Quai è per exempel il cas en il sector da la finanziaziun inziala per la tgira d'uffants complementara a la famiglia.

Secretariat da stadi per furmaziun e perscrutaziun SFP

www.sbf.admin.ch

Secretari da stadi: Mauro Dell'Ambrogio	Plazzas: 101	Entradas: 4 031 700.-	Expensas: 2 460 973 400.-
---	------------------------	---------------------------------	-------------------------------------

Il SFP è responsabel per la preparaziun e la realisaziun da la politica nazionala en ils secturs da la furmaziun superiura ed universitara, da la perscrutaziun e da l'astronautica. Ils pli impurtants dossiers da furmaziun èn la maturitad, la promoziun da las universitads chantunalas e la preparaziun e controlla dal mandat da prestaziun affidà al sector da las Scolas politechnicas federalas. Il SFP investescha en la qualitad scientifica da la Svizra organisond ils meds finansials per il Fond nazional svizzer, las academias, la perscrutaziun extrauniversitara, la participaziun en organizaziuns da perscrutaziun internaziunalas e la collavuraziun en programs scientifics europeics e mundials.

Sector da las Scolas politechnicas federalas SPF

www.ethrat.ch

President dal cussegl da las SPF: Fritz Schiesser	Plazzas: 13 680	Entradas: -	Expensas: 2 323 764 200.-
---	---------------------------	-----------------------	-------------------------------------

Las Scolas politechnicas federalas a Turitg e Losanna ed ils quatter instituts da perscrutaziun applitgada – l'Institut Paul Scherrer (IPS), l'Institut federal per la perscrutaziun da gaud, naiv e cuntrada (GNC), l'Institut federal per l'emprova da material e per la retschertga (Empa) e l'Insitut per la perscrutaziun da l'aua dal sector da las SPF (Eawag) han 18 000 collavuraturas e collavuratur, passa 23 000 studentas e students/doctorandas e doctorands e 670 professurs e professuressas. Els furneschan prestaziuns scientificas excellentas. Questas instituziuns èn reunidas en il sector da las SPF che vegn manà dal cussegl da las SPF sco organ da controlla.

Il cussegl da las SPF elegì dal Cussegl federal approva e surveglia ils plans da svilup, concepescha il controlling e garante-scha la coordinaziun. El elavura il preventiv sco er il quint e coordinescha l'administraziun ed il mantegniment da la valur e da la funcziun dals bains immobigliars.

Institut svizzer per products terapeutics Swissmedic

www.swissmedic.ch

Directur: Jürg Schnetzer	Plazzas: 300	Entradas: 76 260 000.-	Expensas: 74 750 000.-
------------------------------------	------------------------	----------------------------------	----------------------------------

Swissmedic è l'uffizi specialisà per l'admissiun e la surveglianza da tut ils products terapeutics. El garantescha che sulet-tamain products segirs, effizients e d'alta qualitad vegnian sin il martgà e contribuescha uschia decisivamain a la protecziun da la sanadad dals umans e dals animals. L'institut collavura sin plaun nazional ed internaziunal cun autoritads partenarias.

Museum nazional svizzer MNS

www.nationalmuseum.ch

Directur: Andreas Spillmann	Plazzas: 133	Entradas: 4 300 000.-	Expensas: 28 400 000.-
---------------------------------------	------------------------	---------------------------------	----------------------------------

Il MNS è in'unitad administrativa che reunescha sut in tetg ultra dal Center da las collecziuns ad Affoltern am Albis, trais museums: il Museum nazional svizzer a Turitg, il Château de Prangins ed il Forum da l'istorgia svizra a Sviz. Ils museums documenteschan en lur exposiziuns permanentas l'istorgia culturala da la Svizra a partir da sias entschattas enfin oz e dattan perditga da l'identitad svizra e da la diversitad istorica e culturala da noss pajais.

Sut tschiel serrà

Il sguard vers il tschiel vain traversà d'ina giatrera, las paraids èn massivas e glischas: Da qua na mitschan ins betg uschè spert, en sasez pir cur ch'ins ha endirà ses chastis. Ed en blers cas po quai durar ditg.

Tar ina inspeziun d'approvaziun declera Marcel Ruf, il directur da la praschun giustiziala da Lenzburg, ad ina gruppa da quatter personas las mesiras da segirezza che rendan quasi impossibla ina fugia or da la nova curt da la praschun centrala. Las personas che taidlan sias explicaziuns èn (da sanestra a dretga) il manader da la praschun Bruno Graber ed ils employads federals John Zwick, Rudolf Bünzli e Claude Véronique Tacchini.

John Zwick è il vicemanader da la Secziun executiun da chastis e da mesiras en l'Uffizi federal da giustia; cun sia collavuratura Claude Véronique Tacchini controllescha el ch'ils subsidis federals per l'engrondiment da la praschun chantunala sajan vegnids impundids adequatamain. Tenor las directivas da la Confederaziun ston per exempel las cellas individualas avair ina surfatscha d'almain dudesch meters quadrats, avunda glisch dal di ed ina ventilaziun natirala.

La praschun da Lenzburg è ina da las set praschuns serradas en Svizra ed ha suenter l'engrondiment 300 cellas. 216 da quellas servan a l'execuziun da chastis serrads per umens, 84 plazzas èn destinadas ad arrests d'inquisiziun, a la praschunia a temp parzial ed a l'execuziun da chastis curts.

En ils dus tracts da segirezza èn plazzads ils delinquents privlus. Els èn condemnads per malfatgs gravants, il ristg ch'els emprovan da fugir è grond. Blers tranter els han malsognas psicicas, èn incalculabels e perquai in grond privel – tant per la populaziun sco er per las var 200 personas che lavuran en la praschun e per ils auters praschuniers.

La nova praschun centrala dispona er da l'emprima partiziun speziala en Svizra per praschuniers en la vegliadetgna da renta.

John Zwick e Claude Véronique Tacchini lavuran en la Secziun executiun da chastis e da mesiras da l'Uffizi federal da giustia ed èn duas da las var 3000 personas employadas en il Departament federal da giustia e polizia DFGP

Departament federal da giustia e polizia DFGP

Secretariat general SG-DFGP

www.ejpd.admin.ch

Secretari general:	Plazzas:	106	Entradas SG:	5 892 300.-
Matthias Ramsauer	CSI-DFGP:	190	Expensas SG:	61 786 500.-
Responsabel CSI-DFGP:			Entradas CSI-DFGP:	78 729 300.-
Christian Baumann			Expensas CSI-DFGP:	93 654 000.-

Il Secretariat general sustegna e cussegia la scheffa dal departament en sia lavur quotidiana e dirigia la collavuraziun da las differents parts dal departament: el coordinescha las fatschentas per il parlament ed il Cussegl federal, infurmescha la publicitad davart las activitads dal DFGP cun agid da las medias e da l'internet e maina ed administrescha il persunal e las finanzas da l'entir departament.

Dal DFGP fa er part il *Center da servetschs d'informatica* (CSI-DFGP). Quel è responsabel per il svilup ed il funcziunament da las applicaziuns d'informatica per ils secturs da la giustia, da la polizia e da la migraziun, che vegnan utilisadas en tut la Svizra, sco per exempel ils systems da retschertga u il register penal. Ultra da quai è suttamessa al CSI-DFGP l'administraziun dal Servetsch da surveglianza dal traffic da posta e da telecomunicaziun.

Uffizi federal da giustia UFG

www.bj.admin.ch

Directur:	Plazzas:	Entradas:	20 840 400.-
Michael Leupold	213	Expensas:	156 579 700.-

L'Uffizi federal da giustia (UFG) elavura leschas en il secur dal dretg civil, dal dretg penal, dal dretg da scussiu e da concurs, dal dretg privat internaziunal sco er dal dretg public ed administrativ. El surpiglia entaifer l'administraziun federala ina funcziun consultativa per tut ils affars da legislaziun. L'uffizi maina il register penal svizzer, ha la surveglianza suprema dals fatgs che concernan il register da commerzi, il stadi civil ed il register funsil, la scussiu, il concurs e l'execuziun dal chasti. En questa funcziun conceda l'UFG er contribuziuns da construcziun als chantuns per ils edifizis destinads a l'execuziun da chastis e da mesiras. Sias contribuziuns a la gestiun d'instituziuns per l'assistenza staziunara a la giuventetgna gidan ultra da quai a garantir la qualitat da la lavur educativa.

A nivel internaziunal represchenta l'uffizi la Svizra avant ils organs per ils dretgs umans a Strasbourg ed en numerusas organisaziuns. Ultra da quai è el il post central cumpetent per rapiments internaziunals d'uffants e per adopziuns internaziunals. En pli collavura l'UFG cun autoritads da l'exteriur en ils secturs da l'assistenza giudiziala e da l'extradiziun.

Uffizi federal da polizia Fedpol

www.fedpol.admin.ch

Directur:	Plazzas:	Entradas:	11 279 900.-
Jean-Luc Vez	768	Expensas:	250 468 900.-

Ils collavurators da l'Uffizi federal da polizia (Fedpol) lavuran en differents secturs da la protecziun da la populaziun e dal stadi da dretg svizzer. Sut la direcziun da la Procura publica federala fan els per exempel mintg'onn retschertgas en plirs tschients cas, en ils quals la Confederaziun è responsabla per la persecuziun penala, surtut en ils secturs dal terrorissem, da la criminalitad organisada e da la lavada da daners suspectus. En

numerusas proceduras sustegnan ils collavurators da Fedpol er las polizias chantunals, per exempel en il cumbat cunter il commerzi e la cuntrabanda cun umans e cunter la pornografia d'uffants en l'internet.

Fedpol è plinavant responsabel per la segirezza da las autoritads e dals edifizis da la Confederaziun sco er da persunas ed edifizis protegids dal dretg internaziunal public. Ultra da quai è Fedpol responsabel per l'emissiu da passaports e da cartas d'identitad e funcziuna sco scharnier tranter ils producents, las autoritads ch'emettan ils documents d'identitad e la populaziun. L'uffizi offra a partenaris naziunals ed internaziunals ina structura naziunala da polizia che permetta servetschs sco la gestiun da bancas da datas per l'investigaziun da persunas e d'objects u per l'identificaziun da persunas e fastizs. Per in cumbat pli effectiv da la criminalitad transcunfinala elavura Fedpol er cunvegns da polizia cun singuls stadis.

Uffizi federal da migraziun UFM

www.bfm.admin.ch

Directur:	Plazzas:	Entradas:	53 205 000.-
Mario Gattiker	729	Expensas:	1 127 670 500.-

Ina tgirunza diplomada tudestga vul lavurar a l'Ospital chantunal da Cuira - tge prescripziuns datti per ella e per ses patrun da lavur? Ina firma svizra vul emploiar in inschigner da l'India - qualas èn las premissas per engaschar ina persuna d'in stadi ordaifer la UE/AECL? Ina famiglia d'Eritrea dumonda asil en Svizra - tenor tge cundiziuns vegn approvada questa dumonda? En l'Uffizi federal da migraziun (UFM) vegnan talas dumondas decididas di per di. L'uffizi animescha uschia er il svilup da las basas legalas en las domenas dal dretg d'asil, dal dretg da persunas estras, dal dretg da burgais e da l'integraziun.

Ensem cun ils chantuns ed ulteriurs partenaris s'engascha l'UFM er per ina convivenza paschaivla da la populaziun indigena ed estra. Ils projects principals en il rom da questas mesiras d'integraziun vegnan realisads en ils champs lingua, furmaziun e lavur.

Uffizi federal da metrologia METAS

www.metas.ch

Directur:	Plazzas:	Entradas:	17 125 800.-
Christian Bock	139	Expensas:	44 638 000.-

Ils products e servetschs svizzers sa distinguan grazia a lur auta qualitat, lur exactadad e lur perfecziun. Per cuntanscher e mantegnair quest resultat sto nossa economia pudair mesurar, examinar e valitar cun la precisiun necessaria las caracteristicas da ses products e da ses servetschs. Sch'i va per crear in product precis, calcular l'energia electrica u observar limitas en l'ambient: l'economia e la societad funcziunan mo cun ina mesiraziun correcta.

L'Uffizi federal da metrologia metta a disposiziun las mesiras da referenza da la Svizra, prepara las disposiziuns legalas necessarias e surveglia che quellas vegnian observadas. El creescha uschia en Svizra las premissas per mesiraziuns ed examinaziuns fitg exactas.

Scheffa dal departament:
Simonetta Sommaruga

Chasa federala vest, 3003 Berna
031 322 18 18
Responsabla per l'infurmaziun: Christine Stähli,
Guido Balmer, Agnès Schenker
info@gs-ejpd.admin.ch
www.ejpd.admin.ch

Cumissiuun federala da bancas da giu CFBG

www.esbk.admin.ch

Directur: **Jean-Marie Jordan** Plazzas: **34** Entradas: **401 161 900.-**
Expensas: **390 740 800.-**

La Cumissiuun federala da bancas da giu (CFBG) surveglia las bancas da giu en Svizra. Ella controlla ch'ils casinos offrian a lur clients cundiziuns da giu gistas. Tranter auter controlla ella che las bancas da giu adempeschian lur obligaziuns en connex cun las mesiras cunter la lavada da daners suspectus e cun las prescripziuns per la prevenziun da la dependenza dals giueus. La CFBG incassascha plinavant las taxas sin bancas da giu destinadas principalmain al fond da gulivaziun da l'AVS. En collavuraziun cun la polizia cumbatta ella er ils giueus da fortuna illegals.

Institut svizzer da dretg cumparativ ISDC

www.isdc.ch

Directura: **Christina Schmid** Plazzas: **30** Entradas: **1 547 600.-**
Expensas: **7 885 500.-**

«Mintga pajais ha ses agen punct da vista» – in fatg che tanghescha gist er la pitschna Svizra che ha numerusas relaziuns cun l'exteriur. En cas da relaziuns da famiglia internaziunalas u en il traffic economic po «l'agen punct da vista», numnadain il dretg d'in auter stadi, esser fitg relevant. Ma co obtegnan ins per exempel ina lescha dal Kasachstan u ina decisiun giudiziala da la Mongolia? L'Institut svizzer da dretg cumparativ (ISDC) procura per infurmaziuns davart sistems giuridics da l'exteriur che servan als tribunals, a las autoritads ed ad advocats. Per che la Svizra possa profitar dad experiensas d'auters pajais, elavura l'ISDC er models da referenza e po dar impuls a la legislativa.

Cumissiuun federala da cumpromiss per la gestiun da dretgs d'autur e da dretgs cunfinants CFDC

www.eschk.admin.ch

Presidenta: **Laura Hunziker Schnider** Plazzas e budget cuntegnids en las cifras dal Secretariat general

Tgi che vul copiar u trametter musica ubain represchentar ella ordaifer in rom privat sto pajar ina indemnizaziun da l'autur. Questa obligaziun d'indemnizaziun vala er per tut las autras domenas da l'activitad creativa, sco per exempel per ovras litteraras u audiovisualas. I na vegnan dentant betg indemnizads mo ils auturs dad ovras artisticas, mabain er las persunas che represchentan ellas. Tut questas indemnizaziuns vegnan negoziadas e fixadas sco tariffas tranter las societads che represchentan ils dretgs d'autur da mintga domena e las societads dals utilisaders. La Cumissiuun arbitrala federala controlla ed autorisescha questas tariffas.

Cumissiuun naziunala per la prevenziun da la tortura CNPT

www.nkvf.admin.ch

President: **Jean-Pierre Restellini** Plazzas e budget cuntegnids en las cifras dal Secretariat general

La Svizra ha ratifitgà dal 2009 il protocol facultativ da la Convenziun cunter la tortura da l'ONU. Cunquei sustegna ella

explicitamain a las stentas internaziunalas per cumbatter la tortura. L'incumbensa da la Cumissiuun naziunala per la prevenziun da la tortura (CNPT) è da realisar il protocol facultativ da l'ONU en Svizra. Cun visitas e controllas regularas en praschuns ed asils svizzers contribuescha la cumissiuun a la prevenziun da la tortura e d'auters maltractaments. En ella èn represchentads spezialists dals secturs da la medischna, dal dretg, da la persecuziun penala e da l'execuziun da chastis e da mesiras.

Cumissiuun federala per dumondas da migraziun CFM

www.ekm.admin.ch

Directur: **Walter Leimgruber** Plazzas e budget cuntegnids en il UFM

La Cumissiuun federala per dumondas da migraziun CFM è vegnida fundada dal Cussegl federal il 1. da schaner 2008. En ella èn vegnidas fusiunadas l'antieriura Cumissiuun federala dals esters e da la Cumissiuun federala dals fugitivs. Sco cumissiuun extraparlamentara cusseglia ella il Cussegl federal e l'administraziun en dumondas da migraziun, prepara giudicats e recumandaziuns e publitgescha rapports. La cumissiuun ha 30 commembers che han per gronda part lavurà sezs en la domena da la migraziun.

Autoritad federala da surveglianza en chaussas da revisiun ASR

www.revisionsaufsichtsbehoerde.ch

Directur: **Frank Schneider** Plazzas: **21** Entradas: **5 600 000.-**
Expensas (cun furmaziun da reservas): **5 600 000.-**

L'Autoritad federala da surveglianza en fatgs da revisiun (ASR) garantiescha ch'ils servetschs da revisiun vegnian fatgs en Svizra tenor las prescripziuns. Per quai maina ella in uffizi d'admissiun ed administrescha in register uffizial gratuit per tut las persunas ed interpresas che porschan servetschs da revisiun prescrits da la lescha. Ultra da quai surveglia ella er interpresas che prestan servetschs da revisiun per societads da chapital publicas. L'ASR collavura stretgamain cun autras autoritads da surveglianza, cun las bursas, cun las autoritads penals, cun las dretgiras civilas e cun las autoritads da surveglianza en fatgs da revisiun d'auters stadis.

Institut federal da proprietad intellectuala IPI

www.ige.ch

Directur: **Roland Grossenbacher** Plazzas: **209** Entradas: **43 848 000.-**
Expensas: **42 745 000.-**

Persunas creativas ed inventivas pon laschar registrar a l'Institut federal da proprietad intellectuala (IPI) lur innovaziuns e creaziuns per proteger ellas d'imitaziuns: Invenziuns pon ins patentar, nums pon ins registrar sco marcas e musters u furmas pon ins registrar sco designs. L'IPI porscha infurmaziuns en l'internet, cussegliaziuns al telefon ed accumpogna retschertgas da patentas. Ultra da quai cusseglia el las autoritads federalas en dumondas da la proprietad intellectuala e represchenta la Svizra en quest connex a l'ester ed en organisaziuns internaziunalas.

Ina fladada aria da Spiez

Cun in dals bischens che penda dal plafond sa proveda Marc Strasser cun aria frestga ch'entra d'ordaifer en il Labor da Spiez. En sia mandura da protecziun vegn mantegnida permanentamain ina leva sutpressiun per evitar ch'i entria aria perfin en cas d'in eventual donn, per exempel in pitschen stgarp.

La mundura è cumpletamain ermetica, gea perfin l'entir labor è absolutamain ermetic ed impermeabel e stat en ina sutpressiun constanta, uschia che in summa nagut na po entrar u sortir casualmain al labor, gnanc ina minuscla partícula da pulvra ed anc bler damain virus u bacterias.

Il Labor da Spiez è deditgà a l'uschenumnada protecziun ABC – damai a la protecziun cunter privels atomars, biologics e chemics. Sco schef da la Secziun biologia è Marc Strasser responsabel per ina diagnosa sperta e precisa dad infecziuns u da virus fitg contagius che pon cumparair naturalmain – per exempel tar ina epidemia – ubain vegnir derasads intenziunadamain sco arma da tissi.

Quests ultims onns hai adina puspè dà malsognas privlusas ch'èn sa derasadas entaifer pauc temp sin tut il mund, sco per exempel Sars, la grippa d'utschels e la grippa da portgs. E tsherts stadis mantegnan vinavant programs d'armas biologicas. Imaginabel è er in attentat terroristic per exempel cun virus d'Ebola u d'Antrax.

Mesiras effectivas ed in tractament medicinic adequat da las personas pertugadas èn pussaivels pir sunter avair identifitgà il microorganissem respectiv.

Siond che Marc Strasser e ses team lavuran cun virus extrem privlus è la segirezza la prioritad absoluta da lur activitads: Ils umans e l'ambient ston vegnir protegids dal tutfatg da scherms e da virus mortals. Perquai è l'edifizi dal labor construì uschia ch'el resista perfin a terratrembels e ch'el è 16 000 giadas pli ermetic ch'ina chasa minergetica!

Marc Strasser è il schef da la Secziun biologia en il Labor da Spiez da l'Uffizi federal da la protecziun da la populaziun ed ina da las var 11 800 personas employadas en il Departament federal da defensiun, protecziun da la populaziun e sport DDPS

Departament federal da defensiun, protecziun da la populaziun e sport DDPS

Secretariat general SG-DDPS

Secretaria generala: Brigitta Rindlisbacher	Plazzas: 461	Entradas: Expensas:	4 762 000.- 102 087 000.-
---	------------------------	------------------------	--

Las incumbensas dal schef dal DDPS èn fitg multifaras.

Il Secretariat general (SG) è in team da specialistas e specialists dals pli differents secturs che sustegna il schef dal departament en sia lavur quotidiana, ma che s'occupa er da la planisaziun a media ed a lunga vista. Il SG dirigia, coordinescha e surveglia il diever da las resursas dal departament en ils secturs dal personal, da las finanzas, dal dretg, da la politica, da la surveglianza, dal territori e da l'ambient. El è responsabel per la strategia politica da segirezza, per la comunicaziun, per la biblioteca a la Piazza Guisan, per ils servetschs da translaziun, per il Center da donns dal DDPS e per la segirezza d'infurmaziuns e d'objects (SIO).

Auditorat superiur

www.aa.admin.ch

Auditor superiur: Brigadier Dieter Weber	Plazzas e budget cuntignids en las cifras dal Secretariat general
--	--

L'Auditorat superiur procura – independentamain dal commando da l'armada e da l'administraziun – ch'ìls tribunals militars possian ademplir lur incumbensa. L'auditor superiur è il schef da la giustia militara e l'accusader suprem da l'armada. El instradescha las proceduras penals che tutgan tar la giurisdicziun militara, surveglia quellas ed ademplescha tut las obligaziuns e tut ils ulteriurs dretgs processuals attribuids ad el dal legislatur.

Defensiun

www.armee.ch

Chef da l'armada: Cumandant da corp André Blattmann	Plazzas: 9218	Entradas: Expensas:	355 398 100.- 5 261 593 100.-
---	-------------------------	------------------------	--

Il segund «D» da l'abbreviaziun DDPS stat per la «Defensiun». Il pli grond sectur departamental è responsabel per la planisaziun, la direcziun e l'administraziun da l'armada svizra. El vegn manà dal schef da l'armada en il rang d'in cumandant da corp (general cun trais stailas). La grupp «Defensiun» cumpiglia il quartier general cun il Stab da l'armada ed il Stab da commando, las Forzas terrestras e l'Aviatica militara, l'Instrucziun superiura dals cadens da l'armada sco er la Basa logistica e la Basa d'agid al commando da l'armada.

Il Stab da l'armada ha l'incumbensa da realisar las directivas e las ordinaziuns d'acziun politicas sin il stgalim strategic-militar. Ultra da quai è el responsabel per il svilup, la planisaziun, la repartiziun da las resursas e la direcziun da l'armada. Il Stab da commando planisescha e dirigia la prontezza da la truppa ed ils engaschaments, saja quai per garantir la segirezza dal World Economic Forum WEF a Tavau, per promover la pasch en il Balcan (p.ex. cun agid da la Swisscoy en il Cosovo) u per gidar en cas da catastrofes (lavinias, inundaziuns u incendis da guaud) en Svizra ed a l'exteriur.

Ils cumandants da las Forzas terrestras e da l'Aviatica militara, medemamain cumandants da corp, han la responsabladad generala per l'instrucziun e la prontezza da las furmaziuns terrestras ed aviaticas.

L'instrucziun ed il perfecziunament dals uffiziers da milissa e dals militars da professiun succeda en il rom da l'Instrucziun superiura dals cadens da l'armada. La Basa logistica garantisce l'entir refurniment ed il retransport d'armas, da material e da victualias sco er il mantegniment e l'infrastructura. Las gruppas da sanidad e da transport fan er part da la Basa logistica. La Basa d'agid al commando furnescha tut las prestaziuns electronicas necessarias.

Protecziun da la populaziun

www.bevoelkerungsschutz.ch

Directur: Willi Scholl	Plazzas: 281	Entradas: Expensas:	14 383 100.- 170 424 900.-
----------------------------------	------------------------	------------------------	---

Il «P» da l'abbreviaziun DDPS stat per la «Protecziun da la populaziun». I sa tracta d'in sistem civil per il commando, la protecziun, il salvament e l'agid. En cas da catastrofes e situaziuns d'urgenza segirescha la Protecziun da la populaziun la col-lavuraziun tranter las tschintg organisaziuns partenarias polizia, pompiers, sanidad publica, servetschs tecnicos e protecziun civila. In organ da commando communabel surpiglia la coordinaziun e la direcziun da las accziuns.

Schef dal departament:
Ueli Maurer

Chasa federala ost, 3003 Berna
031 324 50 58
Responsabel per l'infurmaziun: Peter Minder
www.vbs.admin.ch

La protecziun da la populaziun stat per gronda part en la cumpetenzza dals chantuns. La Confederaziun, en emprima lingua l'Uffizi federal da protecziun da la populaziun UFPP, è responsabla per las basas legalas e la coordinaziun, surtut en ils secturs da la concepziun, da la protecziun ABC (privels atomars, biologics e chemics), da l'avertiment e da l'alarm, da l'instrucziun u da l'infrastructura da protecziun. La Confederaziun è particularmain cumpetenta per il provediment en cas d'in augment da la radioactivitad, situaziuns d'urgenza concernent ils mirs da fermada, epidemias d'animals e d'umans e conflicts armads.

A l'UFPP èn sutta mess dus secturs cun incumbensas spezialas: la Centrala naziunala d'alarm CENAL cun sedia a Turitg è sco il center da las organisaziuns d'acziun da la Confederaziun il post da contact en il sector da la protecziun da la populaziun. En cas dad eveniments extraordinaris è ella incumbensada d'avertir las autoritads e da valitar la situaziun sin il stgalim da la Confederaziun. En cas d'in augment da la radioactivitad po ella alarmer la populaziun ed ordinar mesiras da protecziun. Il Labor da Spiez è l'institut svizzer spezialisà per la protecziun cunter privels atomars, biologics e chemics. Ses servetschs vegnan dumandads adina puspè er da l'ONU e d'autras organisaziuns internaziunalas.

Sport

www.baspo.ch

Directur: Matthias Remund	Plazzas: 341	Entradas: 16 502 000.-	Expensas: 199 471 700.-
-------------------------------------	------------------------	----------------------------------	-----------------------------------

Il «S» da l'abbreviaziun DDPS stat per il «Sport». L'Uffizi federal da sport UFSP a Magglingen promova il sport ed il moviment per l'entira populaziun. Sias activitads s'orienteschan als effects positivs dal sport e dal moviment: la sanadad, l'educaziun, la prestaziun, l'economia e la persistenza. L'UFSP gida a sviluppar ed a concepìr la politica da sport naziunala e realisescha las incumbensas correspundentas. Il program da promozion il pli impurtant da l'UFSP è «Giuventetgna + sport», dal qual profitan mintg'onn var 550 000 giuvenils en 75 disciplinas da sport. La Scola auta federala da sport a Magglingen SAFSM sco part da l'UFSP è in dals pli impurtants instituts da scolaziun dal sport svizzer. Sias cumpetenzas centralas cumpiglian la pedagogia, il sport da junioras e juniors ed il sport d'elita sco er la qualitad en l'instrucziun da sport. En quests secturs instruescha e perscrutescha la SAFSM ed offra divers servetschs. A Magglingen ed a Tenero maina l'UFSP centers da scolaziun, da curs e da trenament moderns che stattan a disposiziun a scolas autas, associaziuns, uniuns e scolas.

Armasuisse

www.armasuisse.ch

Schef da l'armament: Ulrich Appenzeller	Plazzas: 900	Entradas: 1 301 761 700.-	Expensas: 881 858 400.-
---	------------------------	-------------------------------------	-----------------------------------

Armasuisse è il center da cumpetenzza per l'acquisiziun, la tecnologia, las immobiglias e las geodatas dal DDPS. Armasuisse garantescha il provediment da l'armada e da la protecziun da la populaziun cun systems, vehichels, material ed immobiglias. Armasuisse è in dals dus centers da cumpetenzza per las acquisiziuns da la Confederaziun.

Il dat strusch ina chasada svizra che na posseda betg in product dad Armasuisse, saja quai ina charta u in atlas d'auta qualitad da l'Uffizi federal da topografia Swisstopo u l'equipament personal d'in schuldà svizzer.

Armasuisse cumpiglia il Stab da la direcziun d'interpresa, l'Uffizi federal da topografia Swisstopo ed ils Servetschs centralis sco er ils suandants secturs da cumpetenzza: systems da commando e d'exploraziun (p.ex. acquisiziun da simulaturs); systems terresters (p.ex. acquisiziun da vehichels armads); systems aviatics (p.ex. acquisiziun d'aviuns per la Confederaziun); acquisiziun e cooperaziun; scienza e tecnologia; immobiglias (administratescha var 26 000 objects e 26 000 hectaras terren dal DDPS).

Cunquai che Armasuisse s'occupa da las armas e dals apparats durant l'entira durada da diever, è ella er responsabla per lur liquidaziun.

Servetsch d'infurmaziun da la Confederaziun

Directur: Markus Seiler	Budget e dumber da collavuraturas e collavuraturas en confidenzials
-----------------------------------	---

Il Servetsch d'infurmaziun da la Confederaziun (SIC) ha l'incumbensa legala da giuditgar a moda cumplessiva la situaziun dals privels per la Svizra. El contribuescha cun prestaziuns operativas e preventivas directamain a la protecziun da la Svizra. Il SIC rimna infurmaziuns cun meds dal servetsch da novitads, analisescha ed evaluescha quellas e dera sias enconuschientschas e ses giudicats cun la finamira da metter a disposiziun infurmaziuns relevantas per purtaders da decisiun sin tut ils stgalims. In aspect fitg impurtant da questa lavur è d'identifitgar il pli baud pussaivel las smanatschas ed ils privels, ma er las schanzas per ils interess da la Svizra.

Il SIC sa fatschenta cun ils temas terrorissem, proliferaziun, extremissem violent, servetsch d'infurmaziun scumandà e cun il svilup da la segirezza en las differentas regiuns inclusiv ils aspects militars. El po disponer d'ina vasta rait da partenaris naziunals ed internaziunals. Il SIC vegn controllà da divers organs da l'administraziun e dal parlament.

5625 / h

Tants tschincuns producescha la pressa da munaida en la Munaidaria federala Swissmint, damai 45 000 durant in di da lavur d'otg uras. L'onn passà ha ella imprimì passa trais milliuns tschincuns sco che Kurt Rohrer raquinta, il manader da la munaidaria che stat davosvart.

Circa mintga diesch, dudesch minutas piglia ses collavuratur Adrian Richli ina munaida directamain or da la maschina per la controllar cun la marella: Èn las duas varts da la munaida, la fatscha e la cifra, imprimidas exactamain? Constat lur posiziun? Co statti cun la grossezza e cun il diameter? Pon ins observar minimas malgulivezzas u pitschnas sfessinas? Èn ils urs glimads bain? Il spezialist da l'impressiun zavra exemplars che n'èn betg perfects ed eruescha subit il sbagl per al curreger.

Anc insatge davart il metal: Cur che la valor da l'argient è creschida massivamain en ils onns sessanta, valeva tuttenina il material da las munaidas da tschuncanta raps e dad in, dus e tschintg francs dapli che lur valor nominala. Lura ha la glieud cumenzà a metter da la vart u perfin a luentar las munaidas. Perquai han ins stuì midar lur cumposiziun: Dapi quella giada na consista nossa munaida betg pli d'argient pur, mabain d'in liament pli bunmartgà d'arom e nichel – sco avant gia las munaidas da diesch e da ventg raps.

Ozendi èn en circulaziun var 4,8 milliardas munaidas svizras, quai che correspunda ad in import da passa 2,7 milliardas francs. La quantidad da munaida producida diminuescha onn per onn: L'augment constant da pajaments electronics e cun cartas da credit sbassa l'impurtanza da la munaida dira en noss mintgadi.

Adrian Richli e Kurt Rohrer lavuran tar Swissmint, ina partiziun autonoma da l'Administraziun federala da finanzas ed èn duas da las var 9000 personas employadas en il Departament federal da finanzas

Departament federal da finanzas DFF

Secretariat general SG-DFF

Secretari general:	Plazzas:	Entradas:	1 056 200.-
Jörg Gasser	91	Expensas:	58 380 400.-

Il mardi saira en il «Bernerhof»: ils biros èn illuminads e dapertut èsi in grond travasch. Ils departaments inolteschan lur davosas posiziuns davart las fatschentas dal DFF che vegnan tractadas l'auter di en la seduta dal Cussegl federal. Ils uffizis dal DFF partecipads ad ina fatschenta inolteschan lur consultaziuns ed autras actas necessarias. Bliers da quests documents ston anc vegnir translats. En la pressa ed en l'internet vegn infurmada la populaziun davart las fatschentas dal Cussegl federal.

Il SG planisescha, coordinescha e controllescha tut las fatschentas dal DFF e sustegna la presidenta da la Confederaziun Eveline Widmer-Schlumpf per la realisaziun da sias incumbensas.

Secretariat da stadi per dumondas finanzialas internaziunalas SFI

www.sif.admin.ch

Secretari da stadi:	Plazzas:	Entradas:	-
Michael Ambühl	36	Expensas:	16 988 700.-

Las dumondas finanzialas internaziunalas èn daventadas vi e pli impurtantas quests ultims onns. Quai pertutga er la Svizra. Per far frunt pli effizientamain a questas sfidas è vegnì fundà l'onn 2010 il SFI. El fa valair ils interess da la Svizra en dumondas finanzialas, monetaras e fiscalas internaziunalas e represchenta la Svizra – ensem cun la Banca naziunala – en gremis decisivs sco il Financial Stability Board ubain il Fond monetar internaziunal. Il SFI elavura las cundiziuns da basa per che la Svizra sco stadi disponia d'ina piazza finanziaria ed economica segira, competitiva e renconuschida en tut il mund. El presidescha las tractativas davart las dumondas fiscalas tranter la Svizra, l'UE ed auters partenaris impurtants. Il SFI sa participescha ultra da quai a moda activa a las stentas per cumbatter la lavada da daners suspectus e la finanziaziun dal terrorissem.

Administraziun federala da finanzas AFF

www.efv.admin.ch

Directur:	Plazzas:	Entradas:	2 092 930 800.-
Fritz Zurbrugg	469 excl. Swissmint (25) ed UCC (648)	Expensas:	5 260 393 500.-

«Betg dar ora dapli daners che quai ch'ins gudogna»: Dal 2001 ha il pievel incumbensà il Cussegl federal ed il parlament da na far pli nagins debits. Quest «frain a l'indebitament» preten- da che las expensas na creschian betg pli spert che las entradas durant in ciclus conjunctural. Cur che l'AFF fa il budget per l'onn proxim, sto ella resguardar questa directiva. Per che la politica haja temp avunda da decider davart ils accents ch'ella vul metter e da vesair ad uras, schebain igl è da franar projects u da decider davart novas entradas, elavura l'AFF er in plan da finanzas per ils trais onns suandants. Grazia al quint transparent da l'AFF pon il parlament ed il pievel controllar tge che succeda cun ils daners da taglia. Ultra da quai s'occupa l'AFF da las basas legalas da l'urden monetar. Unitads autonomas da l'AFF èn l'Uffizi central da cumpensaziun (UCC) è la Munaidaria federala Swissmint. L'UCC è l'organ executiv per l'AVS, l'AI e per la cumpensaziun dal gudogn. La Swissmint procura che nus hajan avunda munaida da circulaziun.

Uffizi federal da personal UFFER

www.epa.admin.ch

Directura:	Plazzas:	Entradas:	9 962 500.-
Barbara Schaefer	113	Expensas:	220 185 900.-

Var 36 800 personas chattan en l'administraziun federala ina piazza interessanta cun cundiziuns da lavur progressivas e cun cuntegns unics. Sco patruna moderna ed attractiva contribuescha l'administraziun federala a la gronda cumpetitivitad da la Svizra en la cumparegliaziun internaziunala. L'UFFER procura cun sia politica da personal che l'administraziun federala restia er en l'avvegnir ina patruna cumpetitiva che po attrair e salvar las megras collavuraturas ed ils meglers collavuratur.

Administraziun federala da taglia AFT

www.estv.admin.ch

Directur:	Plazzas:	Entradas:	48 332 595 200.-
Urs Ursprung	959	Expensas:	7 510 625 300.-

Senza entradas da taglia mancassan ils meds publics per finanziair las assicuranzas socialas, il traffic, la furmazion, la scienza e blier auter. L'AFT incassa la gronda part da las entradas federalas e garantescha uschia che la Confederaziun possa finanziair sias incumbensas publicas. Ella è responsabla per in'imposiziun effizienta e gista da la taglia sin la plivalur, da la taglia federala directa, da la taglia anticipada e d'altres taxas. A nivel internaziunal represchenta l'AFT la Svizra en dumondas fiscalas en cooperaziun cun il Secretariat da stadi per dumondas finanzialas internaziunalas (SFI). Envers auters stadis è l'AFT responsabla per l'agid uffizial en dumondas fiscalas. Per la Svizra elavurescha ella modificaziuns dal dretg fiscal e contribuescha al bun clima fiscal ed al svilup d'in sistem fiscal modern.

Administraziun federala da duana AFD

www.ezv.admin.ch

Directur:	Plazzas:	Entradas:	11 847 500 000.-
Rudolf Dietrich	4399	Expensas:	1 493 577 500.-

La Svizra generescha mintg'auter franc a l'exteriur. La duana svizra ha l'incumbensa da procurar ch'in dals davos cunfins da duana en l'Europa occidentala e l'Europa centrala vegnia percepi il pli pauc pussaivel tant da l'economia d'import e d'export sco er dals viaggiatur. L'economia svizra duai sche pussaivel pudair operar sin tut ils martgads senza dischavantatgs envers la concorrenza. A medem temp controllescha la duana, schebain las directivas legalas vegnan resguardadas. Ella incassescha varsaquantas taglias da consum sco p.ex. la taglia sin la plivalur, la taglia sin il petroli u la taglia sin il tubac.

Il Corp da guardias da cunfin (Cgcf) è la part unifurmada ed armada da l'AFD. Sco il pli grond organ da segirezza civil en Svizra ademplescha el sper ils servetschs da duana er ina vasta paletta d'altres incumbensas. Quellas cumpiglian tranter auter la tschertga da personas, da vehichels e d'objects, il cumbat cunter la cuntrabanda da meds narcoticos e las falsificaziuns da documents sco er incaricas da la polizia d'esters.

Scheffa dal departament:
Eveline Widmer-Schlumpf

Bernerhof, 3003 Berna
031 322 60 33
Responsabla per l'infurmaziun: Brigitte Hauser-Süess
www.efd.admin.ch

Uffizi federal d'informatica e da telecomunicaziun UFIT

www.bit.admin.ch

Directur: Giovanni Conti	Plazzas: 1089	Entradas: 366 123 400.-	Expensas: 367 054 200.-
------------------------------------	-------------------------	-----------------------------------	-----------------------------------

Tgì che dovra in nov passaport u tgì che sto pajar sias taglias: En tut las domenas vegn spetgà in access electronic a las autoritads. L'UFIT è da grond'impurtanza per la colliaziun da la Confederaziun cun la populaziun sur la rait: Per l'access ad infurmaziuns e servetschs via l'internet, per colliaziuns tranter posts da controlla sin plazzas aviaticas, als cunfins dal pajais ed en ils uffizis a Berna. El sustegna ils uffizis federals cun systems moderns e standardisads al plaz da lavur e garantescha in access efficient als archivs d'infurmaziun ed als programs principals entaifer ed ordaifer il pajais.

Autoritad federala da surveglianza dals martgads da finanzas FINMA

www.finma.ch

Directur: Patrick Raaffaub	Plazzas: 379	Entradas: -	Expensas (cun furmazziun da reservas): 1 000 000 000.-
--------------------------------------	------------------------	-----------------------	--

La Svizra è ina da las pli impurtantas plazzas da finanzas dal mund. Il sector da finanzas è perquai d'impurtanza primordiala per l'economia publica svizra. La surveglianza da las domenas principalas dal sector finanziar (bancas, assicuranzas, bursas, etc.) sustatat dapi l'entschatta dal 2009 ad ina unica autoritad, l'Autoritad federala da surveglianza dals martgads da finanzas FINMA. La FINMA adattescha sias activitads da surveglianza al svilup dinamic sin ils martgads da finanzas ed a la complexitad creschenta da sias incumbensas. Quai è impurtant per garantir la protecciun giavischada dals clients dal sector finanziar e la fiduzia en ina piazza da finanzas svizra integra e cumpetitiva.

Uffizi federal per edifizis e logistica BBL

www.bbl.admin.ch

Directur: Gustave E. Marchand	Plazzas: 668	Entradas: 946 207 000.-	Expensas: 711 179 000.-
---	------------------------	-----------------------------------	-----------------------------------

Pertge è la gronda part dals biros da l'administraziun federala da color grisch clera e pertge cuntengnan tut ils biros praticamain la medema mobiglia? Perquai ch'ils emploiads na pon betg simplamain cumprar en tenor gust tar in commerziar da mobiglias. Milli pults, diesch palettas cullis e pliras tonnas palpiri – la cumpra da grondas quantitads standardisadas è pli favuravla che l'acquist d'objects singuls. Perquai èsi necessari da laschar far regularmain offertas, e l'offerta la pli bunmartgada vegn alura resguardada. Responsabel per questas acquisiziuns è l'UFEL che construescha, mantegna ed administrescha er las imobiglias da la Confederaziun, saja quai la Chasa federala, ils differents edifizis administrativs, ils numerus museums e chastels ubain las ambassadas en tut il mund.

Organ da direcziun informatica da la Confederaziun ODIC

www.isb.admin.ch

Delegà: Peter Fischer	Plazzas: 43	Entradas: 2 100 000.-	Expensas: 31 095 100.-
---------------------------------	-----------------------	---------------------------------	----------------------------------

Ozendi na marscha nagut senza informatica e quai vala er per l'administraziun federala. Il diever da las tecnicas d'infurmaziun e da comunicaziun (TIC) duai sustegnair optimalmain la lavur da l'administraziun ed esser economic e segir. Questa finamira principala è fixada en la strategia informatica da la Confederaziun. L'ODIC è responsabel per la realisaziun da questa strategia. Perquai publitescha el directives per las unitads administrativas e gesticentralmain ils servetschs TIC che bieras collavuraturas e bliers collavuraturas e tut las unitads da l'administraziun federala dovran cun funcziunalitads e qualitads sumegliantas. Ultra da quai coordinescha l'ODIC la collavuraziun da la Confederaziun, dals chantuns e da las vischnancas en la domena da l'administraziun electronica (e-government).

Controlla federala da finanzas CFF

www.efk.admin.ch

Directur: Kurt Grütter	Plazzas: 85	Entradas: 1 140 000.-	Expensas: 22 460 900.-
----------------------------------	-----------------------	---------------------------------	----------------------------------

Sco organ suprem per la surveglianza da las finanzas ha la CFF il dretg da pretender da tut ils emploiads federals infurmaziuns davart lur lavur. Ella emprova d'eruir las mancanzas e las flaivezzas e presta lavur da persvasiun per meglierar l'activitad dal personal federal. Gronda paisa dat ella al dialog, perquai che sias recumandaziuns chattan uschia dapli acceptanza.

Administraziun federala da l'alcohol EAV

www.eav.admin.ch

Directur: Alexandre Schmidt	Plazzas: 142	Entradas: 310 648 000.-	Expensas: 34 957 000.-
---------------------------------------	------------------------	-----------------------------------	----------------------------------

L'AFA festivescha il 2012 ses 125avel giubileum. Ella dirigia il martgà d'alcohol cun taglias, controllas e restricziuns da commerzi e da reclama. Ses center da profit, Alcosuisse, proveda l'economia svizra cun etanol. En il rom da la revisiun totala da la lescha d'alcohol duai vegnir liberalisà il martgà d'etanol e da spirituosas ed optimà il sistem da taglia e da controlla. Cun la finamira d'ina politica d'alcohol coerenta duai il commerzi per tut las bavrondas alcoholicas vegnir sustamess a determinaziuns per gronda part unitaras che observan en emprima lingia la protecciun da la giuventetgna.

Cassa federala da pensiun PUBLICA

www.publica.ch

Directur: Dieter Stohler	Plazzas: 120	Entradas: 34 095 632.-	Expensas: 30 303 538.-
------------------------------------	------------------------	----------------------------------	----------------------------------

La Cassa federala da pensiun Publica è in'instituziun da dretg public autonoma da la Confederaziun. Cun ses var 100 000 assicurads e cun in volumen da respargn da passa 33 milliardas francs è ella ina da las pli grondas cassas da pensiun en Svizra. Ella cusseggia passa 56 000 persunas assicuradas e 48 000 persunas che retiran ina renta en tut las dumondas areguard lur prevenziun.

Cun tutta calma

Mintga pass è sut controlla: La candidata ha lavurà gia fitg savens cun l'apparat da reanimaziun, ma oz è il mument decisiv. Ella e ses collega en l'overall «Ambulance» absolvan gist l'examen practic sco sanitaris da transport. Quatter experts observan minuziusamain mintga acziun. L'experta sin il podest è Nicole Aeby-Egger da l'Uffizi federal da furmaziun professiunala e da tecnologia.

Sanitaris da transport èn responsabels per il transfer da personas malsaunas u blessadas che n'èn betg en in stadi da sanadad critic. En situaziuns pli simplas surveglian e tgi-ran els sezs ils pazients, en situaziuns d'urgenza prestan els l'emprim agid e dumondan sustegn da la sanidad da salvament u d'in medi.

Al lieu d'in accident e durant il transport èn els responsabels per la tgira dals pazients. Er en situaziuns da stress ed en cundiziuns complexas ston els adina avair la survista e restar calms.

Lur savair han els acquistà grazia a la furmaziun professiunala en Svizra. Questa certifitgescha mintg'onn millis e millis da personas per activitads professiunalas pretensiusas en var quattertschient studis da furmaziun en scolas spezialisadas superiuras ed anc ina giada tants en examens federals da professiun e da spezialisaziun. L'Uffizi federal da furmaziun professiunala e da tecnologia è er responsabel per las basas giuridicas necessarias.

Per che noss candidats reusseschan l'examen sto l'entira gruppa d'experts esser unanimamain da l'avis ch'els adempleschian tut las pretensiuns professiunalas e personalas. Sche quai è il cas, survegnan questa candidata e ses collega in diplom da furmaziun professiunala superiura sco ulteriuras 28 000 personas l'on.

Nicole Aeby-Egger lavura sco responsabla da project en il Ressort furmaziun professiunala superiura da l'Uffizi federal da furmaziun professiunala e da tecnologia ed è ina da las var 2400 personas employadas en il Departament federal d'economia DFE

Departament federal d'economia DFE

Secretariat general SG-DFE

www.evd.admin.ch

Secretaria generala: **Monika Rühl** Plazzas: **263** Entradas: **47 654 600.-** Expensas: **127 042 900.-**

Il Secretariat general sustegna e cussegla sco organ da stab e da coordinaziun il schef dal departament en sia lavur quotidiana. Sias incumbensas èn la planisaziun, la coordinaziun e la controlla da las fatschentas sco er la surveglianza dals effects da las decisziuns. Ultra da quai sustegna il Secretariat general l'entir DFE en ils secturs resursas umanas, finanzas, logistica, controlling e translaziuns. Il Information Service Center integrà en il secretariat furnescha prestaziuns d'informatica.

Al Secretariat general èn sutta mess l'administraziun dal *Biro per dumondas da consumers* e da l'*Organ executiv dal servetsch civil*. Il Biro per dumondas da consumers è il center da cumpetenza federal per dumondas dals consumers en la politica d'economia. Tranter auter è el responsabel per la decleraziun da products da lain ed el maina cun il SECO in post d'informaziun e da registraziun per la segirezza da products. En Svizra dastgan ils umens che na pon betg prestar il servetsch militar per raschuns da conscienza far servetsch civil. L'Organ executiv dal servetsch civil procura cun ses centers regiunals ch'i dettia avunda instituziuns che porschan plazzas per prestar servetsch civil ed el prepara en ses center da furmaziun ils civis per lur incumbensas.

Secretariat da stadi per l'economia SECO

www.seco.admin.ch

Directura: **Marie-Gabrielle Ineichen-Fleisch** Plazzas: **422** Entradas: **8 560 400.-** Expensas: **1 087 699 100.-**

Il SECO è il center da cumpetenza da la Confederaziun per tut las dumondas centralas da la politica economica. Sia finamira è da garantir in svilup economic duravel. Perquai procura el per las cundiziuns legalas, politicas ed economicas necessarias. Tant ils patrons sco er ils employads duain pudair profitar d'ina politica che promova la creschientscha, da l'eliminaziun da barrieras commercialas e d'ina reducziun dals pretschs auts en Svizra. En la politica interna è il SECO il scharnier tranter las interpresas, ils partenaris socials e la politica. El sustegna il svilup regional e structural equilibrà da l'economia e garantescha la protecciun dals employads. Cun sia politica dal martgà da lavur gida il SECO a cumbatter la dischoccupaziun ed uschia a mantegnair la pasch sociala. Il SECO s'engascha per ch'ils products, ils servetschs e las investiziuns svizras chattian access a tut ils martgads. En la politica exteriura collavura il SECO activamain per stabilir reglas effizientas, gistas e transparentas per l'economia mundiala. Las relaziuns da la Svizra cun l'UE e l'Associaziun europeica da commerzi liber vegnan coordinadas dal Biro d'integraziun, in uffizi cuminaivel dal DFAE e dal DFE.

Il Servetsch d'accreditaziun svizzer sutta mess al SECO è responsabel per l'accreditaziun da posts da controlla privats e publics ch'evalueschan la conformitad tenor criteris internaziunals.

Uffizi federal da furmaziun professionala e da tecnologia UFFT

www.bbl.admin.ch

Directura: **Ursula Renold** Plazzas: **133** Entradas: **2 794 700.-** Expensas: **1 367 108 700.-**

La furmaziun, la perscrutaziun e l'innovaziun èn essenzialas per il svilup economic e social da noss pajais. L'UFFT s'occupa da tut ils trais secturs: El è il center da cumpetenza da la Confederaziun en dumondas da la furmaziun professionala, da las scolas autas professionalas e da la promozziun da l'innovaziun. Uschia gida l'UFFT a scolar forzas da lavur qualificadas ed a render attractiva la Svizra sco piazza economica. Ensemen cun ils chantuns e las federaziuns professionalas s'engascha l'UFFT per ina furmaziun d'alta qualitat. El coordinescha las scolas autas professionalas che na scoleschan betg mo persunas da cader, mabain s'engaschan er per la perscrutaziun applitgada e per il svilup. L'UFFT elavura las basas per la politica d'innovaziun da la Confederaziun, negoziescha cunvegns internaziunals ed è responsabel per l'evaluaziun da la Cumissiun per tecnologia ed innovaziun CTI e per sia activitad da promozziun.

Uffizi federal d'agricultura UFAG

www.blw.admin.ch

Directur: **Bernard Lehmann** Plazzas: **927** Entradas: **234 791 100.-** Expensas: **3 776 882 000.-**

La Svizra ha 1 055 684 hectaras terren d'agricultura, en las stallas sa chattan 1 597 484 chaus muvel; 166 722 persunas lavuran actualmain en il sector da l'agricultura. La Confederaziun sustegna l'agricultura cun 3,7 milliardas francs l'onn. L'UFAG procura ch'ils manaschis purils produceschian vivondas d'alta qualitat a moda duravela e tenor ils basegns dal martgà. El s'engascha per in'agricultura multifunziunala che contribuescha al provediment da la populaziun, al mantegniment da las resursas naturalas ed a la decentralisaziun dals abitadis. El sto chattar soluziuns che tegnan quint dals basegns socials, considerond tant las pretensiuns da la politica interna sco quellas da la politica exteriura. L'UFAG s'occupa dal svilup dal spazi rural e promova la perscrutaziun en il sector da l'agricultura.

Uffizi federal veterinar UFV

www.bvet.admin.ch

Directur: **Hans Wyss** Plazzas: **160** Entradas: **7 998 100.-** Expensas: **66 385 700.-**

Ina turista vegn arrestada a l'eroport cun ina tastga or da la pel d'ina serp, in auter turist less immigrar en Svizra cun ses chaun. Ma epidemias privlusas e contagiusas sco la zoppina u la frenesia èn derasadas er en Europa e pretendan intervenziuns preventivas. Ils protecturs dals animals pretendan leschas pli severas ed ils circuls agriculs rendan attent als custs. La presa da sensaziun pretenda finalmain mesiras pli efficacias cunter ils chauns aggressivs, entant che blers possessurs da chauns sa sentan schicanads e sa lamentan ch'els stoppian visitar in curs obligatoric.

Schef dal departament:
Johann N. Schneider-Ammann

Chasa federala ost, 3003 Berna (a partir da la stad: Schwanengasse 2)
031 322 20 07
Responsabels per l'infurmaziun: Ruedi Christen, Simone Hug
Matthias Kägi, Evelyn Kobelt
www.evd.admin.ch

Tut questas situaziuns han insatge communabel: Ellas tutgan en la domena da l'UFV. Las collavuraturas ed ils collavuratur da quel s'occupan di per di da la sanadad e da la protecziun dals animals, da la segirezza da las victualias e da la collavuraziun internaziunala en quest resguard. Bleras da questas dumondas sveglian grondas emeziuns - per fortuna. Mintga uffizi federal lavura per ils umans, l'UFV lavura er per ils animals.

Uffizi federal per il provediment economic dal pajais UFPE

www.bwl.admin.ch

Delegada:	Plazzas:	Entradas:	109 100.-
Gisèle Girgis-Musy	32	Expensas:	8 122 400.-

Nus retirain da l'exteriur quasi 100 pertschient da las materias primas, 80 pertschient da l'energia, 40 pertschient da las victualias ed ina gronda part da noss medicaments. Eveniments da tut gener, da disturbis tecnics fin a tensiuns politicas en ils pajais d'origin, pon interromper il transfer en Svizra da products impurtants. Sco center da cumpetenza per dumondas da la segirezza da provediment procura l'UFPE en stretga collavuraziun cun l'economia privata che difficultads andetgas en il provediment na possian betg disturbar considerablmain ni la populaziun ni l'economia. El garantisce tranter auter ch'i dettia avunda spazi da vitgira er tar problems da transport e che nus hajan glisch er tar ina mancanza d'electricidad.

Uffizi federal d'abitaziuns UFAB

www.bwo.admin.ch

Directur:	Plazzas:	Entradas:	36 000 000.-
Ernst Hauri	42	Expensas:	89 442 500.-

L'abitare è in basegn da mintgin. Abitaziuns èn dentant er in impurtant bain economic. Mintg'onn vegnan investidas var 24 milliardas francs per la construcziun d'abitaziuns. Per las chasadas èn ils custs d'abitare il pli grond post d'expensas. Ils locataris pagan var 28 milliardas francs l'onn per lur tschains-chasa ed ils proprietaris da chasas sbursan als creditaders var 20 milliardas francs en furma da tschains ipotecars.

L'UFAB s'engascha ensemen cun las societads da construcziun per garantir ch'i dettia avunda abitaziuns per pretschs moderads e pajabels e ch'ils novs basegns vegnian resguardads. L'UFAB ha ina posiziun intermediara tranter ils locataris ed ils locaturs ed emprova da cumbinar ils differents interess a basa dal dretg da locaziun.

Surveglianza dals pretschs

www.preisueberwacher.admin.ch

Survegliader dals pretschs:	Plazzas:	Entradas:	-
Stefan Meierhans	14	Expensas:	3 554 300.-

Pli baud èri il pretsch d'in café, ozendi vai per exempel per las tariffas da medis e d'ospitals, per ils pretschs dals medicaments, dal gas e da l'aua, per las taxas da rument, per las tariffas postalas, per las taxas da radio e televisiun u per las tariffas dal traffic public: La Surveglianza dals pretschs protegia las consumentas ed ils consuments da pretschs excessivs. Ella observa il svilup dals pretschs ed impedescha u revochescha augments illegals e pretschs che n'èn betg sa svilupads en la concorrenza libra.

Cumission da concorrenza CUMCO

www.weko.ch

Directur:	Plazzas:	Entradas:	2 193 200.-
Rafael Corazza	48	Expensas:	12 206 900.-

Mintgatant èn bains da consum pli chars en Svizra che a l'exteriur, mintgatant mettan interpresas fermas sut pressiu lur furniturs u lura fusiuneschan firmas. Tals eveniments pon avair consequenzas negativas per las consumentas e per ils consuments sco er per autras interpresas. La CUMCO examinescha quests process ensemen cun ses secretariat, scumonda cartels nunlubids ed intervegn en cas da restricziuns da la concorrenza libra. Ella s'engascha surtut per garantir a las interpresas en Svizra in access liber al martgà e per in'avertura dals cunfins.

Institut federal da scola auta per la furmaziun professiunala IFFP

www.ehb-schweiz.ch

Directura:	Plazzas:	Entradas:	5 500 000.-
Dalia Schipper	162	Expensas:	41 100 000.-

L'IFFP è responsabla per la scolaziun ed il perfecziunament dals responsabels per la furmaziun professiunala e porscha cun il Master of Science en furmaziun professiunala ina scolaziun per specialists. La partiziun da perscrutaziun e da svilup sa fatschenta culs temas actuals da la furmaziun professiunala e garantisce il transfer da savida en la pratica. L'IFFP accumpogna ed implementescha refurmas professiunalas ed è integrà en ina rait da contacts cun divers partenaris externs.

Cumission per tecnologia ed innovaziun CTI

www.kti-cti.ch

Directura:	Plazzas:	Entradas:	1 122 600.-
Klara Sekanina	21	Expensas:	136 271 600.-

La CTI promova projects da perscrutaziun comunabels da fatschent e da scolas autas, la fundaziun ed organisaziun da firmas d'interprendiders giuvens ed il transfer da savida e da tecnologia cun plattafurmas e raits da contact. La CTI è ina cumission uffiziala independenta da l'administraziun. L'organisaziun sa constituescha d'ina cumission cun var 60 commembers, da var 60 accumpagnaders d'interprendiders giuvens e dal secretariat cun var 20 persunas.

Quest mir tegna franc e segir

Il mir da serra da Gebidem ha in'atezza da 122 meters. El sa chatta sur il vitg vallesan da Bitsch e stagna l'aua luada dal glatscher d'Aletsch. Il mir retegna in lai da passa nov milliardas liters.

Questa serra è ina da las passa duatschient grondas serras che la Confederaziun surveglia. Ultra da quellas datti anc var milli implants da serra pli pitschens che vegnan survegliads dals chantuns. La gronda part da las serras serve a la produziun da forza electrica: Nus producim var 55 pertschient da nossa electricitad cun forza idraulica.

Per che noss pajais possa profitar er en futur senza ristgas da sia energia regenerabla la pli impurtanta, ston ils mirs da serra vegnir controllads regularmain cun premura ed esser constantamain en in stadi excellent.

Johannes Maier (dal tut a sanestra) è in dals set spezialists da l'Uffizi federal d'energia ch'èn responsabels per la segirezza da las grondas serras svizas. Ensemen cun dus spezialists da la societad gestunaria da la serra fa l'inschigner qua la controlla annuala obligatorica ed inspectescha il mir da serra d'ens e dadur.

Blers puncts da mesiraziun inditgeschan ils moviments da las massadas da betun. El controlla las filadiras tranter ils singuls blocs ed observa passond tras las galarias a l'intern dal mir quant'aua ch'entra tras il spelm. El registrescha mintga anomalia en in protocol per ch'ins possa instradar subit las mesiras necessarias. Capitia tge ch'i veglia: Il mir sto resister a mintga ristga imaginabla e tegnair tschient pertschient.

Johannes Maier lavura en la Secziun mirs da serra da la Divisiun dretg e segirezza da l'Uffizi federal d'energia ed è ina da las var 2200 personas employadas en il Departament federal per ambient, traffic, energia e communicaziun DATEC

Departament federal per ambient, traffic, energia e communicaziun DATEC

Secretariat general SG-DATEC

www.uvek.admin.ch

Secretari general: Walter Thurnherr	Plazzas: 82	Entradas: 3 821 500.-	Expensas: 100 106 400.-
---	-----------------------	---------------------------------	-----------------------------------

Il SG-DATEC è la centrala dal departament. El coordinescha las fatschentas dals uffizis, quai ch'è fitg impurtant causa l'entretschament tematic da bleras lavurs. Il SG-DATEC prepara er las fatschentas dal Cussegl federal, sustegna la planisaziun politica, serva sco scharnier tranter il departament ed il parlament e garantescha er la communicaziun coerenta vers anora. Il secretariat gestiunescha er las resursas dal departament. Ultra da quai surpiglia el la rolla da proprietari visavi La Posta, las VFF, la Swisscom e Skyguide ed el surveglia la realisaziun da las finamiras strategicas fixadas dal Cussegl federal.

Al DATEC èn suttaless l'Autorità independenta da recurs davart radio e televisiun, la Cumissiun federala da communicaziun, il Servetsch d'inquisiziun svizzer per accidents, l'Autorità da regulaziun postala, la Cumissiun federala d'electricità, l'Inspecturat federal da la segirezza nucleara, l'Inspecturat federal d'installaziuns a current ferm, l'Inspecturat federal dals conducts d'iel e da gas e la Cumissiun arbitrala concernent la viafier.

Uffizi federal da traffic UFT

www.bav.admin.ch

Directur: Peter Füglistaler	Plazzas: 263	Entradas: 8 508 600.-	Expensas: 4 933 853 400.-
---------------------------------------	------------------------	---------------------------------	-------------------------------------

Ils Svizzers èn in pievel che viagia en la viafier. Nagin pievel europeic na viagia tant cun il tren. Per ils kilometers viaggiads en la viafier per persuna essan nus perfin champiuns mundials. Er la quota da nossa viafier en il traffic da marganzia è a la testa da la rangaziun europeica. Quai è il resultat d'ina politica da traffic consequenta che promova il traffic sin binaris. Actualmain construim nus cun il tunnel da basa dal Gottard da 57 kilometers il pli lung tunnel da viafier dal mund. Igl è previs ch'el vegnia en funcziun l'onn 2016.

Il svilup successiv e la finanziaziun da l'infrastructura da viafier vegnan dirigids da l'Uffizi federal da traffic (UFT). El realise-scha las incumbensas dal Cussegl federal e dal parlament, surveglia ils custs ed ils termins e dat las permissiuns necessarias.

Ultra da tut quai è l'UFT er responsabel per la controlla da la segirezza dal traffic public. L'uffizi formulescha las prescripziuns da segirezza per las construcziuns e per il funcziunament e controlla cun examens punctuals, sche las interpresas dal traffic public respectan quellas. La finamira è da mantegnair in aut nivel da segirezza e da meglierar el tant sco pussaivel cun meds finanzia-
gustifitgads.

Uffizi federal d'aviatica civila UFAC

www.aviation.admin.ch

Directur: Peter Müller	Plazzas: 265	Entradas: 12 549 400.-	Expensas: 175 627 400.-
----------------------------------	------------------------	----------------------------------	-----------------------------------

Safety first – la segirezza è il pli impurtant da tut: quest princip ha prioritad en l'UFAC. In sistem da certificaziuns e d'inspectziuns garantescha in standard d'alta qualitat cumpareglia cun la media europeica. Per augmentar vinavant la segirezza vala en l'aviatica civila svizra il princip da l'annunzia nunchastiable. Quel permetta als pilots, als controlladers dal traffic aviatic, als mecanists ed als emploiads dals eroports d'annunziar sbagls senza vegnir chastiad. Uschia dattan ins dapli paisa a las experientschas che permettun da meglierar la segirezza che a l'effect da sancziuns. L'UFAC sa stenta da rinforzar ils mecanissem da segirezza en l'aviatica svizra cun novs instruments, per exempel cun l'introducziun d'ina nova gestiun da segirezza en las interpresas.

Uffizi federal d'energia UFE

www.bfe.admin.ch

Directur: Walter Steinmann	Plazzas: 182	Entradas: 14 542 100.-	Expensas: 179 512 900.-
--------------------------------------	------------------------	----------------------------------	-----------------------------------

La politica d'energia dal Cussegl federal vul meglierar l'effizienz energetica, promover las energias regenerablas e surtut quella idraulica, amplifitgar spert las raits da forza electrica, rinforzar la perscrutaziun da l'energia e sviluppar la collavuraziun internaziunala. L'UFE è incumbensà da realisar quests princip d'energia en la pratica. Per quai elavura el cundiziuns da basa adequatas sco er mesiras e prescripziuns davart il consum d'energia dad apparats per il tegnairchasa, da l'electronica da divertiment, da lampas e da motors electrici. La finamira è da metter a disposiziun en noss pajais er en l'avegnir in provediment d'energia sufficient, segir, pajabel ed ecologic.

Uffizi federal da vias UVIAS

www.astra.admin.ch

Directur: Rudolf Dieterle	Plazzas: 446	Entradas: 33 607 000.-	Expensas: 3 193 669 900.-
-------------------------------------	------------------------	----------------------------------	-------------------------------------

Per che tut funcziunia sin las vias svizras, sto l'UVIAS schliar ils suandants problems per incumbensa dal Cussegl federal e dal parlament: Tge trajects da la via naziunala duain vegnir amplifitgads? Tgenins sanads? Tge tunnel sto anc vegnir adattà a las pli novas normas da segirezza?

L'UVIAS s'engascha intensivamain en il rom da «Via sicura» – il program d'acziun da la Confederaziun – per dapli segirezza en il traffic sin via. La finamira è da reducir a moda massiva il dumber da morts u blessads tras accidents da traffic: charrar duain pudair sin vias segiras mo persunas cumpetentas cun vehichels segirs e favuraivels a l'ambient. L'UVIAS fixescha p.ex. las premisas ch'ils manischunzs da camiuns da 40 tonnas ston ademplir per pudair transportar lur chargia a moda segira e favuraivla a l'ambient, u adatta las pretaisas tecnicis per e-bikes promovend vinavant questa furma ecologica d'esser mobil.

Scheffa dal departament:
Doris Leuthard

Chasa federala nord, 3003 Berna
031 322 55 11
Responsabla per l'infurmaziun: Dominique Bugnon
www.uvek.admin.ch

Uffizi federal da communicaziun UFCOM

www.bakom.admin.ch

Directur: Martin Dumermuth	Plazzas: 251	Entradas: 693 509 900.-	Expensas: 92 306 200.-
--------------------------------------	------------------------	-----------------------------------	----------------------------------

Mintga di tadlain nus radio, telefonain, scrivain e-mails, navigain en l'internet e guardain televisiun. Per che nus possian nizzegiari tut quests servetschs, dovri in'infrastructura da communicaziun stabila ed effizienta. L'UFCOM ha l'incumbensa da la pussibilitar, concessiunar e survegliar.

Il basegn da communicaziun augmentà dal 21avel tschientaner pretenda in'infrastructura adina pli effizienta. Per che tut las Svizras e tut ils Svizzers possian profitar da quella, accumpogna l'UFCOM tut ils svilups impurtants sin nivel politic. En collavuraziun cun la Cumissiun federala da communicaziun (ComCom) e cun l'industria examinescha el actualmain co colliar las chasadas svizras cun las raits da telecomunicaziun las pli spertas.

L'UFCOM è ultra da quai er responsabel per l'attribuziun da las frequenzas a las staziuns da radio e televisiun. El controlla ch'ils singuls programs na violeschian betg las disposiziuns – p.ex. talas che protegian da reclama zuppada – e reparta las entradas da taxas a moda gista tranter tut las regiuns da la Svizra.

Uffizi federal d'ambient UFAM

www.umwelt-schweiz.ch

Directur: Bruno Oberle	Plazzas: 408	Entradas: 39 515 000.-	Expensas: 1 358 439 300.-
----------------------------------	------------------------	----------------------------------	-------------------------------------

Viver en segirezza ed en buna sanadad: quai vulain nus tuts. Nus vulain er admirar la bellezza da las cuntradas variadas ed avair plaschair dals animals e da las plantas. E sa chapescha vulain nus er in'economia solida, per che nus possian manar ina vita confortabla.

Ma tge ha quai da far cun la politica da l'ambient? Fitg bler. Ils spazis nativals ed ils ecosistems n'ans allegran betg mo cun lur ritgezza da flora e fauna, els ans furneschan er bieras prestaziuns: els purifitgeschan l'aua, pussibiliteschan che las plantas cultivadas vegnian fructifitgadas ed els reguleschan il clima. Els ans porschan aliments, materias primas ed auters bains. Ina incumbensa centrala da l'UFAM è da mantegnair a lunga vista questa varietad da la vita, la biodiversitad. Sustegnend in sfrutament duravel da las auas, dals terrens e da l'aria contribuescha l'UFAM ad ina economia sauna. Gist en in pajais muntagnard sco la Svizra po dentant la natira er daventar in privel. Pensain mo a las inundaziuns, a las bovas ed a las lavinas. L'UFAM gida ils chantuns, las vischnancas e la populaziun da sa proteger ad uras – saja quai cun chartas che inditgeschan las zonas da privels pussaivels u cun gauds che protegian las vias ed ils abitadis.

Uffizi federal da svilup

www.ave.admin.ch, www.raumentwicklung.ch

Directura: Maria Lezzi	Plazzas: 64	Entradas: 49 100.-	Expensas: 18 734 400.-
----------------------------------	-----------------------	------------------------------	----------------------------------

La globalisaziun s'avanza svelta ed ils pajais da l'Europa s'avischian pli e pli e daventan in unic spazi economic. Quai munta ina gronda sfida er per la Svizra: ella sto sa posiziunar optimalmain e far valair sias fermezzas – sias metropolas e ses spazis economicamain effizients, sia spessa rait da vischnancas vitalas ed attractivas e sia cuntrada ed agricultura variada ed intacta.

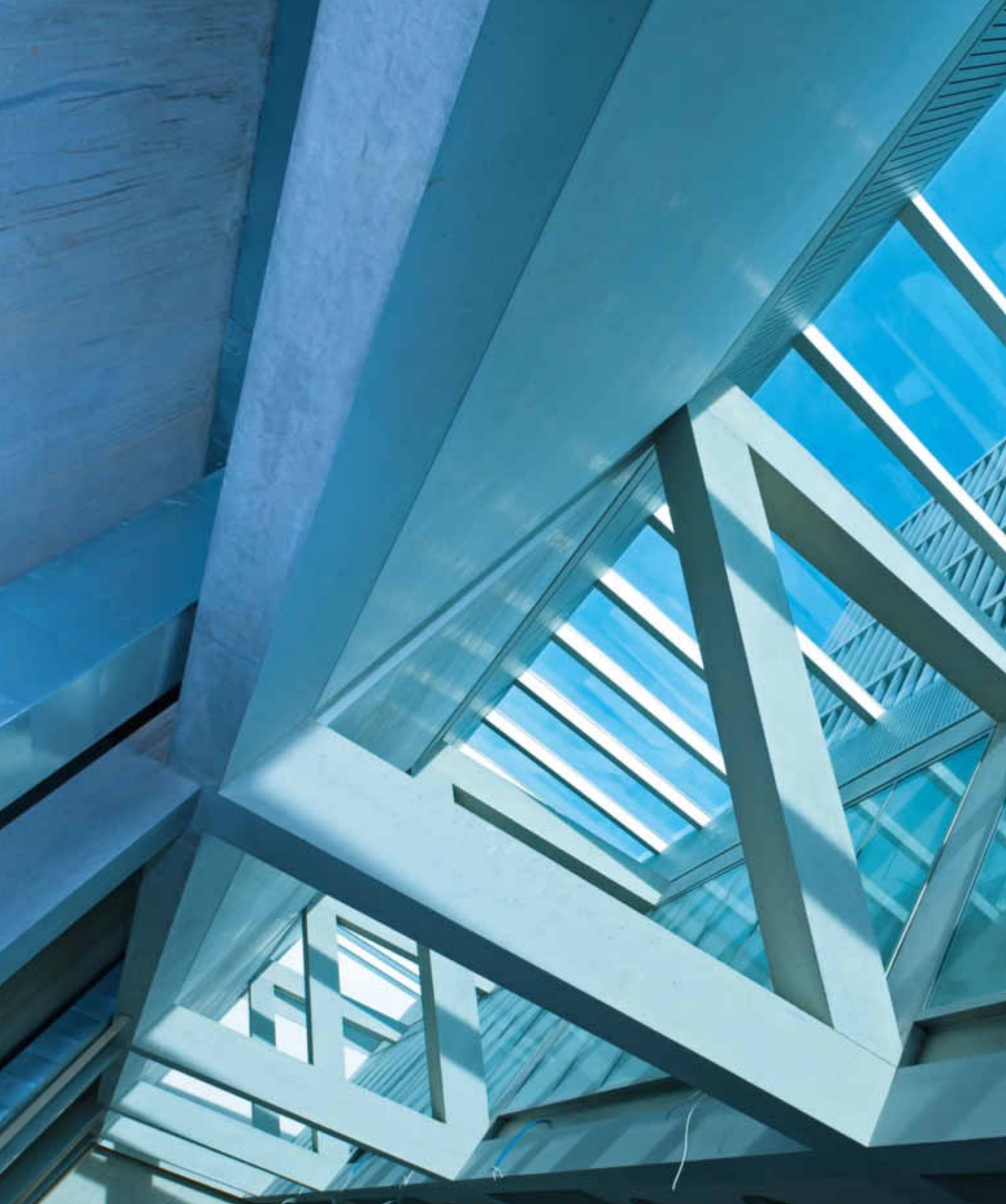
Grazia a l'infrastructura da transport moderna è vegnids scursanids ils ultims onns ils temps da viadi tranter las citads, ils centers turistics e rurals da la Svizra. Quai ha influenzà positivamain la rait svizra da las citads sco er las regiuns ruralas. A medem temp crescha il basegn da spazi d'abitar, prezios lieus da recreaziun e da produenziun èn svanids, la coordinaziun da l'urbanisaziun e dal traffic n'è betg suffizienta. Il svilup dal territori da la Svizra na correspunda damai betg anc als criteris da persistenza ch'èn fixads en la Constituziun federala ed en la Lescha davart la planisaziun dal territori. L'Uffizi federal da svilup dal territori ARE sustegna e promova perquai iniziativas per in svilup territorial pli duravel en noss pajais. En stretga collavuraziun cun ils chantuns, las citads e las vischnancas ha el per exempel elavurà in rom d'acziun e d'orientaziun a lunga vista per il svilup territorial futur da la Svizra. L'ARE accumpogna e coordinescha principalmain er l'actualisaziun da la Lescha federala davart la planisaziun dal territori che sa chatta gist en la discussiun parlamentara.

Inspecturat federal da la segirezza nucleara IFSN

Directur: Hans Wanner	Plazzas: 137	Entradas: 57 900 000.-	Expensas: 53 400 000.-
---------------------------------	------------------------	----------------------------------	----------------------------------

L'Inspecturat federal da la segirezza nucleara surveglia ch'ils implants nuclears svizzers funcziunian a moda segira. Sco instituziun da dretg public independenta è l'IFSN suttamess directamain al Cussegl federal. L'IFSN è l'organisaziun successura da la Divisiun principala per la segirezza d'implants nuclears (DSN) da l'Uffizi federal d'energia. La finamira suprema da l'activitad da surveglianza da la Confederaziun sin il sector da l'energia nucleara è da proteger l'uman e l'ambient da donns chaschunads da la radioactivitad. L'IFSN surveglia damai ils tschintg implants nuclears en Svizra, ils deposits temporars per ruments radioactivs sco er las instituziuns da perscrutaziun a l'Institut Paul Scherrer, a la Scola politecnica federala Losanna ed a l'Universitad da Basilea. El controlla sch'ils manaders respectan las prescripziuns, sch'ils implants vegnan manads a moda segira e sche la proteziun cunter radiazions è garantida. Dal punct da vista da la segirezza examinescha l'IFSN dumondas per far midadas vi d'implants nuclears existents, però er dumondas per construir novs implants nuclears. Plinavant s'occupa l'IFSN dal transport segir da substanzas radioactivas sco er da las retschertgas geologicas concernent il deposit en la profunditad da ruments radioactivs.

ILS TRIBUNALS DA LA CONFEDERAZIUN

La giudicativa

In sguard tras il tetg da vaider dal plaunterren sin ils dudesch plauns dal nov edifiz da giustizia a Son Gagl mussa che tut è quasi pront. Ils mastergnants lavuran vi dals ultims detagls, il fanadur 2012 vegnan transferidas en las novas localitads las tschintg partiziuns dal Tribunal ad-

ministrativ federal e l'atun entra lura anc il nov Tribunal federal da patentas.

Grazia a quest edifiz marcant, il nov sgrattschiel caracteristic da Son Gagl, èn ussa repartids ils tribunals da la Confederaziun sin las diversas regions dal pajais, sco ch'il parlament ha decidi

per raschuns federalisticas: Il Tribunal federal, l'autorità giudiziala suprema dal pajais, sa raduna a Losanna ed a Lucerna, il Tribunal penal federal a Bellinzona, il Tribunal administrativ federal ed il Tribunal federal da patentas a Son Gagl.

La giustia

Il Tribunal federal è la dretgira suprema da la Svizra. El represchenta ensemen cun ils tribunals d'emprima istanza da la Confederaziun – il Tribunal penal federal, il Tribunal administrativ federal ed il Tribunal federal da patentas – la pussanza giudiziala, la giudicativa. Cun lur giurisdicziun contribuechan ils tribunals al svilup dal dretg ed a sia adattaziun a las novas circumstanzas. Tar ina pretendida violaziun da dretgs umans po vegnir recurrì tenor tschertas premissas en davosa istanza al Tribunal europeic dals dretgs umans a Strasbourg (la giudicativa dal Cussegl da l'Europa).

Ils novs tribunals federals d'emprima istanza

Fin avant paucs onns devi mo dus tribunals da la Confederaziun: il Tribunal federal a Losanna ed il Tribunal federal d'assicuranzas a Lucerna. Cun l'uschenumnada «refurma da la giustia», ch'il pievel svizzer ha acceptà dal 2000 cun gronda maiortad, èn vegnidas stgaffidas emprimas istanzas suttamessas al Tribunal federal en il dretg penal ed en il dretg administrativ da la Confederaziun: per l'ina il Tribunal penal federal e per l'autra il Tribunal administrativ federal. Els duain distgargiar il Tribunal federal e rinforzar sia rolla da dretgira suprema. Ulteriuras finamiras da questa refurma èn ina meglra protecziun legala da persunas recurrentas ed ina simplificaziun da las proceduras da recurs.

L'argument principal per la creaziun dal *Tribunal federal da patentas* è stada la complexità creschenta da las dumondas en connex cun las patentas che pretendan savens il giudicat da specialists versads.

L'istanza giuridica suprema da la Confederaziun è il Tribunal federal

La maiortad da las decisiuns dals trais tribunals federals d'emprima istanza pon vegnir purtadas vinavant al *Tribunal federal*. Il Tribunal federal è domicilià a Losanna ed ha ina filiala a Lucerna.

Tge cas tractan ils tribunals federals d'emprima istanza?

Il *Tribunal penal federal* giuditgescha tranter auter en emprima istanza ils process penals cumplitgads da la Confederaziun che vegnivan pli baud tractads directamain dal Tribunal federal. In exempel actual per in tal cas è il process cunter represchentanants dals «Hells Angels» che ha entschavì l'atun 2011 avant il Tribunal penal federal a Bellinzona. Els èn accusads tranter auter per criminalità organisada, per delicts da drogas, per emprovas d'extorsion e da rapinament e per preparativas per in engol. Tar la stampa da questa broschura n'è il process betg anc finì.

Il *Tribunal administrativ federal* giuditgescha surtut recurs cunter decisiuns da l'administraziun federala. In cas enconuscent ch'il Tribunal administrativ federal ha decidì l'onn 2011 è il plant penal da l'Incumbensà federal per la protecziun da datas e per la trasparenza cunter la firma Google en connex cun las fotografias da Google Street View. Il Tribunal administrativ federal ha approvà per part quest plant. Il cas è vegni purtà vinavant a l'istanza superiura, il Tribunal federal. Il process è anc pendent tar la stampa da questa broschura.

Il *Tribunal federal da patentas* è il pli nov dals trais tribunals federals d'emprima istanza: El decida per tut la Svizra en emprima istanza dispitas en connex cun patentas.

Tge decida il Tribunal federal?

Il *Tribunal federal* giuditgescha d'ina vart recurs cunter decisiuns dals trais tribunals federals d'emprima istanza. Da l'autra vart giuditgescha el er recurs cunter sentenzias d'ultima istanza dals tribunals chantunals.

In exempel per in cas dal dretg public ch'il Tribunal federal ha decidì è in recurs cunter ina votaziun dal pievel en il chantun Neuchâtel da la primavaira 2011. Il Tribunal federal ha approvà il plant d'in votant, perquai che l'organisaziun da la votaziun ha violà la Constituziun federala. Las votantas ed ils votants pudevan numnadamain responder mo cun ina unica risposta duas dumondas, la modificaziun da la lescha da taglia ed ina lescha davart la tgira d'uffants. Ins pudeva damai mo acceptar u refutar tuts dus projects da votaziun enina. Il Tribunal federal ha decidì che quest proceder haja violà la libertad da votar ed il princip da l'unitad da la materia. Siond che tut ils tschintg derschaders federals che han giuditgà il cas eran da la medema opiniun, è il cas vegnì decidì en l'uschenumnada procedura circulara, quai vul dir en scrit: L'emprim derschader federal ha elavurà ina sentenza en scrit ch'ils auters han lura pudì commentar e concretisar fin tar la sentenza definitiva. Sch'ils derschaders federals na fissan betg stads d'accord, avess ins stuì organisar per obligaziun legala ina *deliberaziun publica da la sentenza*.

Pertge èn ils tribunals federals situads en divers lieus?

Il Tribunal federal sa chatta dapi sia fundaziun a Losanna. Il parlament ha decidì en il rom da l'ultima refurma da la giustia tranter auter per raschuns federalisticas che la filiala da Lucerna duaja vegnir mantegnida per las partiziuns da dretg social e ch'ils tribunals d'emprima istanza duajan vegnir situads a Bellinzona ed a Son Gagl. Cun la repartiziun dals tribunals sin las differentas regiuns linguisticas dal pajais vegn er suttastritgà ch'ils divers tribunals èn independents l'in da l'auter.

Il presidi dal Tribunal federal

L'Assamblea federala elegia tranter ils derschaders ordinaris il president dal Tribunal federal ed in vicepresident. L'elecziun vala per dus onns, ina reelecziun è pussaivla in'unica giada. Il president maina la dretgira collectiva ed el represchenta il tribunal

vers anora. Ses suppleant è il vicepresident u, sche quel n'è betg disponibel, il derschader cun ils pli blers onns da servetsch. Sche dus derschaders han il medem dumber d'onns da servetsch, decida la vegliadetgna.

President dal Tribunal federal:
Lorenz Meyer
PPS

Vicepresident dal Tribunal federal:
Gilbert Kolly
PCD

Ils 38 derschaders

... ed ils 19 derschaders suppleants adempleschan lur incumbensas en ina da las set partiziuns dal Tribunal federal a Losanna ubain a Lucerna. L'Assamblea federala elegia las derschadras ed ils der-

schaders dal Tribunal federal tenor criteris linguistics, regionalis e politics; la durada d'uffizi munta a sis onns. 250 emploiads als sustegnan en lur lavur.

I. partiziun da dretg public

Jean Fonjallaz
PSS President

Heinz Aemisegger
PCD

Niccolò Raselli fin ils 30-04-2012
PSS

Thomas Merkli
PES

Ivo Eusebio
PCD

François Chaix
PLD

II. partiziun da dretg public

Andreas Zünd
PSS President

Peter Karlen
PPS

Hans Georg Seiler
PPS

Florence Aubry Girardin
PES

Yves Donzallaz
PPS

Thomas Stadelmann
PCD

I. partiziun da dretg civil

Kathrin Klett
PSS Presidenta

Bernard Corboz
PLD

Vera Rottenberg Liatowitsch
PSS

Gilbert Kolly
PCD

Christina Kiss
PLD

II. partiziun da dretg civil

Fabienne Hohl
PLD Presidenta

Elisabeth Escher
PCD

Lorenz Meyer
PPS

Luca Marazzi
PLD

Nicolas von Werdt
PPS

Christian Herrmann
PPS

Partiziun da dretg penal

Hans Mathys
PPS President

Roland Max Schneider
PPS

Laura Jacquemoud-Rossari
PCD

Christian Denys
PES

Felix Schöbi
PBD

I. partiziun da dretg social

Rudolf Ursprung
PPS President

Susanne Leuzinger
PSS

Jean-Maurice Frésard
PSS

Martha Niquille
PCD

Marcel Maillard
PCD

II. partiziun da dretg social

Ulrich Meyer
PSS President

Aldo Borella
PLD

Yves Kernen
PPS

Brigitte Pfiffner Rauber
PES

Lucrezia Glanzmann
PLD

Il Tribunal federal garantgescha la protecziun giuridica, procura per in'applicaziun unifurma dal dretg federal e sviluppa vinavant il dretg a basa da las novas circumstanzas da vita. El n'intervegn betg per atgna iniziativa, mabain mo en cas da recurs. Per regla po el vegnir appellà pir cur ch'è avant maun ina sentenza chantunala d'ultima istanza u ina decisiun dal Tribunal penal federal, dal Tribunal administrativ federal u dal Tribunal federal da patentas. En Svizra è il Tribunal federal responsabel en davosa istanza per praticamain tut ils secturs giuridics.

Fatgs dal dretg public

Il Tribunal federal giuditgescha recurs cunter decisiuns en fatgs dal dretg public. Al dretg public appartegnan per exempel ils dretgs politics (dretg da votar, elecziuns e votaziuns dal pievel), ils dretgs fundamentals (libertad persunala, egualitad giuridica, etc.) ubain il dretg fiscal. Las duas partiziuns da dretg public decidan davart dispitas en quests secturs.

Fatgs civils

Il Tribunal federal giuditgescha er recurs cunter decisiuns en fatgs civils. A quels appartegnan il dretg civil (p.ex. il dretg da famiglia), il dretg d'obligaziuns (p.ex. il dretg da contracts da cumpra) ed il dretg commercial. En cas da dispitas da dretg patrimonial sto la valor dispitada muntar ad almain 30 000 francs ubain a 15 000 francs en cas che concernan il dretg da lavur ed il dretg da locaziun. Las duas partiziuns da dretg civil decidan davart dispitas en quests secturs.

Fatgs penals

Il Tribunal federal giuditgescha recurs cunter sentenzias chantunales en chaussas penals u sentenzias dal Tribunal penal federal.

Fatgs dal dretg social

Il Tribunal federal – surtut las duas partiziuns dal dretg social – giuditgescha recurs en fatgs publics cunter decisiuns da las dretgiras chantunales d'assicuranzas.

Tribunal federal svizzer
1000 Losanna 14
021 318 91 02
direktion@bger.admin.ch
www.bger.ch
www.eidgenoessischegerichte.ch

Il Tribunal penal federal è la dretgira penala generala da la Confederaziun. El è domicilià a Bellinzona.

Il tribunal è independent en sia activitad. El è suttemess a la surveglianza administrativa dal Tribunal federal ed a la surveglianza suprema da l'Assamblea federala che ha elegì il actualmain 18 derschaders federals per ina perioda d'uffizi da sis onns. Var 40 collavuratur sustegnan ils derschaders.

A partir dal prim da schaner 2012 sa cumpona il tribunal d'ina chombra penala e d'ina chombra da recurs. Tschertas decisiuns dal Tribunal penal federal vegnan fatgas en davosa istanza, cunter la gronda part po vegnir recurrì al Tribunal federal.

Chombra penala

La chombra penala giuditgescha en emprima istanza ils fatgs penals che tutgan tar la giurisdicziun federala. Da princip sa tracta da crims e delicts cunter ils interess da la Confederaziun, dal diever nunlubì da material explosiv sco er da cas da criminalitad economica, da criminalitad organisada, da corrupziun e da lavada da daners suspectus che surpassan ils cunfins chantunals u naziunals. Latiers vegnan las cumpetenzas che resultan da la Lescha d'aviazium, da la Lescha davart l'energia nucleara u da la Lescha davart ils implants da conducts da transport.

Chombra da recurs

La chombra da recurs decida davart recurs cunter disposiziuns ed acts processuals da la Procura publica federala, da la Polizia criminala federala sco er en fatgs che pertutgan il dretg penal administrativ. Ultra da quai giuditgescha ella conflicts da cumpetenzza tranter las autoritads da persecuziun penala dals differents chantuns u tranter las autoritads da persecuziun penala chantunales e federalas. La chombra da recurs giuditgescha er recurs en fatgs internaziunals d'assistenza giudiziala. Ella decida davart recurs cunter decisiuns pertutgant l'extradiziun en vista ad ina persecuziun penala u pertutgant l'execuziun da condemnaziuns a l'exteriur sco er davart recurs cunter decisiuns pertutgant la permissiun d'autras assistenzas giudizialas ad autoritads penals estras respectivamain l'execuziun da sentenzias penals estras.

Tribunal penal federal
Chascha postala 2720, 6501 Bellinzona
091 822 62 62
www.bstger.ch
www.eidgenoessischegerichte.ch

Il Tribunal amministrativ federal ha cumenzà sia actività il 2007 a Berna e Zollikofen. A partir dal prim da fanadur 2012 sa raduna il tribunal en il nov edifizii a Son Gagl.

L'incumbensa principala dal Tribunal amministrativ federal è da decider en cas da dispitas dal dretg public en il sector da competenza da l'administraziun federala. Quai cumpiglia er ils recurs cunter decisiuns d'instanzas federalas u – excepziunalmain – chantunales e plants tractads en emprima istanza che sa basan sin il dretg amministrativ federal.

Il Tribunal amministrativ federal giuditgescha sco istanza precedentia dal Tribunal federal, en la plipart dals cas pronunzia el dentant la sentenza definitiva.

En sia actività è il Tribunal amministrativ federal independent. El è sutmess a la surveglianza administrativa dal Tribunal federal ed a la surveglianza suprema da l'Assamblea federala che elegia ses derschaders per ina perioda d'uffizi da sis onns.

Organisaziun

Actualmain lavuran 75 derschaders e var 320 collavuratur al Tribunal amministrativ federal. Il tribunal sa cumpona dal secretariat general e da tschintg partiziuns che cumpiglian mintgina duas chombras.

Las partiziuns èn responsablas per las proceduras da recurs e da plant tenor la suandanta repartiziun tematica:

- La partiziun I sa fatschenta tranter auter cun las proceduras da recurs en ils secturs da l'ambient, dal traffic, da l'energia e da las taglias.
- La partiziun II sa concentrescha sin ils recurs en connex cun la furmaziun, la concorrenza e l'economia.
- La partiziun III s'occupa surtut dals recurs areguard il dretg d'esters, las assicuranzas socialas e la sanadad.
- Las partiziuns IV e V tractan sulettamain ils cas che concernan il dretg d'asil (la concessiun dal status da fugitiv e l'expulsiun).

En la plipart dals cas po vegnir recurrì cunter las decisiuns dal Tribunal amministrativ federal al Tribunal federal. Sias decisiuns èn però definitivs en singuls secturs, per exempel en il dretg d'asil.

Il Tribunal amministrativ federal publitescha las decisiuns materialas en l'internet.

Tribunal amministrativ federal
Enfin ils 30-06-2012: Schwarztorstrasse 59, Chaschella, 3000 Berna 14
A partir dal 01-07-2012: Chaschella, 9000 Son Gagl
058 705 26 26
www.bvger.ch
www.eidgenossischegerichte.ch

Il Tribunal federal da patentas giuditgescha a partir dal prim da schaner 2012 las dispitas dal dretg civil areguard patentas sco tribunal d'emprima istanza, empè dals tribunals chantunals ch'eran fin ussa cumpetents en quest sector. El è l'unic tribunal cumpetent per dumondas da la violaziun e da l'effectiv dal dretg. Er ulteriurs plants civils che han in connex cun patentas pon vegnir purtadas al Tribunal federal da patentas, per exempel plants areguard contracts da licenza per patentas u rectificaziuns d'ina patenta.

Il Tribunal federal da patentas decida sco istanza precedentia dal Tribunal federal e sutstata a la surveglianza administrativa dal Tribunal federal ed a la surveglianza suprema da l'Assamblea federala.

Il Tribunal federal da patentas è domicilià a Son Gagl. L'atun dal 2012 vegn el transferì en il nov edifizii da giustia dal Tribunal amministrativ federal a Son Gagl. Fin lura è el domicilià en in provisorio a la Via da Sontg Linard 49 a Son Gagl.

Ils derschaders dal Tribunal federal da patentas vegnan elegids da l'Assamblea federala per ina durada d'uffizi da sis onns. Sper dus derschaders en uffizi cumplain èn emploiads er 36 derschaders accessorics dals quals 25 han ina furmaziun tecnica ed 11 ina furmaziun giuridica. Tuts han profundas enconuschientschas dal dretg da patentas.

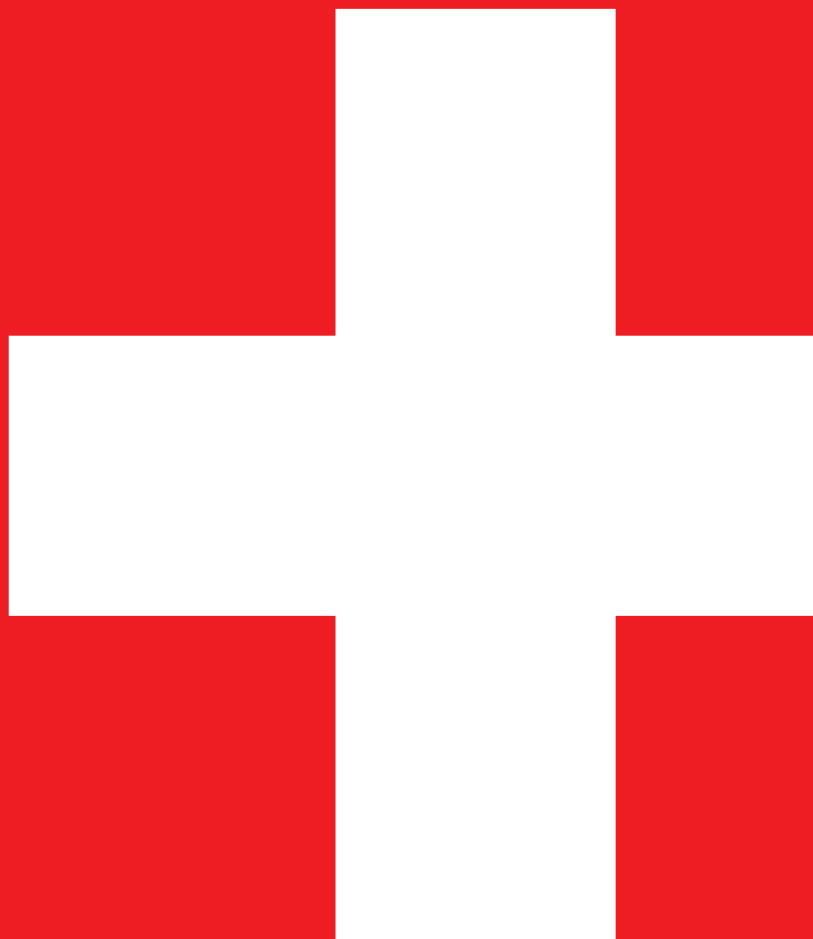
Ils singuls cas vegnan giuditgads d'ina gruppa da trais, tschintg u set derschaders. En mintga gruppa lavuran tant giurists sco tecnicists. La delegaziun da personas en las gruppas vegn fatga tenor criteris da professiun.

Mesiras preventivas vegnan tractadas dal president sco derschader unic. Sch'el ha dumondas tecnicas en la procedura, po il president consultar dus derschaders tecnicos.

Sche las partidas d'in process èn tuttas perencliegas, pon ellas inoltrar dumondas e far discussiuns a bucca en las linguas uffizialas da la Svizra ed er en englais. La decisiun dal Tribunal federal da patentas vegn adina pronunziada en ina lingua uffiziala. Il Tribunal federal da patentas vul cuntanscher proceduras spertas e bunmartgadas. Las enconuschientschas spezializadas dals derschaders duain permetter da giuditgar la maiorità dals cas senza l'agid da giudicats externs che custan temp e daners.

Tribunal federal da patentas
Chaschella, 9000 Son Gagl
www.bpatger.ch
www.eidgenossischegerichte.ch

Cumplettai noss team.

Gidai a concepir l'avegnir da la Svizra.
L'administraziun federala As porscha incumbensas
en in context naziunal ed internaziunal.

As infurmai davart las schanzas da far carriera,
davart las plazzas d'emprendissadi e davart ils praticums.

www.stelle.admin.ch